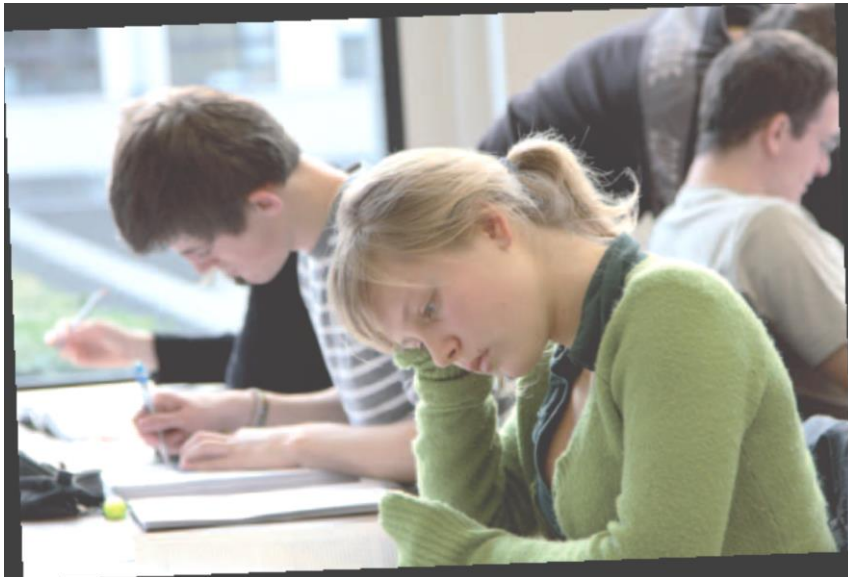




ŠTUDIJSKA POROČILA ERASMUS ŠTUDENTOV MEDICINSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

za študijsko leto 2011/2012



Pripravila: Jerneja Čelofiga
Mednarodna pisarna MF UL

Ljubljana, september 2012

Predgovor

Tudi študijsko leto 2011/2012 je bilo na področju mednarodnega sodelovanja in izvajanju programa Erasmus za Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani zelo živahno. Program Erasmus je dokončno zaživel, na kar kaže veliko zanimanje naših študentov za študij in prakso v tujini in vedno večje zanimanje tujih študentov za študij na naši fakulteti. Kot vedno je takšen uspeh programa možen le ob medsebojnem tesnem sodelovanju vodstva fakultete, predstojnikov kateder in inštitutov in vseh Erasmus študentov, ki so zastopali več kot uspešno našo fakulteto na partnerskih univerzah tudi v letu 2009/2010.

V študijskem letu 2011/2012 je bilo izbranih za Erasmus študijsko izmenjavo 49 študentov medicine in dentalne medicine, uspešno je Erasmus študijsko izmenjavo opravilo 36 študentov. Štirje študenti so uspešno zaključili Erasmus študijsko prakso. Izvedena je bila ena Erasmus mobilnost za zaposlene na MF.

Na MF je študijskem letu 2009/2010 gostovalo 8 tujih študentov, 7 študentov je izmenjavo uspešno zaključilo.

V pričujoči zbirki poročil naših študentov o izkušnji z Erasmus študijem in prakso se odsevajo tako pozitivne kot negativne izkušnje, kar se vsekakor dobro za organizacijo mednarodnega sodelovanja v bodoče. Študijske in osebne izkušnje študentov so dragocene tako za bodoče Erasmus študente kot za akademsko osebje, saj ravno te omogočajo, da bo izvajanje programa Erasmus v bodoče čim bolj uspešno.

Jerneja Čelofiga

Mednarodna pisarna MF UL

Ljubljana, december 2012

KAZALO

Vmesna poročila.....	5
AVSTRIJA - Medizinische Universität Wien, Dunaj (Maja Kanič).....	5
AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Lena Wutti).....	7
AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Veronika Sekulič).....	7
ČEŠKA - Charles University in Prague, Praga (Anja Šterbenc).....	8
ČEŠKA - Charles University in Prague, Praga (Gorazd Danilovski).....	9
FINSKA - University of Turku, Turku (Nika Kotnik).....	10
GRČIJA - University of Crete, Heraklion (Teja Hribar).....	11
NEMČIJA - Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule Aachen, Aachen (Anže Berlec)	12
NEMČIJA - Johannes Gutenberg-Universität Mainz, Mainz (Jasna Kladnik).....	13
NEMČIJA - Ludwig-Maximilians-Universität München, München (Mateja Kladnik).....	14
NEMČIJA - Ludwig-Maximilians-Universität München, München (Mateja Kladnik).....	16
NEMČIJA - Ludwig Maximilians-Universität München, München (Žiga Krušič).....	19
ŠPANIJA - Universidad de La Laguna, Tenerife (Jerneja Leban).....	21
ŠPANIJA - Universidad de La Laguna, Tenerife (Mirjana Sredojević).....	23
ŠPANIJA - Universidad Autónoma de Madrid, Madrid (Rok Korošec).....	24
ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Petra Devetak).....	25
ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Taja Jordan).....	26
KONČNA POROČILA.....	27
AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Veronika Sekulič).....	27
AVSTRIJA, Medizinische Universität in Wien, Dunaj (Maja Kanič).....	30
AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Lena Wutti).....	34
ČEŠKA - Charles University in Prague, Praga (Anja Šterbenc).....	35
ČEŠKA - Karlova univerza v Pragi, Praga (Anja Šterbenc).....	37
FINSKA - University of Turku, Turku (Nika Kotnik).....	38
FRANCIJA – Université Bordeaux Segalen, Bordeaux (Aleksander Grunčič Krajnc).....	40
NEMČIJA – Rhein-Westfälische Technische Hochschule in Aachen (Anže Berlec).....	42
NEMČIJA, Charité Universitätsmedizin Berlin, Berlin (Brina Stare).....	44
NEMČIJA - Heinrich Heine Universität zu Mainz (Katja Carli).....	45

NEMČIJA – Ludwig-Maximilians Universität München, München (Mateja Kladnik)	48
NEMČIJA - Ludwig-Maximillians-Universität München, München (Žiga Krušič).....	51
ŠPANIJA - Universidad Autónoma de Madrid, Madrid (Rok Korošec)	53
ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Petra Devetak)	55
ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Taja Jordan).....	58
ŠPANIJA - Universidad de La Laguna, Tenerife (Mirjana Sredojevič)	60
ŠPANIJA – Universidad Autónoma de Madrid, Madrid (Rok Korošec)	62
TURČIJA - Yeditepe University, Istanbul (Lea Bombač).....	65
VELIKA BRITANIJA – Imperial College London, London (Sandro Ibrulj)	72
BASILEUS.....	76
SRBIJA – Univerza v Beogradu, Beograd (Denis Ćatić) - BASILEUS.....	76
SRBIJA – Univerza v eogradu, Beograd (Gaja Vidali) - BASILEUS	77

Vmesna poročila

AVSTRIJA - Medizinische Universität Wien, Dunaj (Maja Kanič)

V ponedeljek, 3. oktobra 2011, sem pričela svojo študijsko izmenjavo na dunajski univerzi. Moj program zajema predmete interne medicine, urgentne medicine, kirurgije in družinske medicino. V zimskem semestru bom opravljala interno medicino in del urgentne medicine, ostali predmeti me čakajo v poletnem semestru.

Svojo izmenjavo sem začela s seminarji iz interne medicine, ki trajajo pet tednov. Ti so sestavljeni iz dveh delov – klinični simptomi (1h) in klinične slike bolezni (2h). Dunajska univerza razdeli svoje študente v skupine po pet ljudi in vsaka skupina ima klinični del predmeta pri svojem mentorju. Seminarje ima več skupin hkrati, a sem žal sama ravno v skupini, ki ima klinične simptome v angleškem jeziku, klinične slike bolezni pa v nemškem jeziku. Na srečo pa sem v svoji skupini edina študentka iz tujine, tako da lahko dobim mnogo informacij o študiju in drugem od mojih avstrijskih kolegov.

Prvi teden smo namesto seminarjev »klinični simptomi« imeli seminar iz interpretacije EKG. Ta seminar je zastavljen resnično odlično, vendar pa smo mi imeli dokaj strogega predavatelja, ki se je velikokrat rad spuščal v podrobnosti, ne da bi prej predstavil osnove, saj jih »tako že moramo poznati«. Zelo me je presenetilo znanje avstrijskih študentov. Kar se EKG-ja tiče le-to zelo presega znanje povprečnega ljubljanskega študenta.

Večina ostalih seminarjev (tako klinični simptomi kot klinične slike bolezni) je prav tako zastavljena odlično, le redke izjeme ne predstavijo najnovejših smernic ali ne poudarijo pomembnih reči. V začetku leta smo dobili svoj *Logbuch* – knjižica, v kateri so napisane vse teme in praktična znanja, ki jih moramo poznati za opravljanje izpita. Pri vseh seminarjih in kliničnih vajah zahtevajo 100 odstotno prisotnost, ki jo preverjajo z žigom/podpisom v *Logbuch*. Morebiten opravičljiv izostanek iz seminarjev ali vaj moramo nadoknaditi v času semestralnih počitnic.

Pri seminarjih »klinične slike bolezni« imata dva študenta v začetku vedno predstavitev pacienta z boleznijo na izbrano temo. Za predstavitev moramo en dan prej k pacientu, narediti anamnezo in status, pogledati njegove izvide, terapijo in nadaljnje preiskave ter potem narediti PowerPoint predstavitev. Sama sem predstavljala pacientko z

»RUPUS« - kombinacijo RA in SLE. Ker je seminarjev več kot študentov, smo žrebali, kdo bo predstavljal še enega pacienta, tako da imam v četrtek čast predstavljati še pacienta na temo »periferna arterijska okluzija in karotis stenoza«. Naslednji teden potem začnem s kliničnimi vajami, ki jih ne bom imela več v njihovem glavnem centru (*Algemeines Krankenhaus*), ampak v manjši bolnišnici (*Wilhelminenspital*).

V peti letnik dunajskega pouka spadajo tudi »Diagnostic Rounds«. Ta predmet za tuje študente sicer ni obvezen, vendar pa sem se sama vseeno prijavila. »Rounds« potekajo enkrat tedensko, delno kot seminar (3h), delno pa preko interneta (tema je odprta en teden). Cilj predmeta je, da bi se študenti sami naučili, kaj narediti po anamnezi in statusu. Vsak teden je na internetu podana nova anamneza/status o realnem pacientu in potem se začne diskusija - katere preiskave bi se naj naredile, kaj vse pride v poštev pod diferencialno diagnozo itd. Vse nove preiskave, ki jih naredijo pacienti zdravniki, so prav tako vsakič dostopne preko interneta. V okviru predmeta mora vsak študent odgovoriti na dve obvezni vprašanji o tem pacientu, sodelovanje v diskusiji pa je prostovoljno. Vsekakor je predmet odlična vaja, saj lahko primerjaš svoje razmišljanje z drugimi, hkrati pa ugotoviš, kako boš dejansko enkrat moral delati/razmišljati. K predmetu sodi tudi seminar, ki večinoma obdela teme, skupne vsem trem predmetom (npr. vnetja, sepsa...), enkrat mesečno pa predava tudi profesor družinske medicine.

Avstrijski študenti imajo zelo veliko praktičnega pouka in na kliničnem delu predmetov opravljajo tudi naloge, ki jih pri nas delajo medicinske sestre. Ker sama žal nimam toliko izkušenj kot oni, sem vprašala gospo Baier, ali bi lahko kje tudi to trenirala. Tako se enkrat tedensko pridružim študentom drugega letnika, ki imajo predmet »*Ärztliche Grundfähigkeiten*«, kjer se v simulacijskem centru na lutkah naučijo vseh teh spretnosti. Na univerzi prav tako poteka več izbirnih predmetov, katere pa lahko obiščemo tudi mi - sama hodim na seminarje iz toksikologije, ki pa jih bom žal s pričetkom kliničnih vaj morala prekiniti, zaradi prekrivanja urnika.

Moram reči, da me do sedaj prav vsi deli izmenjave absolutno navdušujejo. Medicinski del je resnično vrhunski, tudi če ne bi bili seminarji obvezni, se jih definitivno splača obiskovati. V AKH je super knjižnica, na univerzi računalniški in simulacijski center, informacijska mreža univerze je odlična, skratka same pozitivne izkušnje. Tudi avstrijski kolegi so me lepo sprejeli, sicer so malce bolj zadržani, ampak se s časom odprejo in so ti pripravljeni zelo pomagati. Tudi vsi tuji študenti smo v kontaktu in se dobro razumemo. O

Dunaju samem pa raje ne bom nič napisala, saj se potem verjetno ne bi mogla več ustaviti, ker me je mesto začaralo že v prvem tednu in me vedno znova preseneča in navdušuje—definitivno mi tukaj ne bo nikoli dolgčas.

AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Lena Wutti)

S poukom sem začela 14. 11. 2011. Moj prvi »Modul«, kot tukaj imenujejo posamezne predmete, je bil »Entwicklung, Wachstum, Reifung«, bolj enostavno rečeno-pediatrija. Pouk tukaj poteka običajno od osmih zjutraj do približno treh popoldan, dvakrat v času modula moraš biti tudi zvečer v bolnici, kjer lahko spoznaš delo v ambulantah. Zelo zanimiv se mi zdi tudi koncept tega predmeta, kjer so v štirih tednih razporejena vsa predavanja, seminarji in vaje. To po mojem omogoča, da že med samim poukom dobiš dober pregled na tem področju. Danes sem opravila tudi izpit iz tega predmeta, v petek pa že začnem z naslednjim modulom- ginekologijo.

S sošolci smo se do sedaj zelo dobro razumeli, vsi so bili zelo prijazni in so mi pomagali, če sem kdaj potrebovala pomoč. Tudi tutorica Ida, ki sem jo spoznala kmalu po mojem prihodu v Gradec, je vedno pripravljena pomagati, tako da vem, kam se lahko obrnem ob težavah. Koordinatorka Petra Papst se zelo trudi, da bi se čim bolj vživeli v Gradcu. Jutri nas je povabila na predbožično druženje ob kuhanem vinu. Pred tremi tedni pa smo se vsi Erasmus študenti lahko udeležili sprejema pri graškem županu, ki nas je vse lepo pozdravil in nam nato postregel s pijačo in prigrizkom.

Tako je zaenkrat moja izkušnja izmenjave zelo prijetna.

AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Veronika Sekulić)

Za mesto svoje izmenjave sem si izbrala Gradec na avstrijskem Štajerskem. Po eni strani je bilo to mesto prav zaradi svoje bližine izjemno mikavno, ker mi je to omogočalo, da mi nekaterih doma puščenih obveznosti za ta semester ne bi bilo treba popolnoma opustiti. Po drugi strani je bila velika prednost jezik, ki mi kljub močnemu dialektu ne povzroča večjih težav.

Največ težav pri pripravi na izmenjavo sem imela v bistvu doma. Po eni strani vsi navdušeno promovirajo izmenjave, ko pa pride do konkretnih problemov, pa to kar naenkrat splahni. Papirna vojna in navidez neskončno podpisov, nedostopnost in pozno odgovarjanje koordinatorskega so na srečo preteklost. V veliko pomoč pri vsem mi je bila tukajšnja

koordinatorica Erasmus programa, gospa Petra Papst, ki ji ni bilo težko poskrbeti za več kot 20 tujih študentov medicine in stomatologije, ki smo se v Gradec pritepli z vseh koncev Evrope. Tudi na *Erasmus Welcome Day-u* 30. 9. nam je postregla z vsemi za preživetje bistvenimi informacijami. Poleg uradnega pozdrava in seznanitve so nas potem peljali še na voden ogled mesta in LKH, univerzitetnega kliničnega centra.

Že 3. oktobra se je na polno začel pouk. Jaz sem se vključila v redno življenje študentov 10. semestra. V tem semestru so na sporedu predvsem predavanja, praktične demonstracije in delo v tehniki ali na fantomih. Začeli smo z nesnemno ortodontijo pri prof. dr. Pichelmayerjevi, ki je na sporedu ob ponedeljkih, ter tretjim delom funkcijske diagnostike pri OA dr. Parschee, t.i. *Schienenkurs*-om (teoretične osnove in praktična izdelava okluzijske opornice, diagnostika in terapija temporomandibularnih disfunkcij). Že 13. oktobra smo iz tega predmeta imeli tudi ustni izpit, ki smo ga vsi, tudi medve, študentki na izmenjavi, uspešno prestali. Naslednji teden smo začeli s t.i. *Prothesenkurs*-om, teorijo in prakso snemnoprotetične oskrbe. Teoretični del vodi prof. dr. Wegscheider, čigar izjemna predavanja bi lahko obiskal marsi kateri naš pedagoški delavec. Praktični del pa si izmenjujejo OA dr. Nebl-Vogl in tehniki. Posebej imamo tudi nekaj ur posvečenih dentalnim materialom in zlitinam, kjer predavata prof. dr. Kulmburg in dr. Castellieri. Ob ponedeljkih imamo tudi maksilofacialno in oralno kirurgijo pri prof. dr. Kärcherju.

Ker smo cele dneve pri pouku, prav veliko družabnih priložnosti med tednom ni. Univerza nam ponuja športno udejstvovanje preko univerzitetnega športnega inštituta (USI), za družabno življenje »erazmovcev« pa skrbi Erasmus Student Network (ESN), ki preko tedna in čez vikende organizira žure in raznovrstne zanimive izlete, na katerih spoznavamo Štajersko in kolege iz drugih tujih univerz.

ČEŠKA - Charles University in Prague, Praga (Anja Šterbenc)

V Prago sem prispela v petek, 13. januarja 2012. Še isti dan sem kontaktirala Erasmus koordinatrico na First Faculty of Medicine in Prague Mgr. Jano Netolicko, uredila svoj status študenta in pridobila mednarodno študentsko kartico ISIC. Po (pre)kratkem vikendu, ki sem ga večinoma preživela v starem mestnem jedru, kjer sem si ogledala najbolj znane praške znamenitosti, sem že v ponedeljek pričela z obveznostmi pri predmetu pediatrija. Uvodno predavanje se je začelo ob osmih, v imenu pediatričnega klinike pa nas je pozdravila Doc. MUDr. Doležalova. Skupaj s študenti na angleško govoreči smeri nas je razdelila v manjše

skupine za lažje in bolj poučno opravljanje vaj. Sicer se vsak dan v tednu začne z dveurnim seminarjem, nato pa nadaljuje s praktičnim delom, ki poteka na različnih oddelkih na različnih lokacijah. Včasih potekajo seminarji bolj kot predavanja, drugič kot diskusija. Zlasti predstojnik pediatrične klinike prof. MUDr. Jiri Zeman, DrSc. vedno poskrbi za zelo interaktivna predavanja, kjer vsakemu našemu odgovoru obvezno sledi vprašanje zakaj? Praktični del pouka začnemo s kratko ponovitvijo pediatričnih osnov. Nato po dva študenta dobita pacienta, s katerim se pogovorita o bolezni, temu pa sledi pregled otroka. Včasih je težko pridobiti popolno anamnezo, ker vsi pacienti oz. njihovi starši ne govorijo tekoče angleško, vendar so vsi mentorji zelo potrpežljivi z nami in nam po potrebi prevajajo. Nato se ponovno zberemo v zdravniški sobi, kjer na hitro predstavimo naše paciente in se pogovorimo o bolj zanimivih primerih. Vsi mentorji govorijo tekoče angleško, tako da nimamo težav z razumevanjem.

Do sedaj smo imeli priložnost videti paciente vseh starostnih skupin, od novorojenčkov do starejših otrok. Prav tako smo lahko opazovali, kako poteka delo na intenzivnem oddelku in v ambulantah. V štirih tednih smo tako spoznali že skoraj vsa področja pediatrije – infekcijske bolezni, prirojene in razvojne napake, revmatološka in avtoimuna obolenja, nevrološke ter psihiatrične težave. V roku sedmih tednov pediatrije mora za pridobitev kreditnih točk vsak študent vzeti anamnezo in status poljubnega pacienta, ki ga potem na koncu bloka predstavi svojim kolegom in mentorjem. Poleg anamneze in statusa mora študent opisati tudi vse preiskave, ki bi jih bilo potrebno naročiti pri dotičnem pacientu ter predstaviti program zdravljenja oz. nadaljnjega spremljanja pacienta.

Za zdaj je študij v Pragi dosegel, če ne celo presegel vsa moja pričakovanja pred odhodom na Češko. Vzdušje je fenomenalno, mesto prečudovito in vsak dan vedno znova nepozaben.

ČEŠKA - Charles University in Prague, Praga (Gorazd Danilovski)

V Prago sem prispel 3. 2. 2012. Na letališču me je že pričakala moja *Buddy*, katero mi je določila Medicinska fakulteta v Pragi. Njeno ime je Lena in je študentka 4.letnika medicine. Zelo je bila prijazna, saj mi je pomagala urediti vse nujne birokratične zadeve v zvezi z mojim študijem v Pragi (študentsko izkaznico, karto za javni prevoz, namestitve v študentskem domu, pokazala mi je, kje se nahaja medicinska fakulteta in kje bom imel vaje,...).

Nameščen sem v študentskem domu Hostivar, tako kot vsi ostali Erasmus študenti v Pragi. Sam dom je zelo star in dorabljen, vse je na dokaj nizkem nivoju. Dom se nahaja izven centra (40 min. z javnim prevozom). Poleg vseh negativnih strani, pa je en velik plus to, da so v domu nameščeni tudi ostali Erasmus študenti iz različnih koncev Evrope, kar je idealno za spoznavanje novih ljudi in ustvarjanje prijateljskih vezi.

Medicinska fakulteta v Pragi se nahaja v samem centru mesta. Sestavljena je iz več starih baročnih stavb. Jaz, kot Erasmus študent sem bil vključen v angleško paralelko, kar pomeni, da vse vaje in predavanja potekajo v angleščini. Ostali študenti iz moje skupine so redni študenti in so me zelo lepo sprejeli. Prihajajo iz različnih koncev sveta (Evropa, ZDA, Afrika itn..) Raven predavanj in strokovnost predavateljev je na zelo visokem nivoju. Pouk poteka v blokih po tednih. V prvem tednu sem imel Restorativno zobozdravstvo (*restorative dentistry*). Na začetku imamo kratek seminar (cca. 30 min.), potem dobimo paciente in se lotimo dela. Nas (Erasmus študente) obravnavajo popolnoma enako kot redne študente, aktivno sodelujemo na predavanjih in vajah. Že na prvih vajah sem dobil pacienta in sem se lotil koreninskega zdravljenja zoba. Asistenti so zelo zadovoljni z mojim predhodnim znanjem, ki sem ga pridobil na domači fakulteti. Zelo sem zadovoljen z njihovim pristopom in odnosom in sem vesel, da so mi dovolili delati s pacienti, kar zame pomeni več izkušenj iz prakse, kar je seveda več kot dobrodošlo na začetku kariere.

Prosti čas izkoriščam za druženje s prijatelji in krajša potovanja. V tem času od kar sem v Pragi, sem obiskal dve veliki Evropski prestolnici - Berlin in Budimpešto. Povezanost Prage s sosednjimi velikimi mesti je odlična, saj redno vozijo avtobusi in omogočajo številne ekskurzije v druga mesta.

Zaenkrat sem zelo zadovoljen z mojo študijsko izmenjavo. Naučil sem se veliko novih stvari iz mojega strokovnega področja, za katere sem prepričan, da mi bodo prav prišle še kdaj v praksi. Spoznal sem tudi veliko novih ljudi in ustvaril nova prijateljstva, za katera upam, da jih bom obdržal tudi po koncu semestra.

FINSKA - University of Turku, Turku (Nika Kotnik)

V Turku sem prispela 2. januarja, kjer me ja čakala tutorica Tiina Viren . Pomagala mi je najti študentski dom, prav tako pa je imela zame že pripravljen osnovne informacije o mestu Turku - avtobusni vozni red in zemljevid. Moje stanovanje se nahaja 4 kilometre izven centra mesta, v naselju imenovanem Päivanpäiste, skupaj z mnogimi mednarodnimi

študenti. Avtobusne povezave so zelo dobre, avtobus v center je na voljo vsakih 10 minut. Sprva sem bila v stanovanju sama, nato pa se mi je pridružila Carlotta, študentka novinarstva iz Italije. Prve dni sem se ukvarjala predvsem z urejanjem papirjev, pri čemer mi je bila tutorica Tiina v neznansko pomoč. Brez nje bi se v Turkuju in na univerzi težko znašla. Za vse študente na izmenjavi so prvi teden organizirali informativna predavanja, kjer so nam predstavili potek programa Erasmus, Turku in življeje na Finskem.

Naslednji teden smo pričeli z vajami iz pediatrije, ki trajajo kar 11 tednov. Vaje vodi profesor Terho Hekkinen, ki je odgovoren za skupino Erasmus študentov. Skupina šteje 11 študentov medicine iz različnih držav - Slovaške, Češke, Francije, Španije in Slovenije. Razdelili so nam urnike in nam predstavili program. Le-ta vključuje pregled vseh oddelkov na pediatrični kliniki, veliko seminarjev, nekaj praktičnega dela s pacienti in predavanja v angleškem jeziku. V veliko pomoč nam je bila glavna medicinska sestra Ulla, ki nam je razkazala bolnišnico in razdelila uniforme. Kmalu nas je čakala prva preizkušnja - pripravili smo seminar o cepljenju in ga predstavili finskim študentom. Kljub veliki tremi nam je seminar uspel in profesor je bil z našo predstavitvijo zelo zadovoljen.

Za lažje življenje v Turkuju so za nas pripravili več jezikovnih tečajev, kjer se spoznamo z enim izmed najtežjih jezikov na svetu. Finci neradi opišejo svoj jezik kot težaven, temveč raje rečejo da je »drugačen«. Težave nam povzročajo predvsem izgovorjava in izjemno zapletena pravila, vendar se počasi le naučimo osnov.

Življenje na Finskem je lepo, a drago - študentski dom stane od 230 do 300 evrov na mesec, prav tako pa moramo plačati knjige, avtobusno karto in paket s posteljnino in kuhinjskimi potrebščinami. Tako povprečen študent na mesec porabi od 500 do 600 evrov. Vseeno pa je za študente na izmenjavi dobro poskrbljeno, Finci so prijazen in gostoljuben narod, stereotipi o hladnih skandinavcih pa so se izkazali za neresnične. Veliko pozornosti je posvečene študentom na izmenjavi - društvo ESN Turku za nas redno pripravlja različne aktivnosti in izlete, kjer lahko spoznavamo finsko kulturo. Znanje jezika večinoma ni ovira, saj večina ljudi govori angleško, mnogi pa tudi nemško, špansko ali francosko.

GRČIJA - University of Crete, Heraklion (Teja Hribar)

Klinične vaje sem pričela opravljati takoj po prihodu v Hrákleio, 5. 12. 2011 na oddelku za onkologijo v bolnišnici PAGNI. Načeloma bi morale vaje potekati dva tedna, a me je predmet zanimal in sem se odločila podaljšati še za en teden. Vzdušje na oddelku je

pozitivno, sprejeli so me prijazno in se trudili čimveč prevajati. Po oddelku sem se sprehajala s specializanti in specialisti, s pomočjo katerih sem tudi komunicirala s pacienti. Nekajkrat sem se jim pridružila tudi na popoldanskih vizitah. Na oddelku so večinoma pacienti v terminalnem stadiju ali tisti, ki slabo reagirajo na terapijo. En dan sem preživela tudi na ambulantnem oddelku. Največkrat sem se srečevala s pljučnim rakom, rakom debelega črevesa in rakom dojke, na oddelku so bili tudi pacienti z rakom trebušne slinavke, želodca, grla ipd. Videla sem tudi redke primere: pacienta z obsežnim melanomom, pacienta z rakom penisa, pacientko s Krükenbergovim tumorjem, mladega pacienta z rakom sigme in pacienta z rakom neznanega izvora, ki se je pokazal kot novotvorba na obrazu in pareza levega očesa. Največji poudarek mojih vaj je bil na jemanju anamneze in statusa. Pri anamnezi so bili še posebej pomembni pojavnost raka v družini in dejavniki tveganja, pri statusu pa prisotnost bolečine zaradi kostnih metastaz, prisotnost edemov in prisotnost krvi v katerem koli izločku. Seveda so pomembni tudi krvni in drugi laboratorijski ter biokemijski izvidi in rezultati radioloških preiskav. Pacienta so mi predstavili najprej z njegovo zgodovino in izvidi drugih specialnosti, nato smo si ga/jo ogledali skupaj ter napravili status. Klinične vaje so vsebovale tudi nekaj branja o najbolj pogostih rakih in kasnejše debatiranje o prebranem.

Kar se tiče sprejema s strani Erasmus koordinatorja prof. Souglakisa in koordinatorice ge. Evi, sem zelo zadovoljna. Profesorja sem srečevala na onkologiji, saj tam dela. Večinoma pa sem bila v stiku z go. Evi, ki mi je resnično pomagala, že pred prihodom v Hrákleio, še posebej pa mi pomaga sedaj. Uredili sva vse potrebne dokumente za Erasmus, dobila sem grško študentsko izkaznico, usklajujeva moje klinične vaje ...

Nenazadnje, neizmerno uživam v laboratoriju. Z delom šele dobro pričenjamo, ponovno moram spoznavati pravila dela v laboratoriju, tehnike ipd. Komaj čakam, da bo raziskovanje prineslo kak uporaben rezultat.

NEMČIJA - Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule Aachen, Aachen (Anže Berlec)

V Aachen sem prispel 24. 1. 2012, kjer sem začel vaje iz kirurgije in interne medicine. Urejanje papirjev je zavzelo večino prvega tedna in okoli 300€ dodatnih stroškov (registracija prebivanja, student service fee). Bilo je nekaj komplikacij v zvezi z zdravstvenim pregledom, ker sem imel pozitiven tuberkulinski test iz Slovenije, vendar hkrati sem imel negativen kvantiferonski test in čisti RTG PC. Vsak študent pridobi elektronsko študentsko kartico, ki mu omogoča dostop do določenih prostorov in izposojajo uniforme in možnosti plačila kosila,

če naloži denar na kartico. Študentje, ki smo v 6. letniku (*PJ-praktisches Jahr*) dobimo nekaj denarja za svoje delo t.i. žepnina (*Taschengeld*), ki naj bi bila okoli 200€ na mesec, vendar dobimo to vsoto šele, ko opravimo svojo rotacijo na prej dogovorjenih oddelkih.

Z vajami sem začel 1. 2. 2012 na abdominalni kirurgiji, kjer je bil povprečen delavnik dolg okoli 10 ur, kjer so bile moje zadolžitve odvzem venske in arterijske krvi, nastavljanje perifernih venskih kanalov, zamenjava prevez, odstranjevanje šivov in kirurških sponk, vlečenje drenaž, šivanje kože na oddelku z enostavnimi šivi, asistiranje v operacijski dvorani (držanje kljuk, vodenje laparoskopske kamere, začetni rez, subkutani, intradermalni šivi), nastavljanje urinskih katetrov (moških in ženskih), plevralne punkcije in pisanje EKGjev. Med bolj pomembne operacije štejem asistiranje pri štirih jetrnih transplantacijah. Vsak torek popoldne smo imeli izobraževalne seminarje. Občasno je bilo zaželeno, da sem delal še čez vikend. V mesecu februarju sem čez ekvivalent pusta (Karneval), delal nočno dežurstvo na kirurški urgenci, kjer sem oskrboval enostavne rane in delal imobilizacije z akrilnimi povoji (mavčarji so imeli večer prost), ter asistiral pri primarni oskrbi politravmatiziranih pacientov. Nato sem od 23. 4. 2012 do 18. 5. 2012 opravljal vaje na nevrokirurškem oddelku, kjer sem poleg prej omenjenih zadolžitev še opravljal lumbarne punkcije. Od 21. 5. 2012 do 31. 8. 2012 bom opravljal vaje iz interne medicine.

NEMČIJA - Johannes Gutenberg-Universität Mainz, Mainz (Jasna Kladnik)

V Mainz sem prispela 1. oktobra, 4. sem se lahko vselila v študentski dom, za katerega sem že julija po pošti dobila obvestilo o možnosti bivanja. V prvem tednu v oktobru so na univerzi potekali informativni dnevi za tuje študente, kjer so nam olajšali vsa opravila povezana z zavarovanjem, pridobitvijo statusa študenta na fakulteti in ureditvijo pogodbe s študentskim domom. Na podlagi testa iz znanja nemščine so nas razvrstili v manjše skupine, v katerih smo naslednja dva tedna obiskovali intenzivni tečaj nemščine.

Predavanja in vaje so se začeli 24. oktobra. Moj končni načrt za zimski semester 2011/12 je sledeč:

- 1) Vaje ortopedija: 24. 10., 31.10 in 2.11. 2011
- 2) Vaje pediatrija I: 28. 10. 2011 – 02.12.2012
- 3) Vaje ginekologija in porodništvo: 16. 1. 2012 – 20.01.2012 + blok vaje 8. In 9.11.2011
- 4) Vaje medicina dela: 4 termini skozi cel semester + priprava seminarja
- 5) Vaje sodna medicina v Ljubljani: 12. 12. – 19. 12. 2011

6) Vaje fizikalna in rehabilitacijska medicina v Ljubljani: 2.1. 2012 – 9.1.2012

Poleg predavanj iz pediatrije, ginekologije, ortopedije in medicine dela, obiskujem tudi izbrana predavanja iz interne medicine na temo hematologije in onkologije, ker ni samostojnega predmeta onkologije. Zato sem se dogovorila, da bom naslednji semester opravila sklope vaj iz interne medicine, v katerih so zaobjeta tudi poglavja iz onkologije, temu pa bo sledil ustni izpit. Dvakrat tedensko imam nadaljevalni tečaj nemškega jezika. Na fakulteti ponujajo tudi veliko izbirnih predmetov in možnost urjenja praktičnih spretnosti, s pričetkom zbiranja prijav od 31. 11. naprej, kar bom gotovo izkoristila.

Prvi vtisi s predavanj in vaj so dobri, le včasih se še moram spopasti z jezikovnimi preprekami. Vendar pa delam na tem, da bom svoje znanje nemškega jezika kmalu dovolj izpopolnila.

NEMČIJA - Ludwig-Maximilians-Universität München, München (Mateja Kladnik)

Mineva en mesec od mojega prihoda v državo gostiteljico. Ker so letos na Bavarskem za eno leto skrajšali srednješolsko izobraževanje, je podvojeno število domačih študentov precej otežilo iskanje stanovanja oz. sobe vsem, ki smo se odločili za izmenjavo v Münchnu. Sama sem sobo v zasebnem študentskem domu našla že pred prihodom, vendar jih je bilo veliko, ki te sreče niso imeli. Zaradi izredno težkih razmer se je za tuje študente zelo zavzela mednarodna pisarna na Ludwig-Maximilians-Universität München (LMU) in na vse možne načine pomagala pri iskanju stanovanja za nas. Marsi komu so pomagali do strehe nad glavo, kljub temu pa jih je bilo v začetku oktobra še veliko, ki niso vedeli, kje bodo v času izmenjave bivali.

Semester se je tukaj sicer začel šele 17.10., a v mednarodni pisarni so od 4.-14.10. pripravili »orientacijski tečaj« za vse tuje študente, tako Erasmus kot tiste tujce, ki nameravajo tukaj redno študirati. Namen tega tečaja je bil nam, tujcem, olajšati birokratske obveznosti, ki jih mora vsak študent urediti po prihodu v tujino (prijava bivališča na upravni enoti, vpis na univerzo, mesečna vozovnica s popustom za študente, odprtje bančnega računa...). Na tečaju smo se tudi поблиže spoznali s šolskim sistemom v Nemčiji, organizacijo pouka na univerzi, obveznostih študenta, delovanjem knjižnic, komunikacijo s profesorji,... Nekaj časa pa smo namenili tudi izpopolnjevanju jezikovnega znanja. Pred začetkom semestra je bilo tudi prvo srečanje v sklopu programa *Study Buddy*, ki ga organizirajo

tamkajšnji študenti medicine za tuje študente. Vsak tuj študent, ki se vključi v program, dobi svojega *study body*-ja oz. tutorja, na katerega se lahko kadar koli obrne z vprašanji.

V četrtek, 13.10. sem se vpisala na gostujočo univerzo. Takoj naslednji dan sem se zglasila na dekanatu njihove medicinske fakultete, da bi dobila urnik, a so mi tam razložili, da ga bom dobila šele, ko bom vpisana v njihov sistem, to pa lahko traja tudi do nekaj dni po vpisu na univerzo. Vsi študenti medicine imajo namreč vse podatke o študiju, kot tudi svoje osebne urnike itd. na posebnem internetnem portalu, imenovanem MeCum, in dokler te ni v sistemu, za njih praktično ne obstajaš. Brez dostopa v MeCum ne moreš dobiti urnikov, kaj šele se prijaviti v skupine za vaje. Ni mi preostalo drugega, kot da počakam tistih par dni. Nato se je zapletlo tudi pri prijavi v skupine za vaje, ki sem jih želela opravljati. Študij medicine na LMU poteka v obliki modulov (oz. semestrov) in ker njihovi predmeti ne sovpadajo z našimi v Sloveniji, si vsak Erasmus študent izbere kombinacijo predmetov iz različnih modulov, pri tem pa mora paziti, da se termini obveznih seminarjev in vaj ne prekrivajo. Meni je to sicer uspelo, vendar so bile zaradi mojega poznega vpisa vse zelene skupine za vaje že zasedene. Po nekaj dneh nervoze, skrbi in (neuspešnega) iskanja še kakšne spregledane možnosti sem že mislila, da mi ne preostane drugega, kot da se odpovem opravljanju vaj iz sodne medicine ali pa kakšnemu predmetu iz *Learning Agreementa*. A nazadnje, po treh obiskih dekanata in pogovoru s koordinatorko za tuje študente medicine na LMU nam je nato uspelo najti rešitev in v torek sem z zamudo začela svoj semester s prvim blokom – pediatrija (10 ECTS). V decembru nato začnem z ginekologijo (8 ECTS) in konec januarja še z oftalmologijo (3 ECTS). Ker se moram v tem semestru za dva tedna vrniti v Slovenijo in opraviti vaje iz sodne medicine, sem se morala odpovedati predmetu ORL (oz.nem. HNO), ki sem ga predvidela v svojem *Learning Agreementu*. Izmed predmetov v *Learning Agreementu* prav tako ne bom opravljala *Kinderchirurgie*, saj ga fakulteta v tem semestru ne izvaja. Od predmetov, ki jih imam tukaj, bom opravljala izpit le iz oftalmologije. Praktični preizkus je ob koncu bloka, pisni izpit pa me čaka v februarju.

Erasmus študenti medicinske fakultete na LMU smo razdrobljeni po različnih skupinah. Predavanja, seminarji, tutorials (skupina cca. desetih študentov se dvakrat na teden dobi z mentorjem-zdravnikom in skupaj predelujejo klinične primere), vaje – vse poteka v nemškem jeziku. Ker sem avgusta v Münchnu obiskovala intenzivni tečaj nemščine, z razumevanjem tako nimam velikih težav. Kot sem že omenila, pouk poteka v blokih, in sicer večinoma tako, da v prvih tednih pridobivaš predvsem teoretično znanje na predavanjih in

seminarjih, pred zaključkom bloka pa sledi še intenziven čas praktičnega usposabljanja ob delu s pacienti. Posebnost pri predmetu pediatrija je online seminar (reševanje kliničnih primerov po korakih – od prihoda pacienta v ambulantno do njegovega odpusta) z obveznim sodelovanjem, saj je opravljen online seminar pogoj za pristop k izpitu.

Kot študent imaš v Münchnu možnost jesti v mnogih menzah po znižani ceni. Tudi za športno udejstvovanje je dobro poskrbljeno – študentje lahko po ugodni ceni kupijo nalepko, s katero imajo nato prost vstop v športne dvorane, bazene, različne športne tečaje,... Sama sem se odločila za plavanje, ki poteka v bazenih, zgrajenih za potrebe olimpijskih iger 1972. Tudi možnosti za zabavo je veliko, še posebej za Erasmus študente. Prav tako je na voljo veliko ugodnih izletov po Nemčiji za tuje študente, pa različnih tečajev,...

Še ena izmed omembe vrednih tem je tukajšnji javni prevoz. V Münchnu imajo hitri primestni vlak, podzemno železnico, tramvaj in avtobus, in z vsemi temi prevoznimi sredstvi se lahko neomejeno voziš z eno samo vozovnico! Zamude pri voznih redih skoraj ne poznajo, s podzemno železnico pa lahko zelo hitro premagaš večje razdalje. Seveda pa vse te prednosti s sabo prinesejo tudi slabost, in sicer je to zelo visoka cena vozovnic. Vsaj malo olajšanja prinesejo znižane tarife za študente.

Poseben občutek je biti študent v tem mestu. München ima dve univerzi, in samo na LMU, kamor sem vpisana tudi sama, v tem semestru študira skoraj 50.000 študentov. Vpis je voden centralno, torej preko univerze, in pred vpisom je na fakulteti težko karkoli urejati. Ker sem imela »smolo« in je bil moj termin za vpis tako zelo pozen, nisem imela ravno veliko časa za dogovarjanje na dekanatu medicinske fakultete, kar mi je povzročilo nemalo skrbi, a se je na koncu na srečo vse dobro izteklo. Na tako veliki univerzi in posledično tudi dokaj velikemu številu tujih študentov je praktično nemogoče ugoditi vsem željam, a če si vztrajen in potrpežljiv, ob tem pa ti pomaga še kakšen prijazen uslužbenec v pisarni, je krmarjenje v prvih, kritičnih dneh, lažje. In po nekaj dneh, v kolikor izvzamemo morebitne jezikovne ovire in nesporazume, se počutiš, kot da bi že od nekdaj študiral v Nemčiji.

NEMČIJA - Ludwig-Maximilians-Universität München, München (Mateja Kladnik)

Moja Erasmus izmenjava se je začela že 4. 10. 2011, kar je dva tedna pred uradnim začetkom semestra na Bavarskem. Udeležila sem se namreč orientacijskega tečaja za vse tuje študente, tako Erasmus kot tiste tujce, ki nameravajo tukaj redno študirati. Namen tega tečaja je bil nam, tujcem, olajšati birokratske obveznosti, ki jih mora vsak študent urediti po

prihodu v tujino (prijava bivališča na upravni enoti, vpis na univerzo, mesečna vozovnica s popustom za študente, odprtje bančnega računa...). Na tečaju smo se tudi поблиže spoznali s šolskim sistemom v Nemčiji, organizacijo pouka na univerzi, obveznostih študenta, delovanjem knjižnic, komunikacijo s profesorji... Nekaj časa smo namenili tudi izpopolnjevanju jezikovnega znanja. Tečaj je bil sicer uporaben, vendar mogoče malo bolj primeren za študente humanistike kot medicine, saj so bili vsebinski poudarki predvsem na temah, ki za študenta medicine ne pridejo toliko v poštev (npr. oblikovanje referatov, pisanje seminarjev).

Ob prijavi na Ludwig Maximilians-Universität München (LMU) ti že v Acceptance letter določijo točen datum in uro vpisa. Zame je bil to 13. 10., le dva delovna dni pred začetkom semestra (17. 10.). Ker je tukaj vse vodeno preko enotnega računalniškega sistema, in, posledično, nisi nič, dokler te ni v tem sistemu (od tvojega vpisa do tega, da te vnesejo v sistem, pa traja lahko tudi en teden!), sem imela v začetku kar nekaj nevšečnosti. Dokler nisem bila uradno njihova študentka, se namreč nisem mogla prijaviti v skupine za vaje in seminarje, ko pa bi se končno lahko, so bile kombinacije, združljive z mojim naborom predmetov, že zasedene. Ker sem se morala vmes še enkrat za dva tedna vrniti v Slovenijo in opraviti vaje iz sodne medicine, je to še dodatno otežilo situacijo. Po nekaj obiskih dekanata medicinska fakultete in Erasmus koordinatorke za študente medicine sem sredi prvega tedna le uspela dobiti svoje urnike, tako da nisem zamudila preveč obveznosti, sem se pa morala odpovedati opravljanju Otorinolaringologije, ki sem jo predvidela v svojem Learning agreementu.

Začela sem z blokom pediatrije, ki pri njih traja 5 tednov; v prvih štirih tednih se zvrstijo predavanja, seminarji, tutorials (skupina cca. desetih študentov se dvakrat na teden dobi z mentorjem - zdravnikom, in skupaj predelujejo klinične primere), zadnji teden pa sledi praktikum na oddelkih. Predavanja so izmed vseh stvari še najbolj podobna tistim pri nas – nekaj je izredno dobrih, nekaj tudi slabih, ostala povprečna. Tudi obiskanost ni veliko boljša kot pri nas. Seminarji so potekali v manjših skupinah (manj kot 20 študentov) in z aktivno udeležbo študentov, profesorji večinoma tudi niso imeli projekcij, so le spraševali študente in skupaj smo poskušali priti do zaključkov. Pri *tutorials* se obdeluje klinične primere korak za korakom – vse od prvega obiska otroka pri zdravniku, pregled, preiskave, rezultati, delovna dg., dodatne preiskave, vse dokler nismo prišli do končne diagnoze. Vmes se je praviloma pojavil še kak pogost zaplet, tudi predlagana terapija ni bila vedno uspešna... Ti primeri so se

mi zdeli precej realistični in zaradi njih se mi mogoče tudi ni zdelo, da bi imeli tukajšnji študenti premalo vaj na oddelkih. Te trajajo zadnji teden bloka, vsak dan od 8.00 - 17.00 ali pa še dlje, odvisno od mentorjev. Sama sem bila skupaj še z dvema študentoma dodeljena na gastro-nefro oddelek. Delo študenta obsega jemanje anamneze in statusa ob sprejemu, jutranji odvzemi krvi, predstavitev pacientov na jutranjem raportu, prisotnost na viziti, dostava vzorcev krvi in urina v laboratorij ter spremljanje, kdaj so prišli rezultati... Vsak dan ob 12.00 smo se tudi udeležili skupnega sestanka v predavalnici klinike ter rentgenske predstavitve. Ob koncu tedna sta nas mentorja ocenila, vsak študent je tudi moral tudi napisati poročilo o zaupanem pacientu z oddelka. Slednje je skupaj s pozitivno ocenjenimi vajami ter vsaj 80% prisotnostjo na vseh ostalih obveznostih (razen predavanjih) pogoj za pristop k izpitu, ki pa ga jaz nisem opravljala. Za tiste, ki jih pediatrija še posebej zanima, ponujajo veliko dodatnih seminarjev ali predavanj; sama sem se udeležila seminarjev o pediatrični tropski medicini, revmatologiji in reanimaciji.

Tudi blok iz ginekologije traja 5 tednov, predavanja, seminarji in *tutorials* potekajo podobno kot pri pediatriji. Vaj iz ginekologije in porodništva pa imajo tukaj le en teden, kar je v primerjavi z našimi štirimi zelo malo. Vaje sem večinoma preživela na oddelku za zdravljenje raka dojke, en dan pa sem bila v ambulanti za reprodukcijo in umetno oploditev. Ker sem morala vaje iz ginekologije skoraj v celoti opraviti še v Sloveniji, tudi tega izpita nisem delala v Nemčiji.

Na koncu je sledil še dvotedenski blok iz oftalmologije. Skoraj vsak dan so bili seminarji in takoj za njimi še praktične vaje v ambulantah, redkeje na oddelkih. Dvotedenski blok se je zaključil z ustnim izpitom, katerega rezultat šteje 40% končne ocene. Pisni izpit obsega 25 multiple choice vprašanj (+podano je, koliko odgovorov je potrebno obkrožiti;).

Z vprašanji, ki so se dotikala bolj vsebinske plati študija (uradna oz. priporočena literatura, kako izgleda izpit itd.) sem se lahko kadar koli obrnila na svojega tutorja, ki mi je bil že v začetku dodeljen s strani *Study Buddy*. Tega organizirajo starejši študenti medicine, ki želijo pomagati tujim študentom, da se lažje znajdemo na faksu, da se učimo iz pravih knjig, da vemo, na katere profesorje se obrniti, če je potrebno. Tako študentje kot profesorji so tukaj vsi izredno prijazni, tudi pri mentorjih na oddelkih večinoma nimaš občutka, da bi jim bil odveč oz. v napoto.

Kljub temu, da naj bi ECTS točke prejeli le za predmete, uspešno opravljene z izpitom, sem ob koncu izmenjave po individualnem dogovoru uspela pridobiti potrdila o opravljenih

obveznostih s pripadajočimi ECTS tudi za pediatrijo in ginekologijo, čeprav izpitov nisem opravljala.

Za Erasmus študente je organiziranih ogromno zabav, izletov, različnih vodenj in obiskov opere, galerij, pivovarne... Sicer pa je München multikulturno in živahno mesto, kjer lahko vsakdo sleherni trenutek dneva najde nekaj zase.

V času izmenjave sem stanovala v zasebnem študentskem domu za študentke v centru mesta, kjer sem glede na lego in povprečne cene nastanitve v Münchnu plačevala borih nekaj več kot 200 evrov. Cene študentskih sob pri zasebnikih ali skupaj z drugimi študenti se gibljejo okrog 300 evrov. Prometne povezave so v Nemčiji že pregovorno odlične, saj skoraj ni ulice v mestu, ki ne bi bila dosegljiva vsaj z enim sredstvom javnega prevoza. Mesečne vozovnice stanejo od 30 evrov naprej, odvisno od tega, kako daleč od centra stanuješ. Študentje imajo možnost jesti po znižani ceni v številnih menzah, od katerih so (vsaj po mojem mnenju) nekatere boljše kot druge. Drugače pa so živila v trgovinah malo cenejša kot pri nas, kar pa ne velja za oblačila, obutev in različne naprave.

Na koncu bi vsem, ki jih zanima izmenjava ali praksa v Münchnu, priporočila, da ne izpustijo Oktoberfesta (ki ne poteka v oktobru, temveč ob koncu septembra!), akademskih prednosti, ki jih ponuja tukajšnja medicinska fakulteta, ter da naj vsaj tu in tam nazdravijo s slavnim pivom, saj je takrat občutek, da si del univerzitetnega življenja na Bavarskem, najmočnejši!

NEMČIJA - Ludwig Maximilians-Universität München, München (Žiga Krušič)

Izmenjavo sem opravljal na največji Münchenski univerzi med 10. 10. 2011 in 19. 2. 2012. V sklopu zadnjega letnika študija medicine sem bil vključen v nemški sistem študija, kjer se opravlja tako imenovani *Praktisches Jahr* – zaključni letnik, ki vključuje tako opravljanje vaj iz kirurgije, interne medicine in še nekaterih kliničnih predmetov, ter priprave na strokovni izpit, ki temu letniku sledijo. Zato deluje do neke mere tudi kot pripravništvo v Sloveniji, saj imajo do začetka tega letnika študenti vse izpite že opravljene. Sam sem opravljal celotne vaje iz kirurgije in vaje iz interne medicine, ki sem jih z obveznima dvema tednoma dela dopolnil še v Ljubljani po končani izmenjavi. Vaje sem v celoti opravil na kliničnem centru Großhadern na jugozahodnem obrobju mesta.

Vaje iz kirurgije sem opravljal sedem tednov, od tega dva tedna na kirurški polikliniki in pet tednov na oddelku za žilno kirurgijo. Prva dva tedna sem delal na polikliniki. Ker so v

času, ko sem opravljal vaje, gradili novo stavbo za kirurške dejavnosti in urgenco, je poliklinika prevzela tudi en del lažje urgentne dejavnosti. V delo sem bil vključen od prvega dne, saj so v nemškem sistemu navajeni, da lahko študenti zadnjega letnika delujejo že precej samostojno, vseeno pa so zelo razumevajoči, če česa ne znaš ali ne veš, v mojem primeru sem zato prvi teden preživel ob boku mentorja, ter se učil sistema dela, sprejema pacientov, šivanja. Sam sem precej časa vlagal tudi v študij nemškega anatomskega atlasa. V drugem delu vaj iz kirurgije sem pet tednov preživel na oddelku za žilno kirurgijo. Tam sem bil v delo vključen malo manj kot na polikliniki zaradi večje specifičnosti dela. Tako sem sprejemal nove paciente, sodeloval pri jutranjih vizitah in vsakodnevno tudi pri večjih operacijah. Ocenil bi, da je bila večina teh predvsem ustvarjanje bypassov zaradi periferne arterijske okluzivne bolezni. V ekipo sem se zelo dobro vključil, prva dva tedna sem bil na oddelku edini študent, nato se mi je pridružil še en Erasmus študent iz Belgije. Z delom in z izkušnjo na vajah iz kirurgije sem bil zelo zadovoljen, predvsem z delom na oddelku žilne kirurgije.

V drugem delu izmenjave sem opravljal vaje iz interne medicine. Formalno sem bil vseh trinajst tednov nameščen na enega od oddelkov tretje internistične klinike, ki pokriva področja hematologije in onkologije. V tem času pa sem delal tudi na drugih internističnih oddelkih – na pulmologiji in kardiologiji. Na oddelku, ki lahko sprejme približno 35 bolnikov, sta dva tima, vsak ima tri zdravnike ter enega študenta zadnjega letnika medicine, tako da en tim skrbi za polovico bolnikov. Delavnik se začne ob pol osmih zjutraj, ter vključuje jemanje krvi pacientom, nato vizito, za tem pa dnevna opravila, ter sprejeme in odpuste, v popoldanskih urah pa vsak dan še pregled terapije vsakega bolnika. Dan se zaključi med četrto in peto uro. Na internističnem oddelku sem bil zelo vključen v delo na oddelku, študentje lahko zelo velik del nalog opravljajo samostojno, zato menim, da sem se v tem času ogromno naučil, predvsem pa nabral zelo veliko praktičnih izkušenj, tako v odnosu in obravnavi vseh vrst bolnikov, kot tudi pri strokovnem delu.

Poleg dela v kliničnem centru, pa sem spoznal še veliko drugih aspektov življenja v Nemčiji. Zelo zanimivo in predvsem uporabno se mi je zdelo, da so nemški študentje zadnjih letnikov vsak petek oproščeni vaj, namesto tega pa imajo organizirane celoletne poglobljene priprave na strokovni izpit, kjer se udeležujejo seminarjev, dodatnih vaj in kolokvijev, na katerih realno ocenijo njihovo pripravljenost. Poleg tega imajo tudi med vajami dodatne seminarje iz teorije EKG in osnov radiologije, da lahko učinkovito obnovijo svoje znanje, ki so

ga pridobili tekom študija in verjetno že malo pozabili. V splošnem se mi zdi njihov sistem tako študija, kot tudi vaj zelo dober, saj jim omogoča bolj sproten študij, hkrati pa zelo dobro pripravljenost na vaje, ter jim da možnost, da se med vajami posvečajo samo eni specialnosti, ter se vmes ne učijo za različne izpite.

Poleg študijskega sem imel priložnost spoznati tudi družabni del študentskega življenja, ki je v Münchnu zelo dobro razvit. Posebej za Erasmus študente so družabni dogodki organizirani prav vsak teden, od obiskov gledališč do ogromno zabav. Precej dobro imajo tudi razvito tutorstvo, vendar pa sem opazil, da so v splošnem študentje manj pripravljeni pomagati drugim, ter da si skoraj niso pripravljeni vzeti časa za pomoč tujcem. Tako si predvsem v začetku kot Erasmus študent lahko izgubljen, preden se navadiš na sistem in rutino dela.

Kot zadnjo stvar bi izpostavil življenjske stroške, ki znajo biti v Münchnu precejšnji. Zelo veliko je odvisno od sreče z iskanjem študentske sobe. Namreč, sobe v javnih študentskih domovih (*Studentenwerk*), stanejo med 200 in 350 evri na mesec, v večini so to enoposteljne sobe z deljeno kuhinjo in kopalnico znotraj malega stanovanja. V zasebnih domovih in v stanovanjih, kjer si stanovanje deliš z drugimi študenti, pa so cene vsaj dvakrat višje. Kot v prvem poročilu bi izpostavil, da je sobo v študentskih domovih zelo težko dobiti, saj si kot tujec izenačen z domačini, povpraševanja pa je veliko. K stroškom sobe je potrebno prišteti še mesečno vozovnico za javna prevozna sredstva, ki stane okrog 50 evrov, cene hrane pa so primerljive z našimi. Predvsem v odvisnosti od cene sobe, tako minimalni stroški znašajo med 500 in 700 evri na mesec.

Bavarce bi ocenil kot prijazne, malo bolj zadržane kot smo vajeni pri nas, a vendarle zelo tople ljudi, ki te hitro sprejmejo medse, ko te malo bolj spoznajo. V splošnem sem odnesel izmenjavo v zelo lepem spominu, z veseljem bi jo priporočil vsakemu študentu, ki bi razmišljal o njej, saj je tako delo kot celotno življenje na LMU in v Münchnu posebna in dobra izkušnja.

ŠPANIJA - Universidad de La Laguna, Tenerife (Jerneja Leban)

24. januarja 2012 sem prispela na Tenerife – največji otok v Kanarskem otočju z univerzitetnim mestom San Cristóbal de La Laguna. Prva dva tedna sta minila v duhu iskanja stanovanja, urejanja dokumentov, potrebnih za bivanje tukaj in spoznavanju mesta.

S 1.februarjem so se začela tudi dogovarjanja glede študija na medicinski fakulteti Univerze La Laguna. S tukajšnjim koordinatorjem študijskih izmenjav smo se dogovorili o spremembi »*learning agreement*« dokumenta. Prvotni dokument je bil sestavljen iz prakse interne medicine (5 tednov), prakse kirurgije (5 tednov) in prakse pediatrije (5 tednov). Ker sem prakso na pediatrični kliniki opravljala že v 5. letniku v Ljubljani, sem se odločila, da namesto te prakse tukaj izberem dva izbirna predmeta (droge in odvisnost ter plastična kirurgija). Moji želji, da bi opravila dve rotaciji interne medicine (10 tednov) pa niso ugodili. Ko smo bili dokončno dogovorjeni glede »*learning agreement-a*« in sem dobila stalni naslov prebivališča, sem se lahko uradno registrirala na fakulteti.

Tukaj so prakse v šestem letniku organiziranje v obliki rotacij, ki trajajo 5 tednov in jih sestavlja skupina 3-5 študentov. Organizatorica študijskih praks je iskala primerno majhno skupino, kateri bi se lahko priključila. Rezultat njenega dela: 5 tednov na oddelku za revmatologijo in 5 tednov na urologiji (kirurgija). Ker z izbranim nisem bila najbolj zadovoljna, sva se dogovorili, da začnem s prakso interne medicine na revmatološkem oddelku, ona pa v petih tednih organizira dodatno rotacijo interne medicine in najde prosto mesto za prakso kirurgije na drugih oddelkih. Torej sem na koncu dobila, kar sem si želela – 10 tednov interne medicine in 5 tednov kirurgije.

V drugem tednu februarja sem začela s prakso na oddelku za revmatologijo v Univerzitetni bolnišnici Nuestra señora Candelaria. Vaje opravljam skupaj z Mirjano Sredojević. Vaje začnemo ob 9. uri zjutraj. Takrat opraviva vizito same ali skupaj s specializantko. Nato se nam pridruži doktor, naš glavni mentor. Skupaj prediskutiramo problematiko in ponovno pregledamo paciente. Vsak dan bolj lahko sodelujem pri jemanju anamneze in statusu. Zelo sem zadovoljna z vajami – so zelo izčrpne in mentor odlično podaja znanje in se zavzema za dobro kvaliteto prakse.

V zaključku tega vsebinskega poročila bi rada povzela, da sem s študijem tukaj zelo zadovoljna. Moja pričakovanja, zaradi katerih sem izbrala to univerzo, se počasi uresničujejo. Najbolj me navdušuje vzdušje v bolnišničnem timu in odnos, ki ga imajo zdravniki s pacienti, študenti in vsemi sodelavci. Zdi se mi, da je prav zaradi prijateljskega odnosa in nevzvišenosti osebja kvaliteta dela v bolnišnici odlična.

ŠPANIJA - Universidad de La Laguna, Tenerife (Mirjana Sredojević)

Moja študijska izmenjava znotraj programa ERASMUS študijske mobilnosti poteka na Tenerifih, največjem otoku Kanarskega otočja, na medicinski fakulteti univerze v La Laguni. Ker je po dogovoru zastavljena za drugi semester mojega šestega leta študija na medicinski fakulteti, sem na otok prispela 24. januarja 2012, tik pred začetkom drugega semestra v študijskem letu 2011/2012, v družbi kolegice Jerneje Leban, s katero v veliki večini deliva izkušnje in obveznosti na tej izmenjavi.

Po prvih desetih dnevih iskanja stanovanja in urejanja dokumentacije za bivanje na otoku za časovno obdobje petih mesecev, sem končno imela vse potrebne papirje za pripravo in podpis registracije mojega študija na gostujoči fakulteti. Sprva je bila potrebna sprememba prve verzije »*Learning agreement-a*« (v nadaljevanju LA), saj sem želela opravljati več tednov vaj iz interne medicine in iz prvotnega dokumenta odstraniti rotacijo iz pediatrije. Obveznosti v povezavi s predmetom pediatrije sem opravila že v petem letniku, v času rednega študija v Ljubljani, zato sem stremela k izpolnjevanju dolžnosti, ki me v prihodnosti še čakajo na matični fakulteti. Ker sprva to ni bilo mogoče, sem po dogovoru s koordinatorjem gostujoče fakultete, g. Carlosom de las Cuevasom, v LA dodala dva izbirna predmeta, in sicer: »droge in zasvojenost« ter »plastično kirurgijo«. Stvari pa so se kasneje tako obrnile, da je bilo mogoče uskladiti interese in obveznosti in sem se z vodjo študijskih praks, gospo Arazeli Fernandez, dogovorila za opravljanje dveh rotacij iz interne medicine in eno rotacijo iz kirurgije, kar vse skupaj zneso 15 tednov opravljenih vaj v času moje študijske izmenjave.

Tako sem vstopila v prvo rotacijo interne medicine z 12. februarjem in sem trenutno v tretjem tednu opravljanja vaj. Te pa potekajo na oddelku za revmatologijo, pod mentorstvom dr. Alfreda Rocesa Valere. Za to prakso lahko rečem, da je vsebinsko zelo bogata s pozitivnimi izkušnjami in mi nudi veliko novih spoznanj, saj si mentor poglobljeno prizadeva za moj in kolegičin napredek v znanju, tako teoretičnem kot praktičnem. Sama kvaliteta vaj je na zavirljivem nivoju in sem osebno zelo zadovoljna in hvaležna, da sem lahko del le teh. Dan na kliniki običajno pričnemo ob 9. uri zjutraj, ko s kolegico Jernejo Leban obiščeva bolnike, ki so dodeljeni najinemu mentorju, kasneje pa vizito opraviva še v njegovem spremstvu. Zaradi raznolikosti vseh pacientov in obenem mentorjeve

vsestranskosti, omenjene vaje presegajo okvirje revmatologije in nama nudijo širok vpogled v medicino in samo delo na oddelku v bolnišnici.

Z izbrano destinacijo izmenjave in samimi vajami sem zelo zadovoljna in se že veselim vseh drugih izkušenj, ki me čakajo na tej pomembni poti. Menim, da je tovrstna izkušnja zelo pomembna za preseganje lastnih okvirjev in okvirjev domačega okolja, in študentu ponudi možnost razširitve lastnih obzorij in spoznanj, ki jih morda ne bi bili deležni, če te spremembe ne bi doživeli. Študijsko izmenjavo bi priporočila vsakemu študentu, ki želi dvigniti raven svojega študija.

ŠPANIJA - Universidad Autónoma de Madrid, Madrid (Rok Korošec)

Ta teden mineva četrti teden od mojega prihoda v Madrid. Uraden začetek semestra na Universidad Autónoma de Madrid (UAM) je bil 12. septembra, zato sem prihod v Madrid načrtoval na podlagi tega datuma, in sicer sem prišel nekaj dni prej, da sem se pred vpisom na univerzo lahko ustalil

Z registracijo in vpisom na univerzo nisem imel težav in sem še isti dan, se pravi 6. septembra, šel v mednarodno pisarno Fakultete za medicino. Bili so nekoliko presenečeni, saj me niso pričakovali tako zgodaj. Zato sem nekaj dlje čakal na ureditev zadev v zvezi z mojim programom študija. Aneks C so sicer posredovali na Univerzo v Ljubljani. Najprej sem moral počakati na razvrstitev erasmus študentov v matične bolnišnice UAM. Vmes sem si poiskal bivališče in uredil zadeve v zvezi s pridobitvijo subvencionirane mesečne vozovnice za javni prevoz. Dodeljen sem bil v bolnišnico Fundación Jiménez Díaz, vendar kontaktna administratorka v bolnišnici, ki je odgovorna za študentske zadeve, ni vedela za moj prihod, saj so iz mednarodne pisarne o mojem prihodu obvestili samo mene in ne tudi bolnišnice. Kmalu se je tudi slednje uredilo. Bil sem nekoliko skeptičen glede uskladitve mojega študijskega programa, posebej ker na fakulteti nimajo programa tutorstva za tuje študente. V zvezi s tem sem pred enim tednom prejel mail, da letos prvič začenjajo s pilotskim programom tutorstva, vendar so takrat bile vse moje zadeve že urejene, predvsem po zaslugi prijazne študentke, ki je sicer odgovorna za komunikacijo med mentorji in domačimi študenti v omenjeni bolnišnici. Ona je potem prevzela neuradno vlogo moje tutorke. Sestavila sva program mojih rotacij, ki je sledeč: 7 tednov kirurgije (3. 10. – 18. 11. 2011), kardiologija (21. 11. – 2. 12. 2011), pnevmologija (5. 12. – 16. 12. 2011), nefrologija (19. 12. – 22. 12. 2011), obdobje študijskih počitnic in izpitno obdobje, revmatologija (6. 2. – 17. 2. 2012), družinska

medicina (20. 2. – 17. 4. 2012), oddelek za gastrointestinalno medicino (18. 4. – 2. 5. 2012), interna medicina, ki jo ločijo od prej naštetih vej, in vsebuje predvsem urgentno internistično klinično prakso (7. 5. – 4. 6. 2012) in psihiatrija, ki jo bom opravljal v sklopu prostega kroženja v drugi matični bolnišnici UAM, Hospital La Paz, do konca junija. Prejšnji teden sem tudi opravil matrikulacijo predmetnika.

S predavanji, ki sicer niso v mojem študijskem programu, vendar se jih udeležujem, ker si na ta način bogatim »zdravniški« žargon v španskem jeziku, sem začel prejšnji teden. Danes, v ponedeljek, 3. oktobra, sem bil prvič na oddelku za splošno kirurgijo. Dan študenta na vajah v bolnišnici je strukturiran podobno kot na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Od osmih do devetih zjutraj so predvideni seminarji, od pol desetih do pol enih potekajo vaje na oddelkih in od pol enih ter do treh so predavanja, ki so prav tako v vsaki od matičnih bolnišnic posebej.

Kljub manjšim težavam pred začetkom obveznosti, ki so se, kot rečeno, vse rešile brez zapletov, nisem nikjer dobil občutka slabe volje in še manj, da ne bi bil dobrodošel. Ne bi posebej poudarjal, da sem tudi sam bil vselej prijazen in korekten. Pred začetkom sem pogrešal skupen sestanek oziroma srečanje vseh tujih študentov in erasmus koordinatorja na medicinski fakulteti, kakor sem tega vajen na matični. Na Fakulteti za medicino, UAM, je veliko več študentov kot v Ljubljani, vendar ima univerza na razpolago pet matičnih bolnišnic, med katere razvršča študente za klinično prakso, kar pomeni, da je v vsaki bolnišnici veliko manj študentov kot na primer v Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani. Danes me je zelo razveselilo dejstvo, da sem samo en študent pri mentorici. Domači študenti so mi kasneje pojasnili, da nimam kot erasmus študent nobenega posebnega privilegija, saj je eden ali največ dva študenta na enega mentorja redna praksa.

Veseli me, da sem uredil vse zadeve v zvezi z odvijanjem mojega študija in nasploh bivanjem v Madridu in se lahko povsem posvetim študiju, saj imam januarja že izpite.

ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Petra Devetak)

Pišem vam sedaj, ko sem malo zadihala, saj sem se pred kratkim vrnila iz zelo kratkega obiska v Ljubljani. Tam sem uspešno opravila Sodno medicino. Velik del mojih dolžnosti v Španiji je sedaj opravljenih, za mano je več mesecev vaj. Opravila sem vaje iz Ginekologije, Pediatrije, Otorinolaringologije, Ortopedije.

Na začetku leta so mi tukaj namesto Traumatologije (Ortopedije), kljub moji izrecni želji po Ortopediji, dali Revmatologijo. Sedaj sem predmet zamenjala. Na izbiro so mi dali ali opravljam Ortopedijo in Kirurgijo ali pa samo Onkologijo. Vseeno bom poskusila znova prositi za en teden Onkologije konec junija/začetek julija. Za opravljanje vaj iz kirurgije sem našo katedro že obvestila, vendar se bom dokončno pogovorila, ko se dokončno vrnem v Slovenijo. Če mi vaj na naši katedri ne bodo priznali, tega ne morem zahtevati, saj se predhodno nismo ničesar dogovorili, vendar tudi sama nisem vedela, da mi bodo v Salamanci postavili takšne pogoje. Tudi nekatere izpite sem že opravila: Ginekologija in Otorinolaringologija ter izbirna predmeta Biomehanika in šport ter Medicinska seksologija. Za Oftalmologijo še čakam rezultate. Poleti pa imam še tukaj Neurologijo, Perinatologijo, izpit iz španskega jezika, končni seminar za vaje iz ginekologije in upam, da vaje iz Onkologije. Po vseh izračunih bom z zadnjimi obveznostmi najbrž zaključila konec prvega/drugega tedna julija. S tem, da uredim vse potrebne papirje, računam vrnitev okoli 18. julija.

Ko pride kak podaljšan vikend ali prosti dnevi, skočim v Andaluzijo ali na sever, Galicijo ali pa Baskovsko deželo. Vsakič znova mi nepoznani kraji in tudi ljudje, s katerimi delam, na zmeraj drugačen način odprejo oči.

Vse splošno imam z aktualno izmenjavo dobre izkušnje, čeprav vse ni bilo tako, kot sem si na začetku predstavljala, vendar je najbrž ravno to bistvo vsega.

ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Taja Jordan)

V Salamanci sem že dober teden, tako da sem si že uspela ogledati mesto ter urediti najnujnejše stvari. Salamanca je majhno mesto, dobri dve uri avtobusne vožnje oddaljeno od Madrida. Povezave z Madridom ter madridskim letališčem so dobre, avtobusi so udobni in nudijo celo brezplačni wifi. Vreme oz temperature v Salamanci so, na moje manjše razočaranje, zelo podobne temperaturam v Ljubljani, saj leži Salamanca na 800m nadmorske višine. Mesto je majhno, vendar zelo lepo. Ima bogato zgodovino, temu primerne so tudi stavbe v centru mesta.

Ob prihodu sem sem za 3 noči rezervirala hostel, nato pa sem začela iskati stanovanje. Študentski domovi so tu zelo dragi in večina erasmus ter tudi španskih študentov živi v stanovanjih. Izbira je velika, cene ne previsoke. Sama sem si izbrala stanovanje, ki je blizu medicinske fakultete ter bolnice, in sem zelo zadovoljna.

Takoj drugi dan sem odšla do Erasmus koordinatorja na fakulteti. Koordinatorica je zelo prijazna, razume, vendar ne govori angleško, kar me je zelo presentilo. Z izbiro predmetnika nisem imela težav, malo trši oreh je bilo usklajevanje praktičnega dela vaj, vendar se tudi tu da vse zmeniti.

Sama opravljam tu 3 predmete: onkologijo, ortopedijo in družinsko medicino. Trenutno obiskujem predavanja iz onkologije in družinske medicine. Začenjam tudi s praktičnim delom na oddelku onkologije.

Poleg obveznosti na faksu, sem se prijavila tudi na tečaj španščine, saj tukaj zelo malo ljudi govori angleško, tako da je predhodno znanje jezika zelo priporočljivo. Jezikovnih šol je tu zelo veliko, vendar večinoma ne ponujajo osnovnih tečajev, temveč samo nadaljevalne. Po prvem tednu je celotna izkušnja dokaj pozitivna, upam, da bo tako še naprej.

KONČNA POROČILA

AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Veronika Sekulič)

Za izmenjavo na Medicinski Univerzi v Gradcu sem se odločila iz vec razlogov, med drugim tudi zaradi bližine in znanja nemškega jezika. Z absolutno največ problemi se študent sooča pri samem načrtovanju izmenjave. Kot je doc. dr. Marš povedal že na uvodnem seminarju marca 2011, če hočes iti na izmenjavo, potem naredi vse, da boš tudi odšel.

Izbira Gradca je bila po mojem mnenju zelo dobra. Na MedUni poteka več ločenih univerzitetnih in doktorskih programov. Vpisala sem 10. semester dentalne medicine. Pouk se je začel v ponedeljek 3. 10., obveznosti pa smo imeli že v petek prej, na pozdravnem dnevu Erasmus. Tam je koordinatorica za mednarodne izmenjave Petra Papst sprejela vseh 30 Erasmus študentov, med katerimi sva bili dve stomatologinji in med drugim tudi še dve slovenski študentki medicine. Zame je bilo najpomembneje, da pridem do tajnice na stomatološki kliniki LKH (*Landeskrankenhaus*), gospe Gerde Schwarzl. Le-ta mi je prijazno razložila urnik in zmenili sva se se za dodatni izbirni predmet oralna patologija.

Pouk se je začel s *Funktionslehre III*, dvotedenskem bloku predavanj in praktičnih prikazov, kjer nam je Oberärztin Elisabeth Parschee predstavila motnje temporomandibularnega sistema, diagnostične možnosti in terapijo. Imeli smo še dva dni

predavanj iz stomatološke psihologije, kjer je bil podrobneje prediskutiran pristop k prestrašenemu pacientu. Na koncu tega sklopa smo imeli ustni izpit, ki sem ga uspešno prestala. Sredi oktobra smo potem nadaljevali s protetičnim blokom, ki je sestavljen iz *Funktionslehre*, snemne ("*Prothesenkurs*") in fiksne ("*Kronen- und Brückenkurs*") protetike. Jaz sem poleg *Funktionslehre* opravljala le še snemno protetiko, ki jo je vodil Prof. Walther Wegscheider. Predaval je predvsem o biomehaniki snemnoprotetične rehabilitacije in problemih, ki jih predstavlja izguba zob. Pristop k tem problemom je bil zame popolnoma nov, ker se jih je loteval iz fiziološkega vidika. Govoril je predvsem o vzrokih in poteku resorpcije alveolarne kosti in o dejavnikih, ki vplivajo na uspešnost snemne protetike. Vzporedno s predavanji so potekale vaje v laboratoriju na predkliniki, kjer smo morali na podlagi modelov na demonstracijskih pacientkih izdelati individualno žlico, na njej grižno šablono, ter estetično šablono s postavitvijo zob. Dobili smo tudi modele zobne vrste z vrzeli, na katero smo potem z voskom izdelali predlogo za delno protezo z ulito bazo. Praktično izdelavo proteze je vodila OA Nebl-Vogl, ki nam je tudi na pacientki kazala korake kliničnih, zobnih tehnik pa laboratorijskih postopkov.

V sklopu snemne protetike smo imeli tudi nekaj implantologije. Ta del sta vodila Doz. Dr. Michael Weinländer iz Dunaja ter Prof. Dr. Martin Lorenzoni, implantolog s stomatološke klinike. Razen protetikov se z implantati ukvarjajo tudi na oralni kirurgiji.

Poleg protetičnega bloka je v 10. semestru na vrsti tudi zobna in čeljustna ortopedija, ki je sestavljena iz več manjših predmetov: teoreticne osnove fiksne in snemne ortodontije, nato ortodontski praktikum, ter ob torkih predavanje posebnih tem ortodontije. Vsega skupaj so bili pri ortodontiji 4 izpiti - eden iz fiksne in eden iz snemne takoj po koncu predavanj, skupaj s fiksno še izpit iz analize ortopantomogramov, nato posebne teme in na koncu celotnega predmeta praktični kolokvij, kjer smo morali opraviti celotno diagnostiko pacienta- analiza študijskih modelov, stranskega telerentgenograma, ortopantomograma in fotografij obraza ter načrtovanje terapije. Izpraševalci na izpitih so bili Prof. Pichelmayer, predstojnica, na fiksni, Priv. Doz. Wendl na snemni ter OA. Muchitsch, ki je izpraševal posebni del in praktični kolokvij. Tu je bil poudarek predvsem na tem, da znaš razmišljati v pravilno smer, nihče ni pričakoval od nas, da bi lahko po enem semestru obvladali ortodontsko terapijo. Ker pa v Avstriji ne obstaja uradni sistem stomatoloških specializacij, naj bi v teoriji delo ortodonta opravljali splošni zobozdravniki, s pogojem, seveda, da gredo na ustrezna izobraževanja v tujino. K temu bi napisala še splošno nekaj o zobozdravniški

službi. Študenti se tekom šestletnega študija spoznajo z vsemi postopki, ki jih poznamo tudi mi. Zaradi neobstoja specializacij pa morajo kot zobozdravniki vse te storitve tudi sami izvesti. To v praksi pomeni, da morajo delati sami izklesane, apikotomije, reženjske operacije ipd. Tudi pedagoški kader na MedUni so splošni zobozdravniki, ki se pa ubadajo predvsem z enim področjem, obvladati morajo pa vsa.

Poleg naštetih predmetov bi morala hoditi še na maksilofacialno kirurgijo, vendar mi je gospa Schwarzl že na začetku povedala, da je ta izpit težko narediti že domačim študentom, kaj šele za tuje, in mi v bistvu sama predlagala, naj ga opustim, čeprav je v Learning Agreementu ostal.

Hodila sem tudi na izbirni predmet oralna patologija, ki ga je vodil prof. Alfred Beham. Na mikroskopu smo opazovali najpogostejše primere patologije v ustih: radikularne ciste, kronični parodontitis, vnetje parodontija zaradi hiperpolnitve, amalgamske tetovaže, odontomi. Imeli smo tudi čudovit primer odontogene keratociste, na katerem smo lahko opazovali vse njegove morfološke značilnosti. Sam profesor je bil eden od bolj sproščenih in je navidez dolgočasno popoldansko patološko uro spremenil v čisto prijetno druženje. V okviru oralne patologije in kirurgije smo imeli tudi enkrat interdisciplinarno predavanje in diskusijo, ki so jo vodili maksilofacialni kirurg iz klinike v Salzburgu, prof. Norbert Jakse iz graškega oddelka za oralno kirurgijo in prof. Beham.

Šolske obveznosti so mi vzele večino dneva, dvakrat na teden sem hodila še na tečaj nemščine v jezikovno šolo Deutsch in Graz (www.dig.at), da poglobim znanje slovnice. S tečajem sem bila izjemno zadovoljna, bil je zelo kvalitetno zasnovan in prilagojen vsem udeležencem. Na podlagi uvrstitvenega testa te določijo v eno izmed težavnostnih stopenj, jaz sem prišla v B2/C1, ki je bila nadaljevalna. Tečaj je trajal 8 tednov, dvakrat na teden po dve šolski uri.

Kljub izdatni ponudbi univerzitetnega športnega inštituta (USI) se organiziranih športnih aktivnosti nisem udeleževala, blizu mojega študentskega doma na Elisabethstrasse 93 v bližini LKH je tudi gozd, po katerem lahko tečeš, pozimi pa je bilo primerneje teči kar po mestu, ob Muri, ker je tema nastopila zgodaj.

Ponudba družabnih študentskih aktivnosti v Gradcu je zelo obsežna. Razen športa se lahko udeležujejo študenti raznih tečajev, filozofskih dni, ki so skoraj vsak mesec, kulturna ponudba pa je tu že legendarno neskončna, saj Gradec ne slovi po medicinski ali tehnični fakulteti, temveč po *Akademie für darstellende Kunst und Musik*, kar pomeni, da je koncert

na vsakem vogalu.

Živela sem v študentskem domu na Elisabethstrasse, 5 minut stran od bolnišnice, kar pa je bila tudi edina odlika tega doma. Ker sem šele sredi poletja izvedela, da sem bila v Gradcu sprejeta, si nisem upala prijaviti še v kak dom v sklopu ÖAD, ker je bilo treba že vnaprej plačati kavcijo. Boljša varianta bi bila *Wohngemeinschaft*, ki so tu zelo priljubljeni.

Glede sistema šolanja na MedUni je pa tako. Tako študij medicine kot dentalne medicine sta razdeljena na tri odseke, študij pa traja 12 semestrov in vpisujejo tako v zimski kot v poletni semester ločeno, tako da je število študentov v enem semestru manjše. Študij poteka v blokih, ki jim takoj sledijo izpiti. Poudarila bi pa nekaj. Pogoj za vstop na klinične vaje (npr. protetika v 11. semestru) je opravljen teoretični semester (torej npr. 10) in brez tega študenta ne bodo pustili delati na pacientih, razen če bi radi samo opazovali. Pogoj za kakršno koli pogovarjanje o izmenjavi pri njih je znanje nemščine, brez tega se niti ne pogovarjajo s teboj. Jaz sem imela še iz gimnazije diplomu iz nemškega jezika (DSD, Goethe Institut), ki mi je sedaj prišla zelo prav. Ker pa skoraj šest let nisem niti spregovorila nemške besede in je tukaj faktor dialekta zelo močan, bi vsakomur priporočila, naj gre na tečaj na licu mesta in naj spregovori takoj, ko ima priložnost.

Za konec še to. *Everything is possible, impossible just takes a while longer.* Za izmenjavo se mora vsak potruditi zase, ker ne bo nihče tega delal namesto tebe. Večkrat tekom urejanja vse neskončne dokumentacije me je že imelo, da bi vse skupaj odpovedala, čeprav so me v Ljubljani sprejeli takoj. Izmenjava je zelo lepa izkušnja, ki bi jo moral vsak enkrat doživeti. Sprememba okolja ti da širino in odpre nove možnosti, spoznaš čudovite ljudi, predvsem pa prideš korak bliže spoznavanju samega sebe.

AVSTRIJA, Medizinische Universität in Wien, Dunaj (Maja Kanič)

Oktober 2011 sem se za 11 mesecev odpravila na izmenjavo na Dunaj, kjer sem opravljala celoten šesti letnik, torej interno medicino, kirurgijo in družinsko medicino. Dunajska univerza ima zadnjih šest let prenovljen program, ki pa meni ni delal dodatnih težav, saj so klinični predmeti dokaj podobni našim. Izjemo predstavlja predvsem družinska medicina, saj sami nimajo vaj iz družinske medicine, ampak samo "line" (torej linijo), ki traja samo par dni, tako da sem dodatno delala še 6 tednov vaj iz družinske. Prav tako njihova interna medicina nima toliko kliničnih vaj, tako da sem še 8 tednov kliničnih vaj (=famulatur) delala med počitnicami. Ker je naš šesti letnik najbolj podoben dunajskemu petemu, sem

opravljala njihov celoten peti letnik, ki je dodatno vseboval še urgentno medicino. Preden začneš s predavanji/vajami, se moraš oglasiti pri g. Baier, ki zate ureja vse administrativne zadeve. Dodelijo ti tudi lastno skupino 5-6 študentov (Kleingruppe), s katero imaš celo leto vaje in predavanja. Seveda so predavanja za več skupin hkrati - okoli 40 študentov na predavatelja. Dobiš tudi lasten logbook, kjer so točke, ki jih moraš skozi vaje/predavanja obdelati, s čimer so želeli doseči enotno izobrazbo študentov. V realnosti ti logbook dela bolj težave kot koristi, saj moraš zdravnike loviti in jih vedno prositi za podpis, čim si kakšno stvar opravil (npr. odvzem krvi). Njihovi glavni predmeti petega letnika (interna, kirurgija, urgentna medicina) so poimenovani kot terciali in vsak študent ima 1x v letu praktičen izpit "Tertialprüfung" (računalniško žrebanje) iz enega izmed tercialov. Tukaj dobiš pacienta in narediš anamnezo+status, ga predstaviš profesorju, ki ti potem postavi še par dodatnih vprašanj.

INTERNA MEDICINA

Oktobra sem začela z interno medicino, ki je obsegala 5 tednov predavanj in 5 tednov kliničnih vaj. Prvi teden smo imeli tudi seminar iz branja EKG, ki je v osnovi bil zelo dober, vendar je bilo za dobro razumevanje potrebno precejšnje predznanje. Predavanja so bila razdeljena v t.i klinične simptome in specialne internistične bolezni. Predavanja iz interne medicine so obvezna, po vsakem predavanju dobiš žig v svoj logbook. Jezik predavanj je odvisen od tvoje skupine - lahko so v nemščini ali v angleščini. Predavanjem sledi 5 tednov vaj, ki jih opravljaš na enem oddelku. Sama vaj nisem opravljala v največji bolnišnici (AKH), ampak v manjši Wilhelminenspital na nefrološkem oddelku. Veliko je pri vajah odvisno od mentorja skupine, naš se je zelo potrudil in smo lahko rotirali tudi na druge oddelke. Pri njih od študenta pričakujejo vsak dan zjutraj odvzem krvi in nastavitev infuzij, vstavljanje urinskih katetrov in venskih dostopov, sprejem in pregled pacientov, ki ga potem predaš sobnemu zdravniku, sodelovanje pri viziti in morebitne dodatne praktične stvari (če si zainteresiran lahko punktiraš ascitese, odstranjuješ centralne venske katetre...). Po želji lahko "vodiš" tudi lastne paciente.

URGENTNA MEDICINA

Konec decembra in začetek januarja sem delala urgentno medicino, kjer smo imeli 1 teden vaj, 1 teden seminarjev (vaje na lutkah) in 3 tedne kliničnih vaj. Osebnostno mi je bil predmet resnočno zelo zanimiv in menim, da velikokrat pri učenju posamičnih predmetov niti ne zapopadeš, kaj vse so urgentne stvari, kar ti je ta predmet definitivno pokazal. Prav tako je

celotna anesteziologija vključena v tem predmetu. Klinične vaje se močno razlikujejo glede na tvojo lokacijo - lahko si na intenzivnem oddelku, na polikliniki ali pa v operacijski. Sama sem bila v operacijski, kjer kot prvo delaš izključno anesteziologijo, kot drugo pa sem imela smolo z mentorji, ki so bile same mlade zdravnice, ki mi niso pustile veliko samostojnega dela (intubacije itd.). Ob koncu vaj sem imela tudi Tertialprüfung iz urgentne medicine, kjer sem pa prišla na intenzivno enoto iz kardiologije, kar je seveda bilo nekaj popolnoma drugega kot moje lastne vaje. Vendar se je vse lepo končalo, ni pa tega izpita za zanemarjati.

VAJE IZ INTERNE MEDICINE

S februarjem sem začela 8 tednov dodatnih vaj iz interne medicine. Pred pričetkom sem se z g. Baier dogovorila, kje bi rada rotirala, edina zahteva je bila, da si na enem oddelku najmanj dva tedna. Tako sem si vaje razdelila na gastroenterologijo, endokrinologijo, hematologijo in kardiologijo. Vse vaje sem delala v AKH in so bile zelo kvalitetne. Seveda veliko pride na tvoj lasten interes, če mentorji vidijo, da te stvar zanima, lahko resnično zelo veliko stvari delaš sam oz ti veliko stvari pokažejo. Sama sem tako bila pri TAVI, koronarografiji, ablacijah, kolono/gastroskopijah, sem punktirala ascitese, se malo naučila uporabljati UZ... Predvsem se mi je zdelo odlično, da k vsakemu sprejemu spada tudi EKG, ki se ga tako dokaj hitro naučiš interpretirati. Kot že omenjeno delaš kot študent tudi stvari, ki jih pri nas večinoma delajo medicinske sestre - odvzem krvi, dajanje terapije, vstavnjanje urinskih katetrov...

VAJE IZ KIRURGIJE

Ker je dunajski predmet kirurgije vreden malce manj kot naš (14,5 ECTS), sem se po končanih vajah iz interne odločila, da grem delati še 2 tedna dodatnih vaj iz kirurgije. Te sem prav tako delala v AKH, kjer sem bila na plastični kirurgiji. Izkušnja je bila zelo prijetna, vsak dan sem bila v operacijski in asistirala, veliko je bilo rekonstruktivne kirurgije, kjer sem videla prave čudeže. Še posebej zanimiva je zame bila enota za opeklino, kjer sem se resnično veliko naučila ter "Handchirurgie", kjer so delali vse majhne posege na ekstremitetah (CTS...)

KIRURGIJA

V aprilu sem začela še z zadnjim tercialom - kirurgijo. Ta je obsegala 4 tedne neobveznih predavanj, ki pa se jih je vseeno splačalo obiskovati, saj so bila večinoma zelo zanimiva. Predavanjem je sledilo še 6 tednov vaj. Te smo delali v različnih bolnišnicah na različnih oddelkih - sama sem bila en teden na urologiji v Wilhelminenspital, 1 teden na srčni kirurgiji v AKH, 2 tedna na abdominalni kirurgiji v Wilhelminenspital in 2 tedna na travmatologiji v Kaiser-Franz-Josef Spital (kar se pa je izkazalo ponovno za splošno kirurgijo). Tako kot povsod

prej so tudi tukaj bile vaje zelo odvisne od mentorja in tvojega interesa. Na urologiji sem lahko zelo veliko sama delala, pustili so mi tudi šivati, na srčni kirurgiji sem lahko asistiral pri zelo zanimivih operacijah, na splošni kirurgiji pa sicer ni bilo ekstremno veliko novega, ampak so za nas naredili kratek tečaj šivanja, ki nam je tudi veliko prinesel. Verjetno je k najnižem zanimanju zadnje 4 tedne doprinesel tudi zaključni izpit (SIP), ki je bil en teden po zaključku vaj.

DRUŽINSKA MEDICINA

Dunajčani imajo kot omenjeno le tri dni družinske medicine v petem letniku, tako da sem svoje dejanske vaje (6t) delala vse v poletnih počitnicah. Po SIP izpitu sem bila 2 tedna pri praktičnem zdravniku na Dunaju, kjer je sicer bilo prijetno, vendar so Dunajčani dokaj razvjeni in radi "izsiljujejo" osebne zdravnike za različne stvari - bolniško, zdravila, sprejem v bolnico... V Avstriji ima namreč vsak osebni zdravnik svojo prakso, vsak pacient si lahko izbere svojega osebnega zdravnika in tega tudi neomejeno krat zamenja. Tako se vsaj na Dunaju zdravniki velikokrat "bojijo", da bodo pacienta izgubili, če mu ne bodo dali vsega, kar si le-ta želi. Naslednje 4 tedne sem bila na periferiji (Allentsteig in Kleinzell), kjer so bile vaje veliko bolj pestre. Ljudje na vasi namreč ne pridejo k zdravniku čvekati, ampak ko ga dejansko potrebujejo. Spoznaš celotne družine in jih pri viziti obiščeš na domu, skratka delo je veliko bolj osebno in zanimivo.

STANOVANJE, IZPIT, PROSTI ČAS IN OSTALO

Dunaj je eno izmed dražjih mest. Na žalost ne obstaja avstrijska različica "študentskih bonov", lahko pa ješ v menzah. Sama sem stanovala v študentskem domu, ki sem ga dobila preko OeAD. Naslednjim generacijam priporočam, da si raje sami poiščejo stanovanje, saj si tako veliko bolj v stiku z domačini. Dunaj s svojo velikostjo prinese veliko veliko veliko možnosti, kako preživeti prosti čas - opera, teater, muzeji, zabave, šport.... Lokalni ESN (Erasmus student network) za študente organizira ogromno stvari, ki se jih je vredno udeležiti. SIP je končni izpit, ki se ga vsi medicinci strašno bojijo. Sama sem delala izpit iz interne in urgentne medicine (kirurgije v tujini z domače fakultete nisem smela opravljati) in sem oboje uspešno opravila. Izpit išče znanje in avstrijski strah je neupravičen (vsaj v mojem primeru). Če je le mogoče, vam priporočam, da naredite vse izpite zgoraj, ker potem nimate težav z lovljenjem naših rokov. Poskusite se tudi dogovoriti, da vam priznajo kolokvij iz anesteziologije (če boste seveda delali urgentno medicino zgoraj).

Kot zaključek lahko rečem, da je izmenjava preseгла vsa moja pričakovanja. Skoznaš popolnoma nov sistem (predvsem v smislu odnosa med zdravnikom in študentom) poučevanja in malce drugačen sistem zdravstva. Pridobiš si veliko praktičnega znanja, predvsem pa postaneš bolj samostojen in spoznaš veliko veliko novih prijateljev. Skratka izkušnja, ki me bo pozitivno zaznamovala za celo življenje.

AVSTRIJA - Medizinische Universität Graz, Gradec (Lena Wutti)

Moja izmenjava se je začela novembra 2011. Odločila sem se za medicinsko univerzo v Gradcu, ker prihajam iz Avstrije in sem si želela spoznati sistem študija v moji domovini.

Priprave na izmenjavo:

Po izbirnem postopku na MF v Ljubljani, me je po elektronski pošti kontaktirala Erasmus koordinatorka medicinske univerze v Grazu (MUG) Mag. (FH) Petra Papst, ki mi je posredovala vse informacije glede predmetov, študija in bivanja.

Nastanitev:

Odločila sem se za najet apartma skupaj z drugimi študenti. Poiskala sem si ga sama preko oglasov.

Študij:

V Gradcu sem opravljala pet predmetov - pediatrijo, ginekologijo in porodništvo, dermatologijo in ORL, nevrologijo in oftalmologijo, ortopedijo in travmatologijo. Pouk je sestavljen iz predavanj, vaj in seminarjev. Vsi - profesorji in asistenti - se zelo trudijo, da bi nam posredovali pomembne vsebine predmeta. Na vajah in seminarjih smo bili razdeljeni v majhne skupine, večkrat je bil vsak sam na kakšnem oddelku in zdravniki so se trudili, da bi nam pokazali čim več pacientov. Priporočam tudi obisk predavanj, ki sicer niso obvezna, ampak se obravnava snov, ki je pri vajah in seminarjih lahko koristna.

Tak sistem pouka mi je bil zelo všeč, ker se lahko 5 tednov posvetiš samo enemu predmetu in od tega odneseš čim več.

Pouk poteka v nemškem jeziku, tako da je znanje nemščine obvezno.

Odvisno od predmeta se vaje začnejo med sedmo in osmo uro zjutraj, trajajo pa do treh ali štirih popoldne, vmes imaš odmor za kosilo, katerega sem pogosto jedla v njihovi menzi. Za juho, glavno jed, solato in sladico sem odštela 2,80,- evra.

Obštudijske dejavnosti:

Univerza v Gradcu ponuja različne športne aktivnosti, h katerim se je ob začetku vsakega semestra treba prijaviti.

Vsak semester enkrat je graški župan vse Erasmus študente povabil na večerjo - zelo prijazna gesta, ki je nam omogočila da smo spoznali še Erazmovce drugih fakultet.

Jaz sem si znamenitosti Štajerske ogledala v lastni režiji s prijatelji, je pa v Gradcu zelo aktivna organizacija ESN ki organizira različne izlete za tuje študente.

Poletna praksa/ Famulatur:

Po koncu izmenjave v Gradcu sem se odločila še za poletno prakso, t.i. Famulatur v deželni bolnici Beljak/ LKH Villach, ki je izobraževalna bolnišnica MUG. Izbrala sem si oddelek za nevrologijo in psihosomatiko. Poletne prakse so za študente medicinski univerz v Avstriji obvezne in omogočijo, da podrobneje spoznaš delo na oddelkih.

Mislím, da je bila moja Erasmus izkušnja zelo pozitivna, veliko sem se naučila na akademskem, še več pa na osebnem področju.

ČEŠKA - Charles University in Prague, Praga (Anja Šterbenc)

Na Erasmus izmenjavo sem se odpravila v Prago, kjer sem preživela 5 čudovitih mesecev. Čeprav so bili predvsem moji kolegi precej skeptični glede opravljanja izmenjave na Češkem, me je Praga nadvse prijetno presenetila praktično v vseh pogledih.

Samo mesto je čudovito in prav gotovo upraviči sloves enega izmed najlepših mest v Evropi. Nekaj najlepšega se je sprehajati po nešteti ljubkih uličicah, poležavati v prostranih parkih in občudovati arhitekturne dosežke in znamenitosti na vsakem koraku. Praga je tako velika, da ti je le stežka dolgčas. Številni muzeji, cerkve, festivali piva ter razne druge prireditve, predvsem pa izredno živahno nočno življenje poskrbijo za nepozabno doživetje. Večje razdalje lahko premaguješ z odlično organiziranim javnim prevozom, kjer je mogoče uporabiti podzemno železnico, tramvaje, avtobuse in vlak. Celó v nočnih urah lahko potuješ naokoli in precej hitro prispeš na cilj.

Edina slaba lastnost Prage (bolj natančno strogega centra) so nepregledne množice bolj ali manj pivsko podkrepljenih turistov, ki zlasti v toplejših mesecih praktično okupirajo Prago. Tudi zaradi tega je včasih treba biti potrpežljiv z domačini, ki so pogosto zelo zadržani, če ne celo nesramni do tujcev.

Študirala sem na First Faculty of Medicine v sklopu ene izmed najstarejših univerz v Evropi, Karlove Univerze. Tu sem opravljala vaje iz pediatrije, ginekologije, ortopedije,

onkologije in oftalmologije. Zlasti bi izpostavila vaje iz pediatrije, ki so bile izjemno zanimive in poučne, in jih zato toplo priporočam. Pri ginekologiji je bilo potrebne precej samodiscipline, saj so bili mentorji večinoma precej zadržani, tako da smo se morali večkrat znajti sami in poiskati mentorje, ki so se bili pripravljene ukvarjati z nami. Za nemoten potek študija je poskrbela koordinatorica na Oddelku za mednarodne odnose, ga. Jana Parkanova, ki je večinoma na vsa vprašanja odgovorila v roku enega dneva. Tudi na splošno nisem imela niti enega zapleta ali težave, kar se tiče birokracije.

Tako kot večina študentov sem bila tudi jaz nastanjena v študentskem domu Hostivar, ki je idealno mesto za spoznavanje drugih študentov in ga nadvse priporočam vsaj na začetku bivanja. Ker sem prišla v Prago na koncu zimskega semestra in pred prihodom drugih študentov iz poletnega semestra, sem se hitro spoprijateljila s študenti, ki so bili v Pragi na celoletni izmenjavi. Ti pa so se na začetku poletnega semestra skoraj vsi preselili v privatna stanovanja v centru, saj je Hostivar pol ure oddajen od centra, kar zna biti neugodno, če imaš predavanja dopoldne in popoldne. Prav tako so sobe precej majhne in recimo temu ne najbolj moderno opremljene. Vendar obe slabosti Hostivarja močno presega študentsko življenje, ki prinaša ogromno zanimivih doživetij, skupnih piknikov, kosil in večerij, družabnih iger ter zabav na hodnikih. Prav tako si lahko hitro našel družbo za kakšno popotovanje v bližnje države in mesta; med študenti sta bila najbolj popularna Berlin in Budimpešta.

Življenje v Pragi je lahko precej poceni, sploh če ješ v menzah, kjer en obrok stane manj kot 2€, vendar pa žal ne morem govoriti o gurmanskih presežkih, zato smo si večino časa kuhali sami v domu, se pa najdejo tudi zelo dobre in poceni restavracije malo ven iz centra. Na poti domov (običajno ob nehumanih jutranjih urah) z raznih zabav pa smo se obvezno ustavili na klobasi ali pohanem siru, ki sta skorajda zaščitna znaka hitre prehrane v Pragi. O cenah alkoholnih pijač ne bom zgubljala besed, ker je bilo v nekaterih barih veliko pivo tudi evro ali manj. Na Češkem se res najbolj splača piti pivo, ker je cenejše celo od vode.

Kar se tiče nočnega življenja... Za vsakogar se nekaj najde. Številni klubi in bari zlasti ob vikendih omogočajo odlično zabavo pa tudi zaprejo se precej pozno, večina ob sedmih zjutraj. Še celo po tej uri je poskrbljeno za zabavo, saj je kar nekaj tako imenovanih »after-party« klubov in ladjic na reki Vltavi, ki naj bi bili za tiste najbolj vzdržljive odprti do zgodnjega popoldneva.

Življenje Erasmus študenta v Pragi je težko opisati z besedami. Predvsem je Erasmus izmenjava izjemna izkušnja v vseh pogledih in jo priporočam čisto vsakemu študentu. Toliko

neverjetnih dogodivščin in toliko izjemnih ljudi, ki jih imaš priložnost spoznati na Erasmusu, se ti lahko zgodi le malokrat v življenju. Zagotovo te ta izkušnja obogati tudi na študijskem področju, znebiš se predsodkov, naučiš se biti še bolj potrpežljiv in odgovoren, pridobiš na samozavesti, spoznaš druge kulture in jezike. Odločitev za Erasmus izmenjavo je bila zagotovo ena izmed najboljših. Škoda, da se vse dobro tako hitro konča.

ČEŠKA - Karlova univerza v Pragi, Praga (Anja Šterbenc)

Na Erasmus izmenjavo sem se odpravila v Prago, kjer sem preživela 5 čudovitih mesecev. Čeprav so bili predvsem moji kolegi precej skeptični glede opravljanja izmenjave na Češkem, me je Praga nadvse prijetno presenetila praktično v vseh pogledih.

Samo mesto je čudovito in prav gotovo upraviči sloves enega izmed najlepših mest v Evropi. Nekaj najlepšega se je sprehajati po nešteti ljubkih uličicah, poležavati v prostranih parkih in občudovati arhitekturne dosežke in znamenitosti na vsakem koraku. Praga je tako velika, da ti je le stežka dolgčas. Številni muzeji, cerkve, festivali piva ter razne druge prireditve, predvsem pa izredno živahno nočno življenje poskrbijo za nepozabno doživetje. Večje razdalje lahko premaguješ z odlično organiziranim javnim prevozom, kjer je mogoče uporabiti podzemno železnico, tramvaje, avtobuse in vlak. Celo v nočnih urah lahko potuješ naokoli in precej hitro prispeš na cilj. Edina slaba lastnost Prage (bolj natančno strogega centra) so nepregledne množice bolj ali manj pivsko podkrepljenih turistov, ki zlasti v toplejših mesecih praktično okupirajo Prago. Tudi zaradi tega je včasih treba biti potrpežljiv z domačini, ki so pogosto zelo zadržani, če ne celo nesramni do tujcev.

Študirala sem na First Faculty of Medicine v sklopu ene izmed najstarejših univerz v Evropi, Karlove univerze. Tu sem opravljala vaje iz pediatrije, ginekologije, ortopedije, onkologije in oftalmologije. Zlasti bi izpostavila vaje iz pediatrije, ki so bile izjemno zanimive in poučne, in jih zato toplo priporočam. Pri ginekologiji je bilo potrebno precej samodiscipline, saj so bili mentorji večinoma precej zadržani, tako da smo se morali večkrat znajti sami in poiskati mentorje, ki so se bili pripravljene ukvarjati z nami. Za nemoten potek študija je poskrbela koordinatorica na Oddelku za mednarodne odnose, ga. Jana Parkanová, ki je večinoma na vsa vprašanja odgovorila v roku enega dneva. Tudi na splošno nisem imela niti enega zapleta ali težave, kar se tiče birokracije.

Tako kot večina študentov sem bila tudi jaz nastanjena v študentskem domu Hostivar, ki je idealno mesto za spoznavanje drugih študentov in ga nadvse priporočam vsaj na začetku bivanja. Ker sem prišla v Prago na koncu zimskega semestra in pred prihodom drugih študentov iz poletnega semestra, sem se hitro spoprijateljila s študenti, ki so bili v Pragi na celoletni izmenjavi. Ti pa so se na začetku poletnega semestra skoraj vsi preselili v privatna stanovanja v centru, saj je Hostivar pol ure oddaljen od centra, kar zna biti neugodno, če imaš predavanja dopoldne in popoldne. Prav tako so

sobe precej majhne in recimo temu ne najbolj moderno opremljene. Vendar obe slabosti Hostivarja močno presega študentsko življenje, ki prinaša ogromno zanimivih doživetij, skupnih piknikov, kosil in večerij, družabnih iger ter zabav na hodnikih. Prav tako si lahko hitro našel družbo za kakšno popotovanje v bližnje države in mesta; med študenti sta bila najbolj popularna Berlin in Budimpešta.

Življenje v Pragi je lahko precej poceni, sploh če ješ v menzah, kjer en obrok stane manj kot 2€, vendar pa žal ne morem govoriti o gurmanskih presežkih, zato smo si večino časa kuhali sami v domu, se pa najdejo tudi zelo dobre in poceni restavracije malo ven iz centra. Na poti domov (običajno ob nehumanih jutranjih urah) z raznih zabav pa smo se obvezno ustavili na klobasi ali ocvrtem siru, ki sta skorajda zaščitna znaka hitre prehrane v Pragi. O cenah alkoholnih pijač ne bom zgubljala besed, ker je bilo v nekaterih barih veliko pivo tudi evro ali manj. Na Češkem se res najbolj splača piti pivo, ker je cenejše celo od vode.

Kar se tiče nočnega življenja, se za vsakogar nekaj najde. Številni klubi in bari zlasti ob vikendih omogočajo odlično zabavo pa tudi zaprejo se precej pozno, večina ob sedmih zjutraj. Še celo po tej uri je poskrbljeno za zabavo, saj je kar nekaj tako imenovanih »after-party« klubov in ladjic na reki Vltavi, ki naj bi bili za tiste najbolj vzdržljive odprti do zgodnjega popoldneva.

Življenje Erasmus študenta v Pragi je težko opisati z besedami. Predvsem je Erasmus izmenjava izjemna izkušnja v vseh pogledih in jo priporočam čisto vsakemu študentu. Toliko neverjetnih dogodivščin in toliko izjemnih ljudi, ki jih imaš priložnost spoznati na Erasmusu, se ti lahko zgodi le malokrat v življenju. Zagotovo te ta izkušnja obogati tudi na študijskem področju, znebiš se predsodkov, naučiš se biti še bolj potrpežljiv in odgovoren, pridobiš na samozavesti, spoznaš druge kulture in jezike. Odločitev za Erasmus izmenjavo je bila zagotovo ena izmed najboljših. Škoda, da se vse dobro tako hitro konča.

FINSKA - University of Turku, Turku (Nika Kotnik)

V Turku sem prispela drugega januarja popoldne. Iz Helsinkov sem se pripeljala z vlakom, s seboj sem imela 2 težka kosa prtljage. Snežilo je, in bilo je temno - takšno vreme se je nadaljevalo tam nekje do konca aprila. Na postaji me je čakala tutorica Tiina. Pospremila me je v Päivänpaiste – eno izmed študentskih naselij, ki se nahaja približno 4 kilometre in pol stran od središča mestra. Študentska namestitev je možna še marsikje - v *Student village* - blizu centra, največja in najdražja namestitev, v Pilvilini, Kunsilti... Za študente na izmenjavi je dobro poskrbljeno - namestitev imajo zagotovljeno vsi, čeprav ne ravno v *Student village*, ki je najbolj priljubljena. Vsak študent ima svojo sobo, stanovanje pa si deli z enim ali dvema študentoma. Tudi cena ni previsoka - giblje se med 200 do 300 evri mesečno.

Naslednji dan sem se s Tiino odpravila uredit vse papirje - mednarodna pisarna se nahaja na Ekonomski fakulteti. Blizu je prav tako pisarna, kjer plačaš članarino za *Student union* (45€) in naročiš študentsko kartico Lyra, ki prinaša popuste pri študentski prehrani, prevozih, muzejih... Sledil je prevzem *starting package*-a, to je paket posode, posteljnine in zaves-vsega, kar potrebujete za življenje v študentskem domu. Mimogrede, če lahko izbirate, vzemite temne, debele, zaves, drugače že konec aprila ne boste mogli spati zaradi sonca. Izposojevalnina je 65€, če vse prinesete nazaj nepoškodovano, jih nazaj dobite 50€. Za plačevanje na Finskem smo si študentje večinoma odprli račun pri eni izmed bank - najboljše pogoje ima Sampopankki. S potrdilom o plačilu Lyra kartice sem kupila mesečno avtobusno vozovnico, ki stane 30€.

Na začetku je za vse študente organiziran dvodnevni »*Orientation course*«, kjer vam predstavijo delovanje univerz, zdravstva, Turku... Večino informacij za začetek izmenjave dobijo študentje tam. Sledi srečanje s koordinatorko programa Erasmus za medicinsko fakulteto - Kaijo Kangasjärvi. Razdelila nam je izkaznice za bolnišnico in dala nekaj osnovnih informacij. Naslednji teden smo začeli s Pediatrijo - ta traja 3 mesece in je vredna 16,5 ECTS. Predavanja so bila v angleščini, zanimiva in dobra. Obiskali smo vse oddelke v pediatrični bolnišnici, videli kar nekaj pacientov in pripravili nekaj seminarjev, med drugim tudi seminar o cepljenju, ki smo ga predstavili finskim študentom. Imeli smo dva izpita - manjšega konec februarja in končni izpit konec marca. Učenje poteka po knjigi Lissauer - *Illustrated textbook of pediatrics*, ki so nam jo posodili na oddelku. Prav tako so nam bila dostopna vsa predavanja na internetu. Izpit ni bil težak, osredotočili so se na pomembne stvari, opravilo ga je vseh 11 študentov.

Sledila je onkologija, kjer smo bile vpisane 3 tuje študentke. Vaje potekajo v bolnišnici T, ki je bila zgrajena leta 2008. Predavanja so bila v angleščini, osredotočili smo se na najbolj pogoste oblike raka, si ogledali celoten onkološki oddelek, paciente... Peljali so nas na oddelek za radioterapijo in vsakotedensko srečanje oddelka za zdravljenje limfomov. Knjige za izpit so nam posodili na oddelku - *Oxford textbook of oncology*. Izpit je bil podoben izpitu iz pediatrije - pet pisnih vprašanj, osredotočili so se predvsem na najbolj pogoste oblike raka. Ustnih izpitev na Finskem ni.

Za študente je v Turkuju res dobro posklbljeno - zagotovljena jim je namestitev, veliko je študentskih menz, za družabno življenje Erasmus študentov pa skrbi ESN Turku, ki organizira izlete na Švedsko, Rusijo... Organizirajo tudi mnoge zabave, mednarodne večerje,

karaoke... Vsi študentje nosijo »overalls«, nekakšen kombinezon različnih barv - študentje medicine nosijo črne, študentje na izmenjavi modre... Pomemben je 1. maj - praznik študentov in delavcev. Takrat mesto oživi, študentje nosijo »overalls«, vsi, ki so že doštudirali, pa posebna pokrivala - *graduation caps*.

Turku je sicer majhno, a lepo mesto, z resnično zanimivim študentskim življenjem. Zame je bila to nepozabna izkušnja, čas, ki ga ne bom nikoli pozabila. Sklenila sem veliko novih prijateljstev z ljudmi iz cele Evrope. Pravijo, da so ljudje na severu hladni, a temu ni tako. Vsi so izredno prijazni in gostoljubni, njihovo znanje jezikov izredno, poleg finščine, švedščine in angleščine večina govori vsaj še en jezik, zelo pogosto italijansko ali nemško. Finščina je težek jezik, in čeprav so za tuje študente organizirani mnogi jezikovni tečaji, se je v petih mesecih nemogoče naučiti dovolj za tekoč pogovor. Na srečo resnično vsi govorijo angleško, zato tuji študentje večinoma nimajo težav. Največje presenečenje morda predstavlja vreme-tudi sredi aprila sneg ni nič nenavadna, nato pa nenadoma postane zelo toplo in dan se podaljša skoraj 20 ur, kar je po zelo dolgi in temni zimi dobrodošla sprememba. Savna je del vsakdana, tam do konca marca gre večina Fincev vsaj enkrat na teden v javno savno, kjer nato zaplavajo v zaledenem morju. Seveda je savna na voljo vsepovsod, med drugim jo imajo tudi v parlamentu, bolnišnici...

Življenje na Finskem je dražje - na mesec v povprečju študentje porabijo okrog 600€, vendar zraven ne štejem mnogih aktivnosti, ki so na voljo Erasmus študentom. Vseeno je vredno vsakega centa, saj gre za eno izmed najbolj razvitih držav na svetu. Življenje ljudi na severu se v marsičem razlikuje od ostale Evrope, zato ni čudno, da se po končani zmenjavi mnogi vrnejo živeti v Turku. Vsekakor vsakomur, ki se odloča za izmenjavo, priporočam skandinavske države.

FRANCIJA – Université Bordeaux Segalen, Bordeaux (Aleksander Grunčič Krajnc)

Pred dvema tednoma sem zaključil Erasmus izmenjavo v Franciji, natančneje v mestu Bordeaux. Tam sem bil približno pol leta. Opravljal sem vaje iz kirurgije in interne medicine, in sicer kirurgijo roke, ortopedsko-travmatološko kirurgijo, kardiologijo, nefrologijo, hepatogastroenterologijo, vsak sklop po 1 mesec.

Prvi mesec sem začel s kardiologijo v manjši bolnišnici v centru Bordeauxa. Začetne težave zaradi pomanjkljivega znanja francoskega jezika sem prebrodil tako, da sem si priskrbel študijsko literaturo v francoskem jeziku, čim več sem se pogovarjal s pacienti, delal

anamneze, se pogovarjal z zdravniki in študenti. Francoski koordinator je nas Erasmus študente razsejal po različnih skupinah francoskih študentov, kar je pospešilo naš proces integracije in je tudi pripomoglo k izpopolnjevanju znanja jezika. Pred pričetkom vaj so za nas, študente medicine, organizirali poseben intenzivni tečaj francoskega jezika, ki je bil zelo dobro organiziran, sodelovali so upokojeni profesorji posameznih specialnosti medicine. Igrali smo vloge zdravnik – pacient, kar se mi zdi zelo učinkovit način učenja.

Kar se tiče samega medicinskega dela, sem bil naravnost navdušen, še posebej po tem, ko sem od svojih kolegov izvedel, kako klavrno izgledajo vaje na nekaterih oddelkih na UKC v Ljubljani. Zdravniki večji del svojega dela namenijo izobraževanju študentov, najprej vizita, vsi skupaj si ogledamo paciente, nato diskusija, vprašanja, naloge za jutrišnji dan. Se tudi njihov sistem izobraževanja nekoliko razlikuje od tega tukaj, študij je izredno zahteven, na koncu prvega letnika je izpit, ki ga opravi manj kot 20% vseh študentov, le ti lahko nato nadaljujejo s študijem medicine. Razlika je tudi v specializaciji, saj specializante po opravljeni specializaciji postavijo za vodje oddelka, študij zaključijo nekoliko prej, tako da je zanimivo, ko pri operaciji asistiraš tako imenovanemu šefu klinike, ki je le nekaj let starejši od tebe. So pa francoski študentje prav zaradi tovrstnega sistema izredno podkovani z znanjem, tako teoretičnim, kot tudi praktičnim (po moji oceni imajo približno 3x več praktičnih vaj). Kot pa sem že navedel, so vsi zdravniki izredno prijazni do študentov in pedagoško naravnani, najbrž tudi kot posledica njihove starosti.

Kot tuji študent sem bil deležen še posebnih privilegijev, vedno jih je zanimalo od kod prihajam, kakšen je sistem pri nas, ali je pri nas še vojna (so bolj šibki, kar se tiče geografije in zgodovine ter splošne razgledanosti nasploh). Imel sem povsem svobodno izbiro, kaj bom počel, lahko sem bil na urgentnem oddelku, v ambulanti, v operacijski dvorani, na predavanjih. Povsod so me toplo sprejeli.

Za nas tujce so ves čas organizirali tudi razne izlete, koncerte, ogled predstev, znamenitosti in tako naprej. Vsak dan sem prejel kakšen email. Pa razne cenovne ugodnosti, tudi mesto Bordeaux nam je namenilo štipendijo v višini približno 200€ mesečno, kar sploh ni tako slabo. Upam, da se tujim študentom pri nas godi vsaj pol tako dobro.

So pa Francozi, kot je znano vsem, res nekoliko bolj zaprti in vzvišeni, tako da se je nekoliko težje vključiti v družbo, vendar pa še zdaleč ni res, da so vsi takšni, se vedno najde nekdo, ki ti je pripravljen prisluhniti.

Če povzamem vse skupaj, je bila moja izkušnja s to izmenjavo izredno pozitivna, tako kar se strokovnega (medicinskega dela) tiče, kot tudi s stališča splošnega počutja. Funkcioniranje v tujem okolju daje neizmeren občutek svobode, razbremenjenosti, vsak dan se zgodi nekaj novega, nepredvidljivega. Ampak prej ko slej sledi povratek v realnost, sedaj minevajo tedni od mojega povratka v Slovenijo, in moram reči, da že obžalujem, ker nisem odšel za celo leto. Vsakemu študentu bi priporočil, naj ne zamudi tovrstne priložnosti in naj se odpravi na Erasmus izmenjavo, mislim da je vsak za to primeren in sposoben, strah in negotovost sta na začetku normalna, gre za eno tistih redkih priložnosti v življenju, ki se jih ne sme zamuditi.

NEMČIJA – Rhein-Westfälische Technische Hochschule in Aachen (Anže Berlec)

V Aachen sem prispel 24. 1. 2012, kjer sem začel vaje iz kirurgije in interne medicine. Urejanje papirjev je zavzelo večino prvega tedna in okoli 300€ dodatnih stroškov(registracija prebivanja, student service fee). Bilo je nekaj komplikacij v zvezi z zdravstvenim pregledom, ker sem imel pozitiven tuberkulinski test iz Slovenije, vendar hkrati sem imel negativen kvantiferonski test in čisti RTG PC. Vsak študent pridobi elektronsko študentsko kartico, ki mu omogoča dostop do določenih prostorov in izposojo uniforme in možnosti plačila kosila, če naloži denar na kartico. Študentje, ki smo v 6. Letniku(PJ-praktisches Jahr) dobimo nekaj denarja za svoje delo t.i. žepnina(Taschengeld), ki naj bi bila okoli 200€ na mesec, vendar dobimo to vsoto šele, ko opravijo svojo rotacijo na prej dogovorjenih oddelkih.

Z vajami sem začel 1. 2. 2012 na abdominalni kirurgiji, kjer je bil povprečen delavnik dolg okoli 10 ur, kjer so bile moje zadolžitve odvzem venske in arterijske krvi, nastavljanje perifernih venskih kanalov, zamenjava prevez, odstranjevanje šivov in kirurških sponk, vlečenje drenaž, šivanje kože na oddelku z enostavnimi šivi, asistiranje v operacijski dvorani(držanje kljuk, vodenje laparoskopske kamere, začetni rez, subkutani, intradermalni šivi), nastavljanje urinskih katetrov(moških in ženskih), plevralne punkcije in pisanje EKGjev. Med bolj pomenljivimi operacije štejem asistiranje pri štirih jetrnih transplantacijah. Vsak torek popoldne smo imeli izobraževalne seminarje. Občasno je bilo zaželeno, da sem delal še čez vikend. V mesecu februarju sem čez ekvivalent pusta(Karneval), delal nočno dežurstvo na kirurški urgenci, kjer sem oskrboval enostavne rane in delal imobilizacije z akrilnimi povoji(mavčarji so imeli večer prost), ter asistiral pri primarni oskrbi politravmatiziranih

pacientov. Nato sem opravljal od 23. 4. 2012 do 18. 5. 2012 vaje na nevrokirurškem oddelku, kjer sem poleg prej omenjenih zadolžitve še opravljal lumbarne punkcije.

Od 21. 5. 2012 do 15. 6. 2012 sem opravljal vaje iz interne medicine na kardiologiji, kjer so bile moje glavne zadolžitve odvzem venske in arterijske krvi, Na nastavljanje perifernih venskih kanalov, pisanje EKGjev, opraviti status in anamnezo prilagojeno kardiološkim bolnikom(npr. Allenov test, palpacija in avskultacija femoralne arterije). Imel sem priložnost videti tudi različne katetrizacije stentov in tudi novejšo tehnologijo nadzora arterijskega tlaka, kjer se preko katetra električno kavterizira simpatično živčevje, ki poteka ob arteriji renalis. En teden sem rabil hkrati oskrbovati 2 oddelka, ker je bilo pomanjkanje nemških zdravnikov in študentov zaradi počitnic. Od 18. 6. 2012 do 13. 7. 2012 sem bil na oddelku za gastroenterologijo, kjer se opravljal enake zadolžitve, kot na oddelku za kardiologijo, kjer sem imel prilagojen status in anamnezo za gastroenterološke bolnike. Imel sem priložnosti videti in celo enkrat izvesti gastroskopijo in enteroskopije. Med bolj pojmljivimi dogodki je bilo vstavitve duodenalne črpalke za Parkinsonove bolnike in ustavljanje krvavitev ulkusov. Od 16. 7. 2012 do 3. 8. 2012 sem opravljal rotacijo na oddelku za nefrologijo, kjer so bile moje zadolžitve odvzema krvi in pisanja EKGjev močno poudarjene, zaradi slabših žil bolnikov in motnje elektrolitskih stanj. Od 5. 8. 2012 do 24. 8. 2012 sem bil na oddelku za hematologijo, kjer je bilo delo oteženo zaradi imunokompromitiranosti bolnikov in pomanjkanja trombocitov, so posledično dobili pogosto hematome po venepunkciji.

Nemški zdravniki so imeli korekten odnos, do pacientov kot do študentov in splošen občutek po koncu izmenjave je strokovna izpopolnjenost in empatija z bolniki. Dobil sem dosti povabil, da nadaljujem sodelovanje z Aachenskim univerzitetnim kliničnim centrom in celo nekaj ponudb za delovno mesto v Aachenskem univerzitetnem kliničnem centru. Ostali nemški študentje imajo korekten odnos do tujih študentov, zlasti če pokažejo voljo do dela. , Samo mesto in okolica so prijetni z dosti različnimi zgodovinsko-kulturnimi znamenitostmi. Zlasti mi je bilo všeč, da je v Aachnu tovarna Lindt čokolade, kjer imajo tudi tovarniško trgovino z znižanimi cenami. Na koncu lahko samo rečem, da mi ni bilo žal ločitve od svojih prijateljev in staršev in ne dodatnih stroškov. Priporočam obisk Aachna vsakemu študentu medicine.

NEMČIJA, Charité Universitätsmedizin Berlin, Berlin (Brina Stare)

V Berlinu sem bila na eno letni izmenjavi in čeprav sem že prej vedela, da je to mesto zame in sem od leta veliko pričakovala, lahko sedaj rečem, da so se moja pričakovanja definitivno izpolnila. Mesto daje občutek, da je tam prostor za kogarkoli, tudi zate, s čimerkoli se ukvarjaš, karkoli ti je všeč in kakršenkoli življenjski stil imaš. Od najbolj čudnih do najobičajnejših okusov, tam se najde množica za vse.

Kar se tiče faksa, je večinoma vse dobro urejeno in organizirano, v vsakem primeru pa imaš vedno koga, ki ga lahko vprašaš, predvsem študentski sodelavci mednarodne pisarne so vedno prijazni in pomagajo pri vsem. Če prideš za dva semestra imaš v prvem semestru vaje in predavanja, kar je v mojem primeru pomenilo 3 do 4krat po 2 ali 3 ure vaj na teden, ki so večinoma popoldne. Predavanja so zjutraj in dopoldne in niso obvezna. Pouk poteka samo v nemškem jeziku, nihče pa od Erasmus študentov ne pričakuje ne vem kako visokega nivoja in tudi vsi od mojih mentorjev oz. vodij vaj so bili glede tega zelo razumevajoči. Definitivno pa nič nimaš od vaj, če se nisi sposoben v nemščini sporazumevati, saj gre skoraj vedno za delo s pacienti. Večina vaj je bila zelo kvalitetna, dobri mentorji in zadosti pacientov. V drugem semestru pa imaš samo še prakso – Famulatur, kar pomeni, da si od 8 do uradno 16ih na oddelku, včasih več včasih manj odvisno od oddelka in bolnice. Jaz sem bila 3 tedne na nevrologiji, 3 tedne na kirurgiji, 2 tedna na dermatologiji, 4 tedne na kardiologiji/vmesna enota in pa 3 tedne na psihiatriji. Vsak Erasmus študent mora sodelovati v programu Stadt-Land-Fluß, kar pomeni da moraš 1 mesec famulirati v bolnici izven Berlina. V večini primerov to pomeni, da se za en mesec preseliš v plačano stanovanje blizu bolnice, ki jo izbereš, saj je predaleč da bi se vsak dan vozil iz Berlina. Razen nekaj bolnic, ki je povezanih z Berlinom z javnim prevozom, kot naprimer bolnišnica v Potsdamu, kjer sem delala jaz. Izbrala sem si jo prav zato, ker nisem želela iz Berlina, ampak se je izkazala za slabo izbiro, tako da St Joseph Krankenhaus v Potsdamu ne priporočam naprej. Po drugi strani pa se je par mojih prijateljev v okviru tega programa za en mesec preselila v Neuruppin in so imeli najboljšo izkušnjo, ker so v manjši bolnišnici zdravniki imeli veliko več časa za njih in so se zato veliko več naučili, kot pa naprimer v glavni bolnišnici Charite, kjer je na oddelku vedno po nekaj študentov. V vsakem primeru pa kljub temu, da je bilo famulirati včasih naporno in dolgočasno zelo cenim vse praktične izkušnje, ki sem jih pri temu pridobila, saj je vsekakor nekaj kar v Ljubljani po 4.letniku še nimaš. Vse je seveda vedno odvisno od lastne motiviranosti, veliko pa dejansko

tudi od sreče na kakšne ljudi naletiš na oddelku. Izpiti so lažji kot v Ljubljani, zato se jih splača čimveč narediti.

Kar se tiče nastanitve, stroškov in podobno: vsem bi priporočala kot nastanitev, da si najdejo lastno stanovanje ali pa WG (Wohngemeinschaft) – deljeno stanovanje. Najemnine res niso visoke (čeprav zagotovo vedno višje), je pa sploh v obdobju, ko večina študentov pride v mesto (september, oktober) zelo težko kaj dobiti, saj je grozen naval. Jaz sem plačevala 350 evrov na mesec za manjšo sobo v stanovanju na dobri lokaciji, se da pa najti tudi večje sobe za nižjo ceno, če si vzameš malo več časa za iskanje. Berlin je za evropsko prestolnico zelo poceni mesto, ne samo hrana v supermarketih, tudi zunaj se da poceni dobro jesti. Kljub temu pa sem zapravila veliko več kot v Ljubljani, saj je kulturno, nočno, kakršnokoli dogajanje neskončno. Dejansko neobvladljivo, včasih si kar malo zafrustriran, ker vsak dan ko ostaneš doma nekaj dobrega zamujaš, ampak kmalu se navadiš, saj dobrega ne zmanjka.

Absolutno vsem študentov priporočam, da se udeležijo izmenjave, saj je res res neprecenljiva izkušnja, ne gre samo za to s koliko novimi stvarmi se moraš soočiti in kako iz nove perspektive vidiš stvari, gre tudi za to, da sam sebe vidiš čez popolnoma druge oči, saj tam ni nikogar, ki bi te poznal že od vedno tako kot doma. Tako vidiš veliko stvari v sebi, ki so ti bile prej skrite in boljše poznavanje samega sebe je najpomembnejša stvar, ki jo lahko pridobiš iz katerekoli izkušnje.

NEMČIJA - Heinrich Heine Universität zu Mainz (Katja Carli)

Na Erasmus izmenjavo sem se konec marca 2012 odpravila v nemško mesto Düsseldorf, na univerzo Heinrich Heine. Za Nemčijo sem se odločila predvsem zaradi želje po izpopolnitvi jezika in pridobitvi novega teoretičnega ter praktičnega znanja. S samo pripravo na izmenjavo nisem imela večjih težav, s strani tuje univerze sem dobila zelo podrobne podatke in navodila o izpolnjevanju in pošiljanju obrazcev. Ob vpisu je vsak študent dolžan plačati neke vrste vpisnino – 230€, s katero lahko brezplačno uporabljaš vse vrste javnega prevoza v deželi Severno Porenje Vestfalija. Po prihodu v Düsseldorf nam je koordinatorka medicinske fakultete priredila skupen sprejem, na katerem smo se erasmus študenti spoznali in dobili dodatne informacije o bivanju, prehrani, ugodnostih in obveznostih na univerzi. Bivala sem v študentskem domu v središču kampusa – imela sem svoje majhno 17m² opremljeno stanovanje s svojo kopalnico in kuhinjo, ki je mesečno znašalo 330€, vendar je

bilo to še vedno ceneje kot pri privatnih ponudnikih stanovanj. Za prehrano je bilo dobro poskrbljeno, v okolici so bile tri študentske menze, ki so ponujale različne menije po dokaj ugodni ceni, veliko pa sem si kuhala tudi sama, saj so bile cene hrane v trgovinah primerljive z našimi. Vsak erasmus študent je imel svojega tutorja, ne nujno iz iste fakultete, ki je pomagal pri urejanju raznih dokumentov in bil na voljo tudi za bolj splošna vprašanja. Družabno življenje je bilo raznovrstno in zanimivo – organizacija ESN nam je vsak teden organizirala kak skupni dogodek in tako smo se vsi ersamus študenti in nemški tutorji dodobra spoznali in se skupaj zabavali. Tudi za študij ni zmanjkalo časa in prostora, v Düsseldorfu imajo čisto novo moderno medicinsko knjižnico z ogromno (sicer večinoma nemške) strokovne literature in obilo prijetnih kotičkov za učenje. V zgradbi knjižnice vsak dan odprta tudi kavarna, knjižnica pa je študentom na voljo 7 dni na teden od 8:00 do 24:00.

V Nemčiji sem opravljala klinične vaje iz interne medicine in kirurgije. Vaje iz interne medicine sem opravljala skupno 9 tednov na dveh oddelkih. Poleg kliničnih vaj smo imeli dvakrat na teden tudi obvezne seminarje in predstavitve pacientov. Najprej sem 4 tedne krožila na endokrinološkem oddelku. Skupaj z nemško študentko 6. Letnika sva imeli mentorja, ki je vodil vaje. Vsak delovni dan se je začel z odvzemom krvi določenim pacientom na oddelku. Sledila je vizita, na kateri smo skupaj predebatirali trenutno stanje pacientov, sveže laboratorijske izvide in aktualno terapijo in se nato odločili za morebitne nove preiskave, teste ali spremembo terapije. Poleg jemanja krvi sem vstavljala tudi periferne venske kanale in izvajala punkcijo arterijske krvi. Ob vodenju mentorja sem delala tudi ultrazvočne preiskave in mu asistirala pri plevralni punkciji, punkciji kostnega mozga in biopsiji ledvice. Na oddelek sem sprejemala nove paciente – naredila anamnezo, status, odvzem krvi in ekg zapis in ugotovljeno poročala mentorju. 5 tednov sem nato delala na internistični prvi pomoči, kjer je delo potekalo malo drugače. V vsaki izmeni je skupaj z dežurnimi zdravniki delal en študent, in sicer dopoldne ali popoldne, po želji tudi ponoči. Na urgenci sem sprejemala enostavnejše primere – naredila cel postopek z anamnezo, statusom, odvzemom krvi, vstavitvijo venskega kanala, meritvijo temperature in krvnega tlaka ter ekg posnetkom. Vse ugotovljeno sem poročala odgovornemu zdravniku tiste izmene, s katerim sva nato skupaj organizirala nadaljnjo obravnavo pacienta. Intenziteta dela je bila zelo različna, a me to ni motilo in je bilo delo na urgenci zelo zanimivo.

V Düsseldorfu sem opravila tudi celotne vaje iz kirurgije (7 tednov). Najprej sem bila v splošni kirurški ambulanti, v kateri smo bili študenti zadolženi za preveze. Če je bilo dovolj časa, smo

lahko sami sprejeli in obravnavali kak urgentni primer, sicer pa smo se ukvarjali bolj s povoji. Naslednja dva tedna sem preživela na travmatološkem oddelku, kjer je bila naloga študenta podobna tisti v ambulanti – jemali smo kri in prevezovali rane po različnih operacijah, del časa pa sem lahko asistiral pri raznih travmatoloških in ortopedskih posegih. Odvisno od težavnosti operacije sem različno aktivno sodelovala in pomagala tako pri pripravi pacienta, med operacijo in šivanju ter povijanju ran. Zadnja dva tedna pa sem krožila na kardio-kirurškem oddelku. Delo na oddelku je bilo podobno, na srečo pa sem lahko tudi dosti asistiral in se naučila veliko novega.

Na izmenjavi na HHU sem pridobila ogromno praktičnega znanja in поблиže spoznala nemški način dela in študija. Nemci veliko delajo, vendar to opravljajo relativno počasi in brez norenja, zaradi česar imaš med vajami dosti časa za vprašanja in učenje novih veščin. Skoraj vsi mentorji so bili zelo prijazni in sem jih lahko kadarkoli, karkoli vprašala, v veliko pomoč pa so mi bili tudi nemški študenti, s katerimi sem delala vaje. Tudi Düsseldorf je zelo moderno, urbano, a hkrati zeleno mesto, kjer se vedno nekaj dogaja in mi bo kljub večnim 20°C ostal v zelo pozitivnem spominu.

NEMČIJA - Johannes-Gutenberg Universität zu Mainz, Mainz (Jasna Kladnik)

Preteklo študijsko leto v Nemčiji mi je prineslo mnogo lepih in nepozabnih izkušenj. Vse nujne priprave na odhod in nato povratek nazaj v Ljubljano so navsezadnje le kot okvir, ki objema celotno sliko in jo drži na svojem mestu. Bistvo je na platnu.

Prikupno mesto na bregu živahnega Rena, od koder lahko v dobrih petih minutah vožnje z vlakom dosežeš sosednji Wiesbaden ali pa se v dobre pol ure zapelješ med frankfurtske nebotičnike. Izleti se študentom univerze v Mainzu vsekakor ponujajo na dlani, saj je uporaba vlakov znotraj dobršnega dela zvezne dežele Rheinland-Pfalz s študenstko izkaznico brezplačna. Po dobrih dveh tednih bivanja v novi stanovanjski skupnosti (oz. po nemško WG, Wohngemeinschaft), spoznavanja mesta in okolice, po kratkem uvodnem tečaju nemškega jezika se že pomešaš med domačine in turistom razlagaš, kje se nahajajo obiska vredne razgledne točke. Konec oktobra napolnijo mestne avtobuse in tramvaje množice študentov. Pravokotne ulice kampusa, kjer so zbrane vse fakultete, končno zaživijo v zvoku študentskega kramljanja. Mimogrede ujameš poleg raznoraznih evropskih, zagotovo tudi nekaj azijskih ter kakšno afriško besedo. Multikulturalna marmelada. V tem kotičku

Nemčije se namreč vsak semester izmenja okoli 36 000 znanja željnih mladih ljudi iz vseh koncev sveta.

Erazmovci smo prebili led nemškega jezika s pomočjo dobro organiziranih tečajev v Fremdsprachenzentrum in mnogi smo obiskovali pouk nemščine še naprej tekom obeh semestrov. Moj urnik je vseboval skoraj vse predmete 5. letnika: ortopedijo, ginekologijo, pediatrijo, medicino dela, onkologijo, oftalmologijo in otorinolaringologijo. Predavanja in vaje so v primerjavi z našo fakulteto zelo podobna. Vsi izpiti, na katere se prijaviš na začetku semestra pa se odvijajo v roku dveh tednov ob koncu predavanj. Odpišeš lahko tudi štiri obsežne izpite na teden torej.

Poleg rednih predavanj je na voljo paleta izbirnih predmetov. Pri otorinolaringologiji sem se za dva tedna lahko pridružila timu zdravnikov in logopedov na kliniki za motnje v razvoju govora, kjer se ukvarjajo z otroci, ki zaradi slabšega sluha ali katerih drugih vzrokov potrebujejo strokovno pomoč pri učenju govora, in pa tudi z odraslimi s podobnimi težavami po možganski kapi. V poletnem semestru sem enkrat tedensko obiskovala izbirni predmet iz otroške kardiologije. Poleg izbirnih predmetov je tu še Skills-Lab, kjer se študentje medicine lahko naučijo praktičnih spretnosti kot je jemanje krvi, vstavljanja kanil ali centralnih venskih katetrov, opravljanja ultrazvoka, EKG, tečaj radiologije itd. v manjših skupinah, ki jih vodijo že izkušeni študentje.

Po koncu poletnega semestra sem 1 mesec opravljala poletno prakso na oddelku za gastroenterologijo. Skupaj s še tremi študenti smo vsako jutro bolnikom vzeli kri, vstavljali intravenske kanile ter opravljali sprejemne preglede. Pod nadzorom zdravnika smo opravljali abdominalne in plevralne punkcije. Včasih smo si ogledali tudi endoskopske preiskave, ERCP, biopsijo jeter. Ob zanimivih primerih in raznovrstnemu delu je delovni dan, ki je trajal od 7.30 do 16. ure, vedno zelo hitro minil. Kdaj smo šele, ko je bil čas kosila že mimo in je bila menza že zaprta, ugotovili, da potrebujemo novo energijo.

Pestro leto v Mainzu uokvirjeno s poštempljano listino opravljenih vaj in izpitov. Dobra izbira za tiste, ki bi se radi naučili nemško in hkrati izkusili študij v tujini.

NEMČIJA – Ludwig-Maximilians Universität München, München (Mateja Kladnik)

Moja Erasmus izmenjava se je začela že 4.10.2011, kar je dva tedna pred uradnim začetkom semestra na Bavarskem. Udeležila sem se namreč orientacijskega tečaja za vse tuje študente, tako Erasmus študente, kot tiste tujce, ki nameravajo tukaj redno študirati. Namen tega tečaja je bil nam,

tujcem, olajšati birokratske obveznosti, ki jih mora vsak študent urediti po prihodu v tujino (prijava bivališča na upravni enoti, vpis na univerzo, mesečna vozovnica s popustom za študente, odprtje bančnega računa...). Na tečaju smo se tudi poglobljeje spoznali s šolskim sistemom v Nemčiji, organizacijo pouka na univerzi, obveznostih študenta, delovanjem knjižnic, komunikacijo s profesorji... Nekaj časa smo namenili tudi izpopolnjevanju jezikovnega znanja. Tečaj je bil sicer uporaben, vendar mogoče malo bolj primeren za študente humanistike kot medicine, saj so bili vsebinski poudarki predvsem na temah, ki za študenta medicine ne pridejo toliko v poštev (npr. oblikovanje referatov, pisanje seminarjev).

Ob prijavi na LMU ti že v sprejemnem pismu določijo točen datum in uro vpisa. Zame je bil to 13.10., le dva delovna dni pred začetkom semestra (17.10.). Ker je tukaj vse vodeno preko enotnega računalniškega sistema, in, posledično, nisi nič, dokler te ni v tem sistemu (od tvojega vpisa do tega, da te vnesejo v sistem, pa lahko traja tudi en teden!), sem imela v začetku kar nekaj nevšečnosti. Dokler nisem bila uradno njihova študentka, se namreč nisem mogla prijaviti v skupine za vaje in seminarje, ko pa bi se končno lahko, so bile kombinacije, združljive z mojim naborom predmetov, že zasedene. Ker sem se morala vmes še enkrat za dva tedna vrniti v Slovenijo in opraviti vaje iz sodne medicine, je to še dodatno otežilo situacijo. Po nekaj obiskih dekanata medicinske fakultete in Erasmus koordinatorke za študente medicine sem sredi prvega tedna le uspela dobiti svoje urnike, tako da nisem zamudila preveč obveznosti, sem se pa morala odpovedati opravljanju Otorinolaringologije, ki sem jo predvidela v svojem Learning agreementu.

Začela sem z blokom pediatrije, ki pri njih traja 5 tednov; v prvih štirih tednih se zvrstijo predavanja, seminarji, tutorials (skupina ca. desetih študentov se dvakrat na teden dobi z mentorjem-zdravnikom, in skupaj predelujejo klinične primere), zadnji teden pa sledi praktikum na oddelkih. Predavanja so izmed vseh stvari še najbolj podobna tistim pri nas – nekaj je izredno dobrih, nekaj tudi slabih, ostala povprečna. Tudi obiskanost ni veliko boljša kot pri nas. Seminarji so potekali v manjših skupinah (manj kot 20 študentov) in z aktivno udeležbo študentov, profesorji večinoma tudi niso imeli projekcij, so le spraševali študente in skupaj smo poskušali priti do zaključkov. Pri tutorialsih se obdelujejo klinični primeri korak za korakom – vse od prvega obiska otroka pri zdravniku, pregled, preiskave, rezultati, delovna dg., dodatne preiskave, vse dokler nismo prišli do končne diagnoze. Vmes se je praviloma pojavil še kak pogost zaplet, tudi predlagana terapija ni bila vedno uspešna. Ti primeri so se mi zdeli precej realistični in zaradi njih se mi mogoče tudi ni zdelo, da bi imeli tukajšnji študenti premalo vaj na oddelkih. Te trajajo zadnji teden bloka, vsak dan od 8.00-17.00 ali pa še dlje, odvisno od mentorjev. Sama sem bila skupaj s še dvema študentoma dodeljena na gastro-nefro oddelek. Delo študenta obsega jemanje anamneze in statusa ob sprejemu, jutranji odvzemi krvi, predstavitev pacientov na jutranjem raportu, prisotnost na viziti, dostava vzorcev krvi in urina v laboratorij ter spremljanje, kdaj so prišli rezultati. Vsak dan ob 12.00 smo se tudi udeležili

skupnega sestanka v predavalnici klinike ter rentgenske predstavitve. Ob koncu tedna sta nas mentorja ocenila, vsak študent je tudi moral napisati poročilo o zaupanem pacientu z oddelka. Slednje je skupaj s pozitivno ocenjenimi vajami ter vsaj 80% prisotnostjo na vseh ostalih obveznostih (razen predavanjih) pogoj za pristop k izpitu, ki pa ga jaz nisem opravljala. Za tiste, ki jih pediatrija še posebej zanima, ponujajo veliko dodatnih seminarjev ali predavanj; sama sem se udeležila seminarjev o pediatrični tropski medicini, revmatologiji in reanimaciji.

Tudi blok iz ginekologije traja 5 tednov, predavanja, seminarji in tutorials potekajo podobno kot pri pediatriji. Vaj iz ginekologije in porodništva pa imajo tukaj le en teden, kar je v primerjavi z našimi štirimi zelo malo. Vaje sem večinoma preživela na oddelku za zdravljenje raka dojke, en dan pa sem bila v ambulanti za reprodukcijo in umetno oploditev. Ker sem morala vaje iz ginekologije skoraj v celoti opraviti še v Sloveniji, tudi tega izpita nisem delala v Nemčiji.

Na koncu je sledil še dvotedenski blok iz oftalmologije. Skoraj vsak dan so bili seminarji in takoj za njimi še praktične vaje v ambulantah, redkeje na oddelkih. Dvotedenski blok se je zaključil z ustnim izpitom, katerega rezultat šteje 40% končne ocene. Pisni izpit obsega 25 multiple choice vprašanj (+podano je, koliko odgovorov je potrebno obkrožiti;).

Z vprašanji, ki so se dotikala bolj vsebinske plati študija (uradna oz. priporočena literatura, kako izgleda izpit itd.) sem se lahko kadarkoli obrnila na svojega tutorja, ki mi je bil že v začetku dodeljen s strani Study Buddy. Tega organizirajo starejši študenti medicine, ki želijo pomagati tujim študentom, da se lažje znajdemo na faksu, da se učimo iz pravih knjig, da vemo, na katere profesorje se obrniti če je potrebno. Tako študentje kot profesorji so tukaj vsi izredno prijazni, tudi pri mentorjih na oddelkih večinoma nimaš občutka, da bi jim bil odveč oz. v napoto. Kljub temu, da naj bi ECTS točke prejeli le za predmete, uspešno opravljene z izpitom, sem ob koncu izmenjave po individualnem dogovoru uspela pridobiti potrdila o opravljenih obveznostih s pripadajočimi ECTS-i tudi za pediatrijo in ginekologijo, čeprav izpitov nisem opravljala.

Za Erasmus študente je organiziranih ogromno zabav, izletov, različnih vodenj in obiskov opere, galerij, pivovarne. Sicer pa je München multikulturno in živahno mesto, kjer lahko vsakdo sleherni trenutek dneva najde nekaj zase.

V času izmenjave sem stanovala v zasebnem študentskem domu za študentke v centru mesta, kjer sem glede na lego in povprečne cene nastanitve v Münchnu plačevala borih nekaj več kot 200 evrov. Cene študentskih sob pri zasebnikih ali skupaj z drugimi študenti se gibljejo okrog 300 evrov. Prometne povezave so v Nemčiji že pregovorno odlične, saj skoraj ni ulice v mestu, ki ne bi bila dosegljiva vsaj z enim sredstvom javnega prevoza. Mesečne vozovnice stanejo od 30 evrov naprej, odvisno od tega, kako daleč od centra stanuješ. Študentje imajo možnost jesti po nižani ceni v številnih menzah, od katerih so (vsaj po mojem mnenju) nekatere boljše kot druge. Drugače pa so živila v trgovinah malo cenejša kot pri nas, kar pa ne velja za oblačila, obutev in različne naprave.

Na koncu bi vsem, ki jih zanima izmenjava ali praksa v Münchnu, priporočila, da ne izpustijo Oktoberfesta (ki ne poteka v oktobru, temveč ob koncu septembra!), akademskih prednosti, ki jih ponuja tukajšnja medicinska fakulteta, ter da naj vsaj tu in tam nazdravijo s slavnim pivom, saj je takrat občutek, da si del univerzitetnega življenja na Bavarskem, najmočnejši!

Mateja Kladnik, 5. letnik (za vprašanja in nasvete na voljo na matejka.kladnik@gmail.com)

NEMČIJA - Ludwig-Maximilians-Universität München, München (Žiga Krušič)

Izmenjavo sem opravljal na največji Münchenski univerzi med 10. 10. 2011 in 19. 2. 2012. V sklopu zadnjega letnika študija medicine, sem bil vključen v nemški sistem študija, kjer se opravlja tako imenovani "Praktisches Jahr" – zaključni letnik, ki vključuje tako opravljanje vaj iz kirurgije, interne medicine in še nekaterih kliničnih predmetov, ter priprave na strokovni izpit, ki temu letniku sledijo. Zato deluje do neke mere tudi kot pripravništvo v Sloveniji, saj imajo do začetka tega letnika študenti vse izpite že opravljene. Sam sem opravljal celotne vaje iz kirurgije in vaje iz interne medicine, ki sem jih z obveznima dvema tednoma dela dopolnil še v Ljubljani po končani izmenjavi. Vaje sem v celoti opravil na kliničnem centru Großhadern na jugozahodnem obrobju mesta.

Vaje iz kirurgije sem opravljal sedem tednov, od tega dva tedna na kirurški polikliniki in pet tednov na oddelku za žilno kirurgijo. Prva dva tedna sem delal na polikliniki. Ker so v času, ko sem opravljal vaje, gradili novo stavbo za kirurške dejavnosti in urgenco, je poliklinika prevzela tudi en del lažje urgentne dejavnosti. V delo sem bil vključen od prvega dne, saj so v nemškem sistemu navajeni, da lahko študenti zadnjega letnika delujejo že precej samostojno, vseeno pa so zelo razumevajoči, če česa ne znaš ali ne veš, v mojem primeru sem zato prvi teden preživel ob boku mentorja, ter se učil sistema dela, sprejema pacientov, šivanja. Sam sem precej časa vlagal tudi v študij nemškega anatomskega atlasa. V drugem delu vaj iz kirurgije sem pet tednov preživel na oddelku za žilno kirurgijo. Tam sem bil v delo vključen malo manj kot na polikliniki zaradi večje specifičnosti dela. Tako sem sprejemal nove paciente, sodeloval pri jutranjih vizitah in vsakodnevno tudi pri večjih operacijah. Ocenil bi, da je bila večina teh predvsem ustvarjanje bypassov zaradi periferne arterijske okluzivne bolezni. V ekipo sem se zelo dobro vključil, prva dva tedna sem bil na oddelku edini študent, nato se mi je pridružil še en Erasmus študent iz Belgije. Z delom in z izkušnjo na vajah iz kirurgije sem bil zelo zadovoljen, predvsem z delom na oddelku žilne kirurgije.

V drugem delu izmenjave sem opravljal vaje iz interne medicine. Formalno sem bil vseh trinajst tednov nameščen na enega izmed oddelkov tretje internistične klinike, ki pokriva področja hematologije in onkologije. V tem času pa sem delal tudi na drugih internističnih oddelkih – na pulmologiji in kardiologiji. Na oddelku, ki lahko sprejme približno 35 bolnikov, sta dva tima, vsak ima tri zdravnike ter enega študenta zadnjega letnika medicine, tako da en tim skrbi za polovico bolnikov.

Delavnik se začne ob pol osmih zjutraj, ter vključuje jemanje krvi pacientom, nato vizito, za tem pa dnevna opravila, ter sprejeme in odpuste, v popoldanskih urah pa vsak dan še pregled terapije vsakega bolnika. Dan se zaključi med četrto in peto uro. Na internističnem oddelku sem bil zelo vključen v delo na oddelku, študentje lahko zelo velik del nalog opravljajo samostojno, zato menim, da sem se v tem času ogromno naučil, predvsem pa nabral zelo veliko praktičnih izkušenj, tako v odnosu in obravnavi vseh vrst bolnikov, kot tudi pri strokovnem delu.

Poleg dela v kliničnem centru pa sem spoznal še veliko drugih aspektov življenja v Nemčiji. Zelo zanimivo in predvsem uporabno se mi je zdelo, da so nemški študentje zadnjih letnikov vsak petek oproščeni vaj, namesto tega pa imajo organizirane celoletne poglobljene priprave na strokovni izpit, kjer se udeležujejo seminarjev, dodatnih vaj in kolokvijev, s katerimi realno ocenijo svojo pripravljenost. Poleg tega imajo tudi med vajami dodatne seminarje iz teorije EKG in osnov radiologije, da lahko učinkovito obnovijo svoje znanje, ki so ga pridobili tekom študija in verjetno že malo pozabili. V splošnem se mi zdi njihov sistem tako študija kot tudi vaj zelo dober, saj jim omogoča bolj sproten študij, hkrati pa zelo dobro pripravljenost na vaje, ter jim da možnost, da se med vajami posvečajo samo eni specialnosti, ter se vmes ne učijo za različne izpite.

Poleg študijskega sem imel priložnost spoznati tudi družabni del študentskega življenja, ki je v Münchnu zelo dobro razvit. Posebej za Erasmus študente so družabni dogodki organizirani prav vsak teden, od obiskov gledališč do ogromnih zabav. Precej dobro imajo tudi razvito tutorstvo, vendar pa sem opazil, da so v splošnem študentje manj pripravljeni pomagati drugim, ter da si skoraj niso pripravljeni vzeti časa za pomoč tujcem. Tako si predvsem v začetku kot Erasmus študent lahko izgubljen, preden se navadiš na sistem in rutino dela.

Kot zadnjo stvar bi izpostavil življenjske stroške, ki znajo biti v Münchnu precejšnji. Zelo veliko je odvisno od sreče z iskanjem študentske sobe. Namreč, sobe v javnih študentskih domovih (Studentenwerk), stanejo med 200 in 350 evri na mesec, v večini so to enoposteljne sobe z deljeno kuhinjo in kopalnico znotraj malega stanovanja. V zasebnih domovih in v stanovanjih, kjer si stanovanje deliš z drugimi študenti, pa so cene vsaj dvakrat višje. Kot v prvem poročilu bi izpostavil, da je sobo v študentskih domovih zelo težko dobiti, saj si kot tujec izenačen z domačini, povpraševanja pa je veliko. K stroškom sobe je potrebno prišteti še mesečno vozovnico za javna prevozna sredstva, ki stane okrog 50 evrov, cene hrane pa so primerljive z našimi. Predvsem v odvisnosti od cene sobe, tako minimalni stroški znašajo med 500 in 700 evri na mesec.

Bavarce bi ocenil kot prijazne, malo bolj zadržane kot smo vajeni pri nas, a vendarle zelo tople ljudi, ki te hitro sprejmejo medse, ko te malo bolj spoznajo. V splošnem sem odnesel izmenjavo v zelo lepem spominu, z veseljem bi jo priporočil vsakemu študentu, ki bi razmišljal o njej, saj je tako delo kot celotno življenje na LMU in v Münchnu posebna in dobra izkušnja.

Žiga Krušič

ŠPANIJA - Universidad Autónoma de Madrid, Madrid (Rok Korošec)

Za izmenjavo v Madridu sem se odločil, ker je Universidad Autónoma de Madrid (UAM) relativno mlada, moderna in napredna univerza, ustanovljena leta 1968, poleg tega pa Madrid, kot kozmopolitsko in multikulturno mesto, s svojevrstno karizmo, ponuja aktivnosti in dogodke za še tako izoblikovane želje in potrebe. Poleg UAM je v Madridu še ena večja javna univerza, Universidad Cantoblanco, ki ima svojo medicinsko fakulteto, vendar dogovor s slednjo prejšnje leto ni bil možen.

Dialog z mednarodno pisarno v Madridu in urejanje birokracije v zvezi z izmenjavo sta pred odhodom potekala hitro in brez težav. Manjša nevšečnost študija v Madridu in pravzaprav, kjerkoli v Španiji, so letalske povezave s Slovenijo. Za Madrid je najugodnejša nizkocenovna povezava iz letališča Marco Polo v Benetkah.

V Madrid sem prispel 1. 9. Soba v stanovanju, ki sem si ga delil, me je čakala, ker so mi jo priskrbeli prijatelji, ki živijo tam. Bivalni in življenjski stroški v Madridu so razmeroma visoki, na vsak način višji kot v Ljubljani. Mesečne najemnine za sobe v večsobnih stanovanjih se gibljejo med 300 in 500 evri in so značilno majhne in brez oken. Mesečna vozovnica za javni promet (vključuje podzemno železnico in avtobus) stane približno 50 evrov oziroma 30 evrov za mlajše od 24 let. Čeprav sem živel v širšem centru mesta, sem dnevno uporabljal mestni prevoz. Skratka, mesečni izdatki, ki sem jih imel jaz, so nihali med 700 in 800 evri in ker sem denar porabljal premišljeno, sklepam, da bi mesečna poraba težko bila nižja.

Kampus univerze se nahaja na skrajnem obrobju mesta in je dostopen samo z medkrajevnim vlakom. V kampusu je poleg večine fakultet (razen medicinske in pravne) mednarodna pisarna univerze in center za jezike, kjer izvajajo jezikovne tečaje. Najprej sem v razpisanem obdobju šel v mednarodno pisarno, se vpisal in si uredil status študenta. Za tem sem z dokazili o vpisu moral na medicinsko fakulteto, ki je k sreči bliže centru mesta, ob pomembnejšem univerzitetnem kliničnem centru La Paz. Od vpisa do pričetka vaj je minilo nekaj časa, tako da sem z vajami začel šele zadnji teden v septembru. Med tem sem na univerzi pisal sprejemno preverjanje nivoja znanja španščine za razvrstitev v skupine. Jezikovni tečaj je zastoj in poteka dvakrat na teden ob dopoldanskih terminih. V prvem semestru sem tečaj imel v zadnjem terminu, od 14:30 – 16:00, tako da sem lahko opravljal klinične vaje in hkrati hodil še na tečaj. V drugem semestru sem imel manj sreče in zaradi neugodne ure na tečaj velikokrat nisem utegnil. Jezikovni tečaji so odlično organizirani in jih vodijo profesorice španščine na univerzi. Zelo sem bil zadovoljen s hitrim napredkom v

znanju jezika. Španščina je za izmenjavo na UAM nedvomno pogoj, saj je – iskreno rečeno – nerealno pričakovati, da bi kdo od zaposlenih v pisarnah in v kliničnih centrih obvladal angleško. Vaje, predavanja in izpiti potekajo izključno v španščini. UAM sodeluje s štirimi kliničnimi centri v Madridu, ki izvajajo pedagoško dejavnost, in vsi štirje so v zmerni bližini centra. Pred pričetkom vaj so me iz mednarodne pisarne obvestili, v kateri klinični center so me bili razporedili in na koga v centru se moram obrniti.

Vse klinične vaje, razen vaj družinske medicine, sem imel v isti bolnišnici. Za organizacijo vaj in razporeditev rotacij je v vsaki bolnišnici odgovoren delegat študentov. Glede števila tednov kliničnih vaj so bili zelo fleksibilni; z delegatom sva strukturirala načrt mojih kliničnih vaj. Tako da sem vaje opravljal večinoma sam in le nekaj tednov, ki so sovpadli s programom domačih študentov, sem bil na vajah v manjši skupini. Potrdilo, ki ga mora po vsakem sklopu vaj podpisati predstojnik oddelka (*Jefe del servicio*), posredujejo iz mednarodne pisarne in je drugačno od listin, na katere zbirajo podpise domači študentje. Opozarjam, da – kakor pri nas – predstojnikov oddelkov ponavadi ni na hodnikih oddelka, zato, po lastnih izkušnjah priporočam in najbolj korektno je, da že prvi dan kroženja na novem oddelku, stopite do odgovornega in se predstavite in poveste kako dolgo boste na oddelku. Na tak način nisem nikoli imel težav in vedno so me sprejeli prijazno in zadovoljno.

Vse vaje sem opravil, kakor so po programu na Medicinski fakulteti v Ljubljani; 15 tednov interne medicine (5 tednov na oddelku za kardiologijo, 6 tednov na oddelku za intenzivno medicino, 2 tedna na oddelku za nefrologijo in 2 tedna na oddelku za revmatologijo), 7 tednov kirurgije in 7 tednov družinske medicine. Delo na oddelku je načeloma precej podobno temu, kar sem tekom študija spoznal v Ljubljani. Dejstvo, ki ga potrjujem je, da je na splošno zdravstvo v Španiji zelo dobro razvito in dejansko eno boljših v Evropi.

Na vsaki od bolnišnic vzporedno z vajami potekajo predavanja in seminarji, in sicer zjutraj in popoldan po eno oziroma dve uri. Hodil sem na predavanja interne medicine. Na UAM nimajo enotnega izpita interne medicine, temveč gre za posamezne izpite iz vsakega področja; izpiti so zahtevni in kdor ni zelo suveren v jeziku in pisanju, bo izpite težko opravil. Vsak izpit je izključno pisni (kardiologija ima ustni del; "interpretacija EKG zapisa") in je sestavljen iz vprašanj izbirnega tipa in treh esejskih vprašanj.

Na vajah iz kirurgije so zelo previdni pri dovoljevanju dela študentom. Vaje iz družinske medicine je potrebno opravljati v 4-tedenskih sklopih po njihovem programu, vendar ni bilo težav, ko sem prosil še za tri dodatne tedne. Pred začetkom je vsak študent na uvodnem predavanju razporejen v enega od mnogih javnih zdravstvenih domov v Madridu. Kot rečeno sem nato sedem tednov hodil v manjši zdravstveni dom na severu Madridu in sodeloval z zelo prijetno mentorico.

Ker je Madrid tako velik in tako svojstven, ponuja ogromno možnosti za popoldansko in večerno kratkočasenje. Kljub velikosti ali prav zaradi nje, je v Madridu presenetljivo ogromno zelenih površin in čudovito, prostrano sprehajalno nabrežje vzdolž reke (Madrid rio, Parque de Manzanares), ki je odlična trasa za tekanje ali leno postopanje. Opozarjam, da so madriške ulice in promet zelo nevarne za kolesarje in niti ni urejenih kolesarskih poti, čeprav je zaradi ugodnega podnebja izpolnjen potencial za prevoz s kolesom tekom celega leta. Omenim še, da razen izropane omarice v bolnišnici in ukradenega stetoskopa, nisem imel slabe izkušnje. Mesto ne velja za nevarno, vendar je najprej potrebno paziti na svoje reči, ker so žeparji zelo aktivni, sploh v prenapolnjenih barih in na podzemni.

Vseh deset mesecev tekom izmenjave sem se počutil odlično in po vseh sposobnostih izkoristil možnosti za spoznavanje novega, najsi je bilo študijske ali osebne premene. Možnost študija v tujini je izjemen privilegij in veseli me, da sem ga lahko izkoristil.

ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Petra Devetak)

Prihod

V Salamanco sem prispela v septembru. Iz letališča vozi avtobus (Avanza bus) direktno v Salamanco, mesto na hribu. Salamanca je študentsko mesto, kjer naj bi vsako leto gostovalo okoli 2000 Erasmus študentov. Center mesta žari v toplih barvah kamnitih zgradb, ki so zgrajene iz kamna, uvoženega iz bližnje vasi Villamayor.

Najprej si je bilo potrebno poiskati stanovanje. Oglase se lahko najde na internetnih straneh univerze <http://sou.usal.es/index.php/en/component/pisos/?action=lista> Sedaj je stran na voljo tudi v več jezikih. Vendar pa naj to dejstvo ne zavaja. Ljudje, ki stanovanja oddajajo, govorijo le špansko. Brez dvoma je potrebno predhodno znanje španščine. Predlagam čim višjo stopnjo znanja jezika, saj je tako vse veliko lažje, na faksu na predavanjih, v bolnišnici pri pogovoru s pacienti, v pogovoru z ostalimi študenti, tako španskimi, kot tujimi. S koordinatorjema in profesorji poteka pogovor le v španskem jeziku in

tudi vsa predavanja, vaje in izpiti so v španščini. Ob prijavi so mi ponudili tečaj: Cursos internacionales, ki je bil sicer uporaben, vendar menim, da kvaliteta ni bila v sorazmerju s ceno. Obstajajo tudi tečaji, ki potekajo 4-5x na teden po 1,5h, 1 semester <http://www.eoisalamanca.org/>

Ko sem si poiskala stanovanje, sem dvignila dokumente skupaj s študentsko izkaznico na univerzi. Vsak študent ima svoj univerzitetni elektronski poštni naslov, dostop do wifi-ja z osebnim geslom v vseh stavbah v lasti univerze in pravico do izposoje knjig v knjižnicah. S to kartico si lahko odprete tudi bančni račun in jo uporabljate kot bančno kartico. Mislim, da služi tudi kot NIE (identifikacijska številka tujca), ampak s tem ne nadomesti osebne izkaznice. Potem ko sem uredila formalnosti na univerzi, sem odšla do Erasmus koordinatorice na medicinski fakulteti, zelo prijazne profesorice Adelaida S. Riobos. Preverila je potrebne dokumente, potrdila moj LA in izpolnila Annex C. Potem me je koordinatorica napotila k drugemu koordinatorju, k profesorju Rogelio González Sarmiento, ki je bil odgovoren za vaje.

Kot sem omenila, je tam študijsko leto razdeljeno v trimestre. Praviloma je en trimester namenjen vajam, druga dva pa predavanjem. Vsak študent si izbere 4 predmete, iz katerih bo opravljal po 3 tedne vaj. Ker je to za priznavanje vaj 5. letnika pri nas premalo, se je bilo potrebno dogovoriti še za dodatne tedne vaj. Za to priporočam pogovor s posameznimi katedrami.

Vaje, predavanja, izpiti

GINEKOLOGIJA: Z vajami sem začela v januarju. Vsak teden sem bila dodeljena drugemu mentorju, kadar pa ta ni bil dosegljiv, so me pod svoje okrilje vzeli specializanti. Pri vseh predmetih je tako, da ima vsak mentor enega študenta, ki ga spremlja med celim delovnikom. Izkušnje sem pridobivala v ambulanti za ginekologijo, na ginekološkem oddelku, na oddelku za porodništvo, v porodni sobi, prisostvovala sem pri operacijah in kirurških posegih, na viziti, pri diagnostiki in pri določanju terapije,...Na koncu je bilo potrebno oddati klinični primer. Možna je bila tudi uporaba simulatorjev ter opravljanje dežurstva. Kar se predavanj in izpita tiče, lahko izbirate med dvema skupinama, ki jih vodita različna profesorja. Eden ima na koncu izpit z esejskim tipom vprašanj, drugi pa z obkrožanjem. Izpit z obkrožanjem je bilo možno opraviti v dveh delih, ni pa ga bilo možno opraviti ustno.

ORL: Vaje so potekale na ORL oddelku v bolnišnici. Pridružila sem se specializantki, ki je trenutno delala v ambulanti za vertige. Skupaj sva hodili na posvete k njenemu mentorju.

Večino časa sem preživela tam, sem pa bila tudi v vseh drugih ambulantah in neredko tudi v operacijski sobi. Naj omenim, da uniformo študent dobi na vseh kirurških oddelkih v bolnišnici. Izpit je bil pisni, vendar ga je bilo možno opraviti ustno.

ORTOPEDIJA IN TRAVMATOLOGIJA: Ortopedijo sem opravila na oddelku za travmatologijo in ortopedijo. Pri njih je to en oddelek, vendar lahko prosiš za en teden ortopedije in dva tedna travmatologije. Vaje so potekale v ambulanti, kot tudi v operacijski sobi.

V okviru Ortopedije, ki je tam v okviru predmeta Afecciones médico-quirúrgicas del aparato locomotor, sem opravila tudi izbirni predmet BIOMECHANICA Y DEPORTE.

PEDIATRIJA: Vaje sem opravljala v zdravstvenem domu v pediatrični ambulanti. Skozi vse vaje sem imela istega mentorja. Veliko sem lahko delala s starejšimi otroci in dojenčki pa tudi drugimi otroki. Z mentorjem sva obdelala veliko protokolov, vsak dan mi je predstavil eno temo in potem so prišli na vrsto pacienti. Na koncu je potrebno oddati klinični primer. Izpit iz pediatrije je načeloma tam zelo težek, literatura pa ni dobro določena. Sama se zanj nisem odločila.

V okviru pediatrije sem izbrala izbirni predmet PERINATOLOGIJA. Izbirni predmet obsega obvezna predavanja, vaje in rešitev kliničnega primera.

ABDOMINALNA KIRURGIJA: Vaje potekajo v operacijski sobi in na kirurških oddelkih.

OFTALMOLOGIJA: Vaje so že vključene v predmet sam. Termine razpišejo pred katedro od januarja naprej, saj je predmet drugega trimesetra. Izpit je pisen, obsega 100 vprašanj, od tega 10 kliničnih primerov, katerih slike se ves čas izpita projicirajo na platnu.

NEVROLOGIJA: Izpit je pisen, možno pa ga je opraviti tudi ustno. Na ustnem izpitu sprašujeta dva profesorja. Vsak študent gre najprej k enemu in potem k drugemu profesorju. Profesorica izprašuje nevrokirurški in profesor nevrološki del.

Drugi uporabni podatki

Knjige medicinska knjižnica posoja za en teden. Nekateri profesorji imajo svoje skripta, ki so po temah objavljene bodisi na Studium-u bodisi da se nahajajo v kopirnici. Studium je virtualni kampus, razni podatki in literatura za marsikateri izpit se lahko najde na naslovu <https://moodle.usal.es/>. Izpitna roka za en izpit sta običajno 2-3x na leto. Večinoma niso prilagodljivi, kar se izpitnih rokov tiče. Nemalo kdaj se zgodi, da je en od drugega izpita v razmiku 2-3 dni.

V času sieste, ki ni fiksno določena, je vse razen supermarketov, trgovin z oblekami in restavracij ter barov, zaprto. Siesta se lahko začne nekje od 12.30-15:00 in konča približno od 16:00-17:30. V Španiji so še vedno popularne male specializirane trgovine, mesarije, trgovine s sadjem in zelenjavo itd. Zvečer in ponoči so ulice živahne in polne ljudi, čez leto je veliko študentov, čez poletje pa mesto preplavijo turisti in učenci ter študentje, ki so v Salamanco prišli, da bi se naučili jezika. Salamanca naj bi bila namreč eno najboljših mest na svetu za učenje prave kastiljske španščine.

Marsikdo si predstavlja, da je v Španiji topleje kot pri nas. Vendar to za Salamanco ne drži. Nobeno leto me še ni tako zeblo, kot me je v Salamanci. Še sredi maja smo morali pustiti vključeno kurjavo. Junija je bilo sicer čez dan toplo, vendar se je ob večerih ohladilo in tudi zjutraj je bilo potem primerno hladno. Tako da je pri najemu stanovanja potrebno preveriti kakovost kurjave. V primeru, da bi kdo potreboval več informacij o izmenjavi, me lahko kontaktira na petradevetak@gmail.com

Eno leto bivanja in študija v tujini mi je prineslo veliko več, kot sem si na začetku predstavljala. Za vso pomoč pri organizaciji izmenjave se zahvaljujem doc. dr. Tomažu Maršu.

ŠPANIJA - Universidad de Salamanca, Salamanca (Taja Jordan)

ZAČETEK

V Salamanko sem prispela 6. februarja, v najhladnejšem tednu zime. Vsi tisti, ki pričakujete Španijo kot toplo deželo, sončnih dni in milih zim se hudo motite. Veter v Salamanci piha skoraj vse dni, kar je pozimi zelo moteče, vendar pa se odkupi v poletju, ko naredi vročino znosnejšo.

Najcenejši način prevoza je Easy-jet, ki leti iz Benetk v Madrid, nato pa Avanzabus, ki vas pripelje direktno od madridskega letališča v Salamanko. Obstajajo tudi leti iz Ljubljane, vendar je potrebno prestopati, cene pa so neprimerno višje.

Prve dni sem spala v hostlu, saj sem si hotela izbrati sobo v živo in ne preko interneta. Na voljo je ogromno prostih sob, cene se gibljejo nekje od 150 do 350 eurov, glede na lokacijo in ohranjenost stanovanja. Oglasi za stanovanja so na internetni strani <http://sou.usal.es/> ter na facebook straneh, Salamanca Erasmus ipd. Že tu bom omenila najpomembnejšo stvar, tj. znanje španščine. V Salamanci skorajda nihče razen turistov in tretjine Erasmus študentov (ostali dve tretjini predstavljajo Italijani in Francozi, njihovo

znanje tujih jezikov pa najverjetneje vsi poznamo) ne govori angleško. V primeru, da ne govorite špansko, je iskanje stanovanja zelo zahteven, če ne skoraj nemogoč projekt.

Na fakulteti sta dve osebi odgovorni za Erasmus študente; Erasmus koordinatorka Adelaida Sánchez Riobos in koordinator kliničnih vaj Rogelio González Sarmiento. Tu je zopet problem, v kolikor ne govorite špansko, kajti prof. Riobos govori samo špansko. Prav tako težko je v tajništvu, kjer morate izpolniti kup obrazcev v španščini. S prof. Sarmiento se dogovorite o tem, katere vaje in kdaj želite opravljati. Z malo potrpežljivosti in prijaznosti se da z njim vse dogovoriti, tako, da kar brez skrbi.

Sama sem imela namen študirati v drugem semestru, vendar na Medicinski fakulteti v Salamanki pouk poteka v trimestrih. Te informacije mi vnaprej niso poslali, tako da sem začetek drugega trimestra zamudila. Prav tako ni nobenega orientacijskega sestanka oz. pomoči tutorja, če prideš v drugi polovici študijskega leta. V pomoč so ti ostali študentje ter skupina Erasmus medicina Salamanca na facebooku, kjer se lahko dokopljete do uporabnih informacij.

Tečajev španščine je kar nekaj, vendar pa Univerza ne ponuja začetnega tečaja, saj pričakujejo vnaprejšnje znanje jezika.

ŽIVLJENJE V SALAMANKI

Opravljal sem tri predmete, Onkologijo, Ortopedijo in Družinsko medicino. Vse vaje potekajo v sklopu 3 tednov, približno od 9-14ih, večinoma v Univerzitetni bolnišnici, ki se nahaja zraven Medicinske fakultete. Od študenta se pričakuje, da predvsem opazuje delo svojega mentorja.

Vaje iz onkologije so super. Zjutraj se začne z oddelčnim sestankom, nato pa slediš svojemu mentorju in njegovim specializantom na vizito. Po ali pred ogledom vsakega pacienta ti mentor razloži njegovo bolezen, trenutno stanje, zdravljenje... Zelo veseli so dodatnih vprašanj in ti vse z veseljem razložijo. Izpit je pisni in je sestavljen iz 20 vprašanj, na katera ni težko odgovoriti, vendar pa je način ocenjevanja zelo oster. Izpit je enak tako za domače kot za tuje študente.

Vaje iz ortopedije potekajo podobno. Ravno tako si dodeljen enemu od zdravnikov, nato pa mentorja opazuješ pri delu v ambulanti ter tudi v operacijski sobi. Sama nisem videla, da bi kateri od študentov lahko tudi asistiral. Izpita nisem opravljala, saj mi ga v Ljubljani ne bi priznali.

Pri vajah iz družinske medicine sem se zmenila, da sem jih opravljala v dveh sklopih, torej 6 tednov. Opravljala sem ji v Centro de salud, kar je enako kot pri nas Zdravstveni dom. Pri teh vajah sem tudi aktivno sodelovala; merila tlak, avskultirala srce in pljuča, pregledovala ušesa in grlo, palpirla trebuh... Opravljali smo tudi obiske na domu. Mentorica je bila izjemno prijazna. Razložila in pokazala mi je vse, kar me je zanimalo. Izpit je bil sestavljen iz 60 vprašanj (pet možnosti, obkrožiš pravilno).

Po začetnem stresu, lahko postane življenje v Salamanki zelo prijetno. Univerza ponuja veliko prostočasnih dejavnosti, sama sem se udeležila 4 mesečnega tečaja tenisa za 50 eurov. Na voljo je še veliko drugih športov. Poleg tega so organizirani tudi izleti in potovanja. Salamanka je odlično izhodišče za potovanja po Iberskem polotoku, saj leži med Madridom (nizkocenovni leti iz madridskega letališča) in Portugalsko.

ZAKLJUČEK

Erasmus izkušnjo priporočam vsem, saj z življenjem v tujini pridobiš širino mišljenja, odprtost, samozavest, samostojnost, da o pridobljenih prijateljih, znanjih in izkušnjah sploh ne govorim.

ŠPANIJA - Universidad de La Laguna, Tenerife (Mirjana Sredojevič)

Na študijsko izmenjavo znotraj programa ERASMUS študijake mobilnosti sem se odpravila 24.01.2012, tik pred začetkom drugega semestra v študijskem letu 2011/2012, v družbi kolegice Jerneje Leban. Končna destinacija je bila Tenerife na Kanarskih otokih, kjer sem opravljala študijske obveznosti v drugem semestru svojega šestega letnika študija, na medicinski fakulteti univerze v La Laguni.

Po prvih desetih dnevih iskanja stanovanja in urejanja dokumentacije za bivanje na otoku za časovno obdobje petih mesecev, sem končno imela vse potrebne papirje za pripravo in podpis registracije mojega študija na gostujoči fakulteti. Sprva je bila potrebna sprememba prve verzije »Learning agreement-a« (v nadaljevanju LA), saj sem želela opravljati več tednov vaj iz interne medicine in iz prvotnega dokumenta odstraniti rotacijo iz pediatrije. Obveznosti v povezavi s predmetom pediatrije sem opravila že v petem letniku, v času rednega študija v Ljubljani, zato sem stremela k izpolnjevanju dolžnosti, ki me v prihodnosti še čakajo na matični fakulteti. Ker sprva to ni bilo mogoče, sem po dogovoru s koordinatorjem gostujoče fakultete, g.Carlosom de las Cuevas-om, v LA dodala dva izbirna predmeta, in sicer: »droge in zasvojenost« ter »plastično kirurgijo«. Stvari pa so se kasneje

tako obrnile, da je bilo mogoče uskladiti interese in obveznosti in sem se z vodjo študijskih praks, go. Arazeli Fernandez, dogovorila za opravljanje dveh rotacij iz interne medicine in eno rotacijo iz kirurgije, kar vse skupaj znese 15 tednov opravljenih vaj v času moje študijske izmenjave.

Tako sem vstopila v prvo rotacijo interne medicine s 13. februarjem. Te so potekale v bolnišnici Hospital Universitario de Nuestra Señora de Candelaria, pod mentorstvom dr. Alfreda Varela Rocés-a. Vaje sem opravljala 5 tednov od ponedeljka do petka. Vsakodnevno sem bila v stiku s pacienti, ki so jih zdravili na oddelku revmatologije in tako sem imela možnost spremljati zdravljenje pacientov vse do njihovega izboljšanja oz. postavitve diagnoze in začetka terapije. Mentor nama je vsako jutro zaupal opravljanje statusa in anamneze za vse njegove paciente, ki sva jih zaključili še pred njegovim prihodom in mu kasneje o svojem delu tudi poročali. Ugotovitve sva zapisovali v temperaturne liste. Imeli sva možnost tudi opraviti punkcije kolen, tako da za to prakso lahko rečem da je bila vsebinsko zelo bogata tako s praktičnimi kot teoretičnimi lekcijami. Ker si je mentor veliko prizadeval za najin napredek v znanju, je bila sama kvaliteta vaj na zavidljivem nivoju, saj so zaradi njegove vsestranskosti same vaje velikokrat presegle okvirje revmatologije in nama nudile širok vpogled v medicino in samo delo na oddelku v bolnišnici.

Naslednja rotacija vaj, ki sem jo opravila, se je pričela 26. marca pod okriljem dr. Ivana Jesusa Arteaga-e, v bolnišnici Hospital Universitario de Canarias. Vaje so potekale 4 tedne na oddelku splošne kirurgije, od ponedeljak do petka, enkrat tedensko pa smo bili dolžni opraviti tudi dežurstvo. Vaje so bile sestavljene predvsem iz ogleda operacij, ki so bile po načinu izvedbe v večini endoskopske, kar je pomenilo da sama nisem mogla izvajati praktičnih stvari a je zato mentor velikodušno podajal razlago in opise poteka dogajanja med samo operacijo. Poleg obiskov operacijske sobe pa sem bila seznanjena tudi z delom kirurga v ambulanti in na samem oddelku med spremljanjem bolnikov po operaciji kot s sprejemom bolnikov in pripravo na operacijo. Tako sem ponovila izvajanje bolj usmerjene anamneze in statusa, sodelovala pri pregledu, previjanju in čiščenju ran, šivanju ran, ter drugih vsakodnevni opravilih s katerimi se srečuje moj mentor. Dr. Arteaga mi je zadal tudi nalogo najti rešitev problema izbire načina operacije za eno izmed njegovih pacientk in tako preizkusil moje raziskovalne sposobnosti. Na koncu rotacije sem morala opraviti tudi predstavitev kliničnega primera enega pacienta, ki sem ga spremljala od sprejema v bolnišnico do operacije in vse do odpusta iz bolnišnice. S tem so se moje obveznosti na

omenjenem oddelku zaključile, saj sem od mentorja prejela najvišjo oceno in mi ni bilo potrebno opravljati izpita za priznavanje vaj.

Svoje vaje sem zaključila s tretjo rotacijo, in sicer drugo rotacijo interne medicine, a tokrat na oddelku bonišnice Hospital Universitario de Canarias, pod vodstvom dr. Santolari-e. Tudi tam sem vaje opravljala v času delovnikov vseh 5 tednov. Ponovno sem bila del ekipe za spremljanje pacientov med zdravljenjem na oddelku, kjer smo vsako jutro merili njihove vitalne funkcije in opravili status. S specializanti smo pregledali vse nove rezultate krvnih analiz, mikrobioloških analiz in slikovnih preiskav pacientov, uredili nove podatke v kartone in jih kasneje komentirali tudi z mentorjem. Dr. Santolaria me je neprestano spodbujal k interpretaciji le teh. Prav tako sem se učila interpretirati ECG. Pomemben del procesa pa je bilo tudi predpisovanje in spreminjanje terapij pacientov. Mentor in specializantki so mi vse podrobno razložili. Vaje so bile zelo izčrpne in poučne in bila sem zelo zadovoljna da sem bila del omenjene ekipe. Po zaključenem obdobju rotacije sem na koncu opravila manjši praktični izpit s predstojnikom katedre za interno medicino na gostujoči fakulteti in tako zaključila z obveznostmi na tem oddelku.

Z izbrano destinacijo izmenjave in samimi vajami sem zelo zadovoljna. Teh nekaj mesecev mi je ponudilo obilico pozitivnih izkušenj in izzivov, ki sem jih vsakodnevno premagovala in ki so me oblikovali v boljšo študentko. Menim da je tovrstna izkušnja zelo pomembna za preseganje lastnih okvirjev in okvirjev domačega okolja in študentu ponudi možnost razširitve lastnih obzorij in spoznanj, ki jih morda ne bi bili deležni, če te spremembe ne bi doživeli. Študijsko izmenjavo bi priporočila vsakemu študentu, ki želi dvigniti raven svojega študija na višji nivo, se preizkusiti v svojem znanju medicine izven meja svoje države in to znanje razširiti, utrditi znanje tujih jezikov in delati na razvijanju sposobnosti komunikacije, iznajdljivosti, in predvsem razvoja lastne osebnosti v zrelejšo. A vse to pripomore k razvoju nas samih v bodoče boljše zdravnike.

ŠPANIJA – Universidad Autónoma de Madrid, Madrid (Rok Korošec)

Opravljene obveznosti: klinične vaje kirurgije, interne medicine in družinske medicine z izpitom, jezikovni tečaj za tuje študente na Universidad Autónoma de Madrid (UAM)

Za izmenjavo v Madridu sem se odločil, ker je UAM relativno mlada, moderna in napredna univerza, ustanovljena leta 1968, poleg tega pa Madrid, kot kozmopolitsko in multikulturno mesto, s svojevrstno karizmo, ponuja aktivnosti in dogodke za še tako izoblikovane želje in potrebe. Poleg

UAM je v Madridu še ena večja javna univerza, Universidad Cantoblanco, ki ima svojo medicinsko fakulteto, vendar dogovor s slednjo prejšnje leto ni bil možen.

Dialog z mednarodno pisarno v Madridu in urejanje birokracije v zvezi z izmenjavo sta pred odhodom potekala hitro in brez težav. Manjša nevšečnost študija v Madridu in pravzaprav, kjerkoli v Španiji, so letalske povezave s Slovenijo. Za Madrid je najugodnejša nizkocenovna povezava iz letališča Marco Polo v Benetkah.

V Madrid sem prispel 1.9. Soba v stanovanju, ki sem si ga delil, me je čakala, ker so mi jo priskrbeli prijatelji, ki živijo tam. Bivalni in življenjski stroški v Madridu so razmeroma visoki, na vsak način višji kot v Ljubljani. Mesečne najemnine za sobe v večsobnih stanovanjih se gibljejo med 300 in 500 evri in so značilno majhne in brez oken. Mesečna vozovnica za javni promet (vključuje podzemno železnico in avtobus) stane približno 50 evrov oziroma 30 evrov za mlajše od 24 let. Čeprav sem živel v širšem centru mesta, sem dnevno uporabljal mestni prevoz. Skratka, mesečni izdatki, ki sem jih imel jaz, so nihali med 700 in 800 evri in ker sem denar porabljal premišljeno, sklepam, da bi mesečna poraba težko bila nižja.

Kampus univerze se nahaja na skrajnem obrobju mesta in je dostopen samo z medkrajevnim vlakom. V kampusu je poleg večine fakultet (razen medicinske in pravne) mednarodna pisarna univerze in jezikovni center, kjer izvajajo jezikovne tečaje. Najprej sem v razpisanem obdobju šel v mednarodno pisarno, se vpisal in si uredil status študenta. Za tem sem z dokazili o vpisu moral na medicinsko fakulteto, ki je k sreči bliže centru mesta, ob pomembnejšem univerzitetnem kliničnem centru La Paz. Od vpisa do pričetka vaj je minilo nekaj časa, tako da sem z vajami začel šele zadnji teden v septembru. Med tem sem na univerzi pisal sprejemno preverjanje nivoja znanja španščine za razvrstitev v skupine. Jezikovni tečaj je zastoj in poteka dvakrat na teden ob dopoldanskih terminih. V prvem semestru sem tečaj imel v zadnjem terminu, od 14:30 – 16:00, tako da sem lahko opravljal klinične vaje in hkrati hodil še na tečaj. V drugem semestru sem imel manj sreče in zaradi neugodne ure na tečaj velikokrat nisem utegnil. Jezikovni tečaji so odlično organizirani in jih vodijo profesorice španščine na univerzi. Zelo sem bil zadovoljen s hitrim napredkom v znanju jezika. Španščina je za izmenjavo na UAM nedvomno pogoj, saj je – iskreno rečeno – nerealno pričakovati, da bi kdo od zaposlenih v pisarnah in v kliničnih centrih obvladal angleško. Vaje, predavanja in izpiti potekajo izključno v španščini. UAM sodeluje s štirimi kliničnimi centri v Madridu, ki izvajajo pedagoško dejavnost in vsi štirje so v zmerni bližini centra. Pred pričetkom vaj so me iz mednarodne pisarne obvestili, v kateri klinični center so me bili razporedili in na koga v centru se moram obrniti.

Vse klinične vaje, razen vaj iz družinske medicine, sem imel v isti bolnišnici. Za organizacijo vaj in razporeditev rotacij je v vsaki bolnišnici odgovoren delegat študentov. Glede števila tednov kliničnih vaj so bili zelo fleksibilni; z delegatom sva strukturirala načrt mojih kliničnih vaj. Tako da sem vaje opravljal večinoma sam in le nekaj tednov, ki so sovpadali s programom domačih študentov, sem

bil na vajah v manjši skupini. Potrdilo, ki ga mora po vsakem sklopu vaj podpisati predstojnik oddelka (*Jefe del servicio*), posredujejo iz mednarodne pisarne in je drugačno od listin, na katere zbirajo podpise domači študentje. Opozarjam, da – kakor pri nas – predstojnikov oddelkov ponavadi ni na hodnikih oddelka, zato, po lastnih izkušnjah priporočam in najbolj korektno je, da že prvi dan kroženja na novem oddelku, stopite do odgovornega in se predstavite in poveste, kako dolgo boste na oddelku. Na tak način nisem nikoli imel težav in vedno so me sprejeli prijazno in zadovoljno.

Vse vaje sem opravil kakor so po programu na Medicinski fakulteti v Ljubljani; 15 tednov interne medicine (5 tednov na oddelku za kardiologijo, 6 tednov na oddelku za intenzivno medicino, 2 tedna na oddelku za nefrologijo in 2 tedna na oddelku za revmatologijo), 7 tednov kirurgije in 7 tednov družinske medicine. Delo na oddelku je načeloma precej podobno temu, kar sem tekom študija spoznal v Ljubljani. Dejstvo, ki ga potrjujem je, da je na splošno zdravstvo v Španiji zelo dobro razvito in dejansko eno boljših v Evropi.

Na vsaki izmed bolnišnic vzporedno z vajami potekajo predavanja in seminarji, in sicer zjutraj in popoldne po eno oziroma dve uri. Hodil sem na predavanja iz interne medicine. Na UAM nimajo enotnega izpita iz interne medicine, temveč gre za posamezne izpite iz vsakega področja; izpiti so zahtevni in kdor ni zelo suveren v jeziku in pisanju, bo izpite težko opravil. Vsak izpit je izključno pisni (kardiologija ima ustni del; "interpretacija EKG zapisa") in je sestavljen iz vprašanj izbirnega tipa in treh esejskih vprašanj.

Na vajah iz kirurgije so zelo previdni pri dovoljevanju dela študentom.

Vaje iz družinske medicine je potrebno opravljati v 4-tedenskih sklopih po njihovem programu, vendar ni bilo težav, ko sem prosil še za tri dodatne tedne. Pred začetkom je vsak študent na uvodnem predavanju razporejen v enega od ogromno javnih zdravstvenih domov v Madridu. Kot rečeno, sem nato sedem tednov hodil v manjši zdravstveni dom na severu Madridu in sodeloval z zelo prijetno mentorico.

Ker je Madrid tako velik in tako svojstven, ponuja ogromno možnosti za popoldansko in večerno kratkočasenje. Kljub velikosti ali prav zaradi nje, je v Madridu presenetljivo ogromno zelenih površin in čudovito, prostrano sprehajalno nabrežje vzdolž reke (Madrid río, Parque de Manzanares), ki je odlična trasa za tek ali leno postopanje. Opozarjam, da so madridske ulice in promet zelo nevarne za kolesarje in niti ni urejenih kolesarskih poti, čeprav je zaradi ugodnega podnebja izpolnjen potencial za prevoz s kolesom tekom celega leta. Omenim še, da razen izropane omarice v bolnišnici in ukradenega stetoskopa, nisem imel slabe izkušnje. Mesto ne velja za nevarnega, vendar je najprej potrebno paziti na svoje reči, ker so žeparji zelo aktivni, sploh v prenapolnjenih barih in na podzemni. Vseh deset mesecev tekom izmenjave sem se počutil odlično in po vseh sposobnostih izkoristil možnosti za spoznavanje novega, najsi je bilo študijske ali osebne premene. Možnost študija v tujini je izjemen privilegij in veseli me, da sem ga lahko izkoristil.

e-pošta: lirikarok@gmail.com

TURČIJA - Yeditepe University, Istanbul (Lea Bombač)

Istanbul: mesto, kjer ob Bosporski ožini veličastno trčita dve celini. Mesto, ki nikoli popolnoma ne spi, z ulicami polnih prodajalcev, radovednih obrazov in mamljivih dišav; praznih ulic skoraj da ne vidiš. Mesto mošej, palač in ogromnih tržnic z muslimani suniti kot najštevilčnejšo versko skupino in klici k molitvi z minaretov petkrat na dan. Vrvež, ki se nikoli ne umiri. Poleg tega pa naj Turki besede turist ne bi imeli v slovarju, je pa gost tam vedno dobrodošel. Gre za prijazen narod z neizmerno gostoljubnostjo domačinov in skrbjo za tujca v njihovi deželi. Zato imata tako življenje v Istanbulu kot potovanje po Turčiji svoje pravljične trenutke, še posebno, ko se prepustiš turški gostoljubnosti. Po slabem letu se po uspešno zaključeni izmenjavi vračam domov, kjer izgleda vse tako mirno, čisto in urejeno, z dobrimi spomini na noro življenje, ki pa je zahtevalo precejšnjo stopnjo prilagodljivosti in avanturističnega duha.

V nadaljevanju podajam nekaj vtisov, informacij in praktičnih nasvetov za vse, ki razmišljate, da bi se morda podali kot študent v malo bolj orientalski svet. Po enem letu tujine se bolj zavedam vrednosti vsakega namiga in pomoči, zato sem poskusila na papir napisati čim več kratkih in jedrnatih informacij v upanju, da bo komu vsaj malo v pomoč.

Priprave pred odhodom: Vse priprave za Erasmus izmenjavo se začnejo že doma, predvsem z urejanjem dokumentacije. Skoraj nič zapletov ne boš imel, če se boš pred odhodom (torej aprila oz. maja) jasno dogovoril, katere obveznosti (vaje, seminarje, kolokvije oz. obvezna predavanja) in izpite lahko opravljaš v tujini. Preden greš k našim predstojnikom kateder, si poglej, koliko ECTS je vreden vsak predmet pri nas in koliko na Yeditepe univerzi (to informacijo lahko dobiš od turškega koordinatorja medicinske fakultete), natisni program za vsak posamezen predmet, ki ga dobiš na tej spletni strani <http://www.yeditepe.edu.tr/fakulteler/tip-fakultesi/ders-aciklamalari>, in se poskušaj dogovoriti z vsakim predstojnikom posebej, da ti bo priznal opravljanje obveznosti v tujini, in da lahko tam opravljaš tudi izpit. Večinoma niti ni problem, če so pri nas predmeti ovrednoteni z nekaj ECTS več kot tam. Pri nas se poskušaj dogovoriti za opravljanje čim več predmetov, na samem mestu na Yeditepe univerzi, pa boš videl, kako uresničljivo je. Meni se je vse izšlo, kot smo se dogovorili pred odhodom, in nisem imela nikakršnih zapletov. Že pred

odhodom se lahko prijaviš na brezplačni 3-tedenski EILC ([Erasmus Intensive Language Course](#)) tečaj turščine (vse informacije dobiš ob pravem času iz naše mednarodne pisarne).

Ob prihodu v Istanbul, jezikovni tečaj, stanovanje: Udeležila sem se omenjenega EILC tečaja, ki traja tri tedne, vsak dan po 4 ure, vikendi so prosti. Kultur universitesi, na kateri se tečaj izvaja, organizira tudi razne ogledе mesta in druženja med vikendi. Tako je tečaj ena izmed najbolj koristnih stvari na začetku, namreč naučiš se osnov za vsakdanjo komunikacijo, poleg tega pa tam navežeš prve prijateljske stike, tako da ti ni preveč težko prvih nekaj tednov, ko se znajdeš sam v tujini. Poleg tega je osnovno znanje turškega jezika nujno v vsakdanjem življenju. Predznanje jezika pa je po mojih izkušnjah močno zaželeno, namreč Turki redko kdaj govorijo kakšen tuj jezik, čeprav sama predznanja nisem imela. Kultur universitesi ti lahko priskrbi tudi prenočišče za obdobje trajanja tečaja, vendar ni poceni (ok. 250 eur/3 tedne). Lahko pa se znajdeš sam in poskusiš CouchSurfing, če imaš izkušnje že od prej. Jaz sem se mela prve tedne super, dokler si nisem našla svojega stanovanja. Vendar, punce pozor! Moški v njihovi kulturi nikoli ne gostijo žensk, čeprav nekateri poskušajo zagotoviti, da je njim to normalno. Taki primeri so zares zelo redki in je težko verjetno, da bo tvoj gostitelj prav tak. Pogosto sledijo zapleti. Kar se tiče lokacij: Kultur univerza se nahaja na evropski strani, Yeditepe univerza (kampus) in bolnišnice, kjer se izvajajo klinične vaje, pa na azijski (oni temu pravijo Anatolijska), tako da se boš moral po koncu turškega tečaja oz. pred začetkom predavanj seliti na Anatolijsko stran, kjer boš tekom leta opravljal vse obveznosti. V Istanbulu je vsako leto okoli 2000 Erasmus študentov, tako da je ponudb za sobe in stanovanja ogromno. Živeti se splača v bližini Yeditepe univerze in bolnišnic, tako da ne zapravljaš časa v prometu, vendar še vedno dovolj v središču Istanbula, da si lahko deležen izvenštudijskega življenja. Najbolj optimalno je življenje v predelu imenovanem Kadikoy (Anatolijska stran ob morju). Večinoma smo vsi našli sobo oz. stanovanje preko strani <http://istanbul.craigslist.com.tr/roo/>. Tudi sama sem ga našla preko interneta, craigslist, lahko pa ga najdeš tudi prek Facebooka ali CouchSurfinga. Pokličeš, si ga ogledaš in se poskušaš dogovoriti za nižjo ceno, če želiš. Sama sem živela v nekaj različnih stanovanjih in vedno sem imela srečo s ceno. Dogovorila sem se, da plačujem turško ceno (ok. 150 eur/mesec + nekaj deset eur za mesečne stroške v deljenem stanovanju), namreč običajno večina Erasmus študentov plačuje dvojno ceno. Stanovanja absolutno ni potrebno rezervirati vnaprej. Lepšega in cenejšega boš dobil na samem mestu ob prihodu, če se lotiš iskanja v mesecu septembru oz. kasneje v mesecu februarju. Pozor za dekleta, kar se tiče bodočih

sostanovalcev. Kakšni Turki moškega spola že v sami ponudbi radi prikrijejo svoje ime, tako da se ne ve, za kater spol gre, in se prikažejo kot lastniki stanovanja, v resnici pa samo najemajo stanovanje in nameravajo živeti s tabo. Obstaja sicer tudi možnost bivanja v študentskem domu (vključen je v kompleks Yeditepe univerze, kampus), ki pa je, glede na to, da si moraš zares majhno sobo deliti s še eno osebo, precej drag (250eur/mesec). Poleg tega je strogo ločen na moški in ženski del, držati se moraš mnogih pravil in težko tudi gostiš družino in prijatelje, ki te obiščejo. Tudi vračanje v kampus je ponoči zapleteno, namreč kampus se nahaja bolj na obrobju Istanbula, vse nočno življenje pa se odvija okoli Bosporja.

Lokacija: Izvajanje predmetov se večinoma izvaja v treh različnih bolnišnicah (njihova privatna Yeditepe bolnišnica, ki je top, in pa ostali dve državni, ki sta zelo »turški«) ter nekaj malega tudi na Yeditepe univerzi (v kampusu). Vse te ustanove se nahajajo na Anatolijski strani. Iz predela Kadikoy ti vzame vožnja z mestnim avtobusom do katere koli bolnišnice približno pol ure, do kampusa pa malo več. Promet je vedno, si ga pa ne moreš predstavljati, dokler ga sam ne doživiš!

Yeditepe univerza in mednarodna pisarna: Takoj, ko se je semester začel (sredi septembra), sem se javila v mednarodni pisarni, čeprav sem takrat še obiskovala EILC tečaj turščine. Po prijetnem sprejemu smo uredili vso potrebno dokumentacijo (najpomembnejši je Annex C in potrditev predvidenih predmetov). Rada bi pohvalila Erasmus pisarno na gostujoči univerzi z vodjo go. Zumrut (incoming@yeditepe.edu.tr) in koordinatorico za medicinsko fakulteto, dr. Ozlem (otariover@yeditepe.edu.tr), saj sta bili vedno dosegljivi, tako med uradnimi urami kot preko mejla. Če je prišlo do zapleta ali pa sem potrebovala kakšno drugo informacijo, sem dobila odgovor že naslednji dan in uredili smo, kar je bilo potrebno. Poleg tega moram pohvaliti mednarodno pisarno za prijaznost, odlično koordinacijo ter obveščanje o dogodkih na univerzi. Sicer pa brez Facebooka ne gre, preko tega si obveščen o zares vsem. Obvezno se udeleži uvodnega sestanka, saj tam izveš o pomembnejših dogodkih na univerzi in praznikih ter pridobitvi dovoljenja za bivanje v Turčiji, saj študentska viza velja le en mesec od tvojega prihoda v Turčijo. Organizirano je tudi tutorstvo za tuje študente, tako da takoj po uvodnem sestanku, ki je sredi septembra v kampusu, dobiš svojega tutorja oz. tutorja fakultete. Jaz se nanj sicer nikoli nisem obrnila, ker mi je bilo malo več avanturističnega pridiha bolj pri srcu, je pa po mnenju ostalih tutorstvo zelo dobro organizirano. Na njih so se mednarodni študentje obračali tudi izven študija (npr. urejanje dovoljenja za bivanje v Turčiji, iskanje stanovanja, organiziranje dobrih

žurov, itd.). Predvsem je prijetno to, da nisi ob prihodu prepuščen čisto samemu sebi. Na medicini sem bila letos sicer edina preko Erasmus izmenjave, vendar kolikor mi je znano, prihaja v naslednjem šolskem letu 5 novih tujih študentov medicine, tako da mednarodna aktivnost narašča. Je pa na celotni Yeditepe univerzi vsako leto med 100 in 200 novih Erasmus študentov razporejenih po različnih smereh in oddelkih (v Istanbul pa pride vsako leto skupno med 1000 in 2000 Erasmus študentov). Kot zgleda, sem bila prva z naše fakultete, oddelka za medicino, ki se je odločila za tovrstno izkušnjo v Istanbulu, in tudi ena prvih Erasmus študentov za njih. To se vidi v tem, da še nimajo utečenega sistema za tuje študente zaradi pomanjkanja izkušenj, kar pa sploh ni slabo, saj lahko predlagaš kaj novega in če bo primerno, to tudi brez težav upoštevano. To je verjetno možno tudi zato, ker Turčija ni ravno znana po pravilih na papirju, velja pa vse, kar se dogovoriš ustno. Tam vedno obvelja dober medsebojni odnos, cel narod da precej poudarka na to. Tako da če pokažeš dober odnos in spoštovanje, dobiš nazaj ogromno!

Opravljanje predmetov (predavanja, vaje, izpiti): Izmenjave na tej univerzi se lahko udeležiš za krajše ali daljše obdobje. Oboje je popolnoma izvedljivo, vendar je lažje opravljati predmete in zaključiti letnik, če se udeležiš izmenjave za 2 semestra, namreč njihov sistem je drugačen od našega. Jaz sem se je udeležila od začetka septembra do konca maja, opravila pa sem naslednje predmete:

Dermatologija (2 tedna): Angl.-tr. obvezna predavanja vsako dopoldne in nekajkrat vaje popoldne. Naučiš se osnov, vidiš nekaj kožnih bolezni v živo. Izpit moraš opravljati doma.

Radiologija (2 tedna): Sicer uradno turški predmet, vendar se lahko dogovoriš, da ga opravljaš pri angl. govorečih zdravnikih v privatni Yeditepe bolnišnici, kjer je vzdušje na oddelku res prijetno. Ni potrebno hoditi na predavanja, vsako dopoldne pa spremljaš ultrazvočne, CT in MRI preiskave. Odlična izkušnja z ogromno prakse! Ustni izpit po dveh tednih in je med lažjimi.

Nevrologija (3 tedne): Kombinacija vaj v javni in privatni bolnišnici. 2 tedna vaj, 1 teden predavanj. Prijazni predavatelji, vendar rahlo moteče pomanjkanje znanja angl. na oddelku. Ustni in pisni izpit po treh tednih, ki sta med težjimi izpiti, vendar je vseeno lažje kot pri nas.

Interna medicina (10 tednov): predmet, od katerega odneseš najmanj. Predavanja izgledajo sicer super, vendar jih hočejo imeti turški študentje v svojem maternem jeziku, ker je za njih to eden izmed najtežjih predmetov 4. letnika, tako da se lahko dogovoriš, da na predavanja ne hodiš. Kar se tiče vaj, pri nas v 4. letniku. še ni niso predvidene, vendar nekaj moraš

narediti, da se ti priznajo opravljene obveznosti 4. letnika, tako da se lahko dogovoriš, da krožiš po oddelkih (hemato., nefro., pulmo., ...), kar je koristno, saj se spoznaš z oddelki, ki so vključeni v katedro int. med. Malo manj prijetno pa je, da prisostvuješ pri pregledih, ki so seveda večinoma v turščini, od česar žal ne odneseš veliko in se počutiš nekoliko odveč. Nihče pa nima nič proti, če se zaposliš z branjem kakšne literature tekom pregledov. Ko sem se dogovarjala, kako opraviti obveznosti iz int.med., se mi je zdelo najboljše, da bi krožila po oddelkih in bila z različnimi mentorji, vendar, ko gledam nazaj, bi se verjetno dalo dogovoriti, da bi na vsakem oddelku namesto vsakodnevnih vaj predstavila primer pacienta ali napisala seminar in ga predstavila. To bi bilo sedaj po mojem bolje.

Splošna kirurgija (6 tednov): Od predavanj in teorije nimaš nič zaradi podobnih razlogov kot pri interni medicini. Kar je odlično, je da prisostvuješ pri kar nekaj operacijah na dan, kjer se marsikaj naučiš!

Infekcijske bolezni (2 tedna): To so bile absolutno najboljše in najkvalitetnejše vaje, tako da sem 2 tedna podaljšala na 4 in odnesla ogromno! Sicer uradno turški predmet, vendar se lahko dogovoriš, da ga opravljaš pri angl. govoreči zdravnici v privatni Yeditepe bolnišnici, kjer je vzdušje enkratno. Sicer kar naporno, saj prisostvuješ pri pregledih, ki so seveda večinoma v turščini, vsak dan od 9h do 16h z nekaj premora, vendar se dr. Meral potrudi in ti vse razloži še v angl. Po 4 tednih sem opravljala pisni izpit, ki ni bil pretirano težek. Lahko rečem, da sem na vajah pridobila veliko znanja in izkušenj in bila zares navdušena, ker nisem pričakovala, da se bo klinična praksa tako zelo dobro iztekla.

Anesteziologija (2 tedna): Angl. obvezna predavanja in vaje vsako dopoldne in popoldne, vendar ni naporno. Prijaznost predavateljev je na vrhuncu! Izpit po 2 tednih, ki se šteje pri nas kot opravljen kolokvij in anesteziologije v 6. letniku in je eden izmed pogojev za pristop k izpitu iz kirurgije.

Klinična farmakologija (1 teden in pol): sicer slaba izkušnja s predavateljem, vendar dobra z vodstvom oddelka in študenti, ki so mi pomagali s prevajanjem v angl. Predavanja so obvezna, vaj ni. Predvsem pridobiš klinično znanje o predpisovanju zdravil za različne skupine bolezni. Izpit je med lažjimi.

Tečaj turškega jezika: Če te veseli, lahko po 3-tedenskem EILC tečaju z učenjem turščine nadaljuješ v Yeditepe kampusu. Organizirani sta začetna in nadaljevalna stopnja, 2-krat tedensko. Vendar ne glede na to, koliko jezikovnih tečajev boš opravil, se ti pri nas ne priznajo več kot 3 ETCS.

S koncem maja sem izmenjavo uspešno zaključila, opravila vse potrebne izpite za prehod v 5. letnik ter izpolnila študijski načrt. Tekom leta sem zbrala 46 ETCS, pri čemer sem imela enomesečne zimske počitnice doma in mnogo krajših potovanj. Vendar velja kot vedno, bolj si zorganiziran, več prostega časa imaš.

Ker je v javnih bolnišnicah jezik težava, se da dogovoriti, da vse vaje opravljaš v njihovi privatni Yeditepe bolnišnici pri angleško govorečem zdravniku. Dobro v slabem, slabo v dobrem: v privatni bolnišnici je manj pacientov, samo nekaj na dan, kar je sicer odlično, ker ti lahko zdravnik razloži vse podrobnosti, malo slabše pa je, ker ne vidiš toliko različnih primerov. Kar se tiče urnika, se lahko dogovoriš, da vaje trajajo v dopoldanskih urah, tako da imaš lahko ogromno prostega časa. V javnih bolnišnicah pa so skupine študentov velike, poleg tega pa še mnogo ostalih, tako je marsikdaj nanoslo, da je bilo v sobah tudi od 10 do 20 opazovalcev. Sicer pa načeloma velja: bolj te zanima, več lahko poskusiš sam (merjenje tlaka, jemanje krvi, šivanje, sterilizacija, rutinski pregledi pacientov...). Vaje so po navadi izgledale tako, da je par študentov spremljalo mentorja, ki je razlagal tekom pregledovanja pacienta. Kar je odlično, je, da turški študentje zelo radi sprašujejo in profesorji si vzamejo čas, da jim razložijo, tako da kar pogumno z vprašanji. Res ni tako kot pri nas, ko vsi zavijamo z očmi, ko se postavi vprašanje. Kar se tiče predavanj, se moraš osebno dogovoriti, kako je z izvajanjem predavanj v angleškem jeziku in če je tvoja prisotnost potrebna. Predavanja in klinične vaje so obvezni, trajajo preko celega dne. Vaje so po večini precej manj učinkovite kot pri nas, predavanja pa so povprečno dobra. Vse omenjene obveznosti za naš 4. letnik opravljaš s turškimi študenti iz 4. ali 5. letnika. Predmetov je mnogo, tako da lahko pred odhodom izbereš turški predmet, ki je najbolj podoben našemu, brez težav. Semestrov ni. Vsi predmeti v 5. letniku trajajo od dva do tri tedne, v 4. letniku pa tudi do 2 meseca. Čez božične in novoletne praznike se lahko brez zapletov vrneš za nekaj tednov domov, tudi če moraš zato »prešpricati« nekaj predavanj v Istanbulu. O vsem obveščaj koordinatrico, da se ve, kje si. Potem vse dobro funkcionira.

Ob začetku predavanj se vedno splača predstaviti, da opozoriš profesorja in študente nase. Večinoma smo Erasmus študentje odnesli dobre izkušnje, doživi pa vsak kakšen neprijeten dogodek, ko se počuti strašno zavrženega. Namreč zgodi se, da profesor kljub vednosti o tvoji prisotnosti v razredu, nadaljuje s predavanji v turščini. V takem primeru stopi do profesorja in mu povej, da žal ne razumeš. Če ne pomaga, pojdi do Erasmus koordinatrica, še bolje do predstojnika oddelka. Najprej pohvali, kar je dobro, nato pa povej,

kaj te moti. Na lep način se je vedno dalo vse rešit. Sicer pa, kar se tiče jezikovnih ovir, je tako, da je na vsakem oddelku kdo, ki zna angleško, pa tudi med študenti se jih najde kar nekaj, ki so pripravljene na komunikacijo v tujem jeziku. Sicer pa je po navadi tako, da če se potrudiš spregovoriti v njihovem maternem jeziku, se tudi oni pozitivno odzovejo in poskusijo z angleščino. Res vse temelji na osebnem odnosu in izkazovanju spoštovanja. Sošolci so bili vedno poleg prijetne družbe tudi vir nepogrešljivih informacij; predvsem lokacij, učilnic pa tudi kakšnih starih izpitnih vprašanj.

Izpiti so lažji kot pri nas, vedno multiple choice. Po večini moraš opraviti tudi ustni izpit, ki je malo težji od pisnega. Rezultat med 85 in 100% je ocenjen z AA, najboljšo oceno. Na tamkajšnjo literaturo ne računaj, profesorji ti je ne bodo priskrbeli, tako da najlažje je, če imaš dostop do e-knjig, printanje tam pa je zelo poceni. Izpiti niso tako težki, namreč razume se, da je študent samodiscipliniran, zagnan ter željan učenja.

Za vse dokumente (predvsem o opravljenih obveznostih in izpiti) se splača sproti priskrbeti podpis in žig, sicer moraš na koncu iskati predstojnike po oddelkih in glede na to, da se pogosto ne držijo dogovorjenih časov, zna biti to kar zoprno opravilo za konec.

Turški študentje in šolanje: Če primerjam še povprečni življenji turškega in našega študenta medicine, je opazno nekaj razlike. Turški študentje kar nekaj popoldnevov in večerov preživijo na dodatnih izobraževanjih za zares težek zaključni izpit konec 6. letnika, ki vključuje snov iz večine predmetov tekom študija. To je osrednji dogodek v njihovem življenju zadnjih nekaj let študija medicine. Na podlagi rezultatov tega izpita si namreč lahko izberejo zeleno specializacijo, ki pa je na voljo samo peščici najboljših. Ostali tisoči se morajo zaposliti kot splošni zdravniki za 2 leti tam, kjer jih potrebujejo in kamor jih dodeli država. Nato lahko poskusijo z več sreče.

Še nekaj utrinkov iz življenja v Istanbulu: Biti tam *tourist* je popolnoma drugače kot *živeti* tam. Lahko se obnašaš uporniško s svojimi evropskimi pravili, ampak je lažje, da se slej kot prej podrediš njihovim lokalnim. Ni vedno najlažje, je pa izvedljivo. Na trenutke prav smešno. Kar se tiče stroškov, je 1. mesec najdražji, potem dobiš študentsko izkaznico, študentsko prevozno kartico Istanbulcard (ljubljska urbana s popustom), navadiš se na pogajanje, namreč tam se za vse cene se pogaja, in stroški se močno zmanjšajo. Študentska prehrana je urejena drugače kot pri nas. Bonov ni, vendar pa to ni težava, saj so cene obrokov enake našim na bon. Odlično je, če se takoj po prihodu vključiš v družabno življenje in navežeš prijateljske stike s sošolci svoje gostujoče univerze pa tudi ostalimi Erasmus

študenti ter se tako vključiš v številne obšolske aktivnosti. Kar se tiče znanja turščine, povsod preživiš z besediščem 200 besed in nekaj osnovne slovnice brez težav. Poleg zanimivega življenja v Istanbulu pa ti poceni transport po državi, gostoljubnost domačinov in pomoč ter fantastični kraji omogočajo čudovito leto z mnogimi odličnimi backpackerskimi potovanji! Zares najlepše je stopiti izven ustaljenih poti in deželo doživeti po svoje!

Če potrebuješ kakršen koli praktičen namig ali informacijo, prosim ne odlašaj z vprašanji, kontaktiraj me, z veseljem odgovorim (bombac.lea@gmail.com).

Za zaključek lahko rečem, da sem od izredno poučnega leta v Turčiji odnesla ogromno, predvsem na področju izkušenj, tako da bi izmenjavo v Istanbulu priporočila vsakomur, ki ima v sebi vsaj malo avanturistične žilice, potrpljenja in se zna dobro znajti. Ker pa vemo, da vsak dojema vrsto dogodkov po svoje in se na njih različno odziva, bi leto v tujini za vsakega naslednjega kandidata verjetno še najbolje opisala naslednja misel *»...Svobodni smo že v izbiri, na kaj se v življenju osredotočamo, kaj opazimo. Tisto, čemur posvetimo svojo pozornost, vstopa v nas in se krepi. Vidimo v svetu okoli sebe lepoto ali zgolj krivice, grožnje, bitko? Je za nas kozarec na pol prazen ali na pol poln? Absolutno svobodni smo tudi v svojem odzivanju na svet, v tem kako sprejemamo dogodke okrog sebe. Se bomo odzvali jezno ali radostno, mirno, razumevajoče? - izbira je vedno naša! ...«*

Za konec bi se rada zahvalila za možnost izmenjave.

VELIKA BRITANIJA – Imperial College London, London (Sandro Ibrulj)

Žal zaenkrat zadeva ne poteka se zelo dinamično, marca se namreč na fakulteti študentom medicine konča študijsko leto in se začne "tretji semester", za katerega sem predvideval da je enak prvima dvema, vendar je v resnici začetek pripravljalnega obdobja na izpite.

Prvi teden, torej od 4.-8. marca sem porabil za urejanje vse potrebne papirologije, za registracijo na Imperial College, prijavo na medmrežje in pridobitev študentske kartice, prijavo v knjižnico in pridobitev gesel za PubMed in ostale raziskovalne podatkovne baze, iskanje podpisov za Learning agreement, finančno pomoč s strani Univerze v Ljubljani in razgovore na oddelkih za mednarodne študente itd. Celoten proces je trajal kar precej časa, saj sta bolnišnica, kjer sem stacioniran sam (Charing Cross Hospital) in glavni kampus, torej administrativna stavba Imperial College v South Kensingtonu, nekje tekom medsebojne komunikacije založila vso mojo dokumentacijo in so morali zagnati celoten proces prijave se enkrat.

Na oddelku za »General Practice« na Charing Cross Hospital, kjer sem stacioniran, so me sprejeli zelo prijazno, moja mentorja sta dr. Paul Booton, predstojnik katedre za družinsko medicino

in javno zdravje, ter dr. Graham Easton, njegov namestnik, s katerima sem v kontaktu vsak dan. Prve dni so so mi razkazali celotno bolnišnico in razložili zdravstveni sistem v Veliki Britaniji ter mi orisali načrt za potek moje izmenjave pri njih. V grobem naj bi bil moj čas razdeljen med opravljanjem kliničnih vaj in pisanjem raziskovalne naloge. Iz vsega razloženega sem sklenil, da vaje pri njih izgledajo popolnoma enako kot pri nas, samo da potekajo v petem letniku - se pravi študent je dodeljen enemu mentorju v njegovo kliniko (oz zdravstveni dom, kjer dela), kjer ga spremlja pri sprejemu pacientov, jemlje anamnezo in pomaga pri statusu in zapisuje najdbe. Sistem je tak, da britanska NHS (National Health service) plačuje vsakem posameznem družinskem zdravniku, ki se odloči nadzirati študente, kar zajeten honorar; Erasmus izmenjava pa ne pokriva teh stroškov, kar je končno vzrok, da me ne morejo poslati skupaj z drugimi študenti na take vaje. Razložili so mi, da me bodo usmerili k družinskim zdravnikom, ki so hkrati zaposleni tudi na njihovi katedri (in so bodisi dodatno še predavatelji/raziskovalci), ali pa k znancem, ki so v svojih praksah partnerji in bi me lahko vzeli pro-bono. Dr. Graham Easton me je spraval v kontakt s približno osmimi takimi zdravniki (Paul Booton, Graham Easton, Sarvesh Saini, Sian Powell, James Stratford-Martin, Aisha Newth, James Crane, Ros) in zadnji teden sem porabil za to, da sem vzpostavljaj kontakt z njimi in si poskušal urediti termine, v katerih bi lahko prišel. Zanekrat sem preživel tri dneve v ambulanti, vsi mentorji so bili zelo prijazni in mi dovolili vzeti del anamneze, sodelovati pri pregledu pacienta in diktirati zapis. Vsak izmed njih mi je tudi postavljaj vprašanja o manifestacijah, ki so jih pacienti imeli, tako med samim pregledom kot tudi po njem. Najpogostejši vzrok obiska so bile psihiatrične manifestacije (predvsem depresija), kar me je precej presenetilo, ortopedske težave in nekaj ORL/pulmo težav. Sre,al sem se tudi z nekaj primeri, ki jih prej še nisem videl (Mortonov neurom, Peyronijeva bolezen), mentorji so bili vsakič zelo prijazni in mi najprej pojasnili, kaj zadeva je, in mi natisnili izroček, da sem si lahko dodatno prebral doma. Žal nisem imel še priložnosti prisostvovati pri kakršnih koli diagnostičnih postopkih, saj ambulante v Veliki Britaniji niso opremljene z UZ/rentgenom. Kot sem prej napisal, so priložnosti za opazovanje v ambulantah zaenkrat bile precej redke, vendar se jih bom udeležil do konca tedna se 2x, naslednji teden pa 3x. Moj plan je, da poprosim vsakega zdravnika, pri katerem bom opravljal prakso, za možnost, da se jim pridružim enkrat na teden, tako da bom imel vsak dan nekaj za delati. To bo sicer potrebovalo, mislim da veliko prepričevanja in prošenj z moje strani, saj je tukaj poudarek predvsem na raziskovalnem delu, vendar sem zelo motiviran za kliniko in se bom res potrudil, da to izvedem.

Tekom zadnjih 14 dni sem se udeležil dveh »Communications skills workshop« s študenti Imperiala, kjer gre za učenje in utrjevanje sposobnosti komunikacije in pravilnega pristopa do pacienta. Doma v Ljubljani takih priprav še nismo imeli, menim da je v bolonjskem procesu nekaj podobnega nastalo pri nas v sklopu predmeta Pristop k pacientu v prvem letniku. V osnovi gre za majhne skupine po 6 študentov, ki se pod vodstvom mentorja, družinskega zdravnika, izmenjujejo v

sprejemni sobi in vsak sprejmejo svojega "pacienta" (najet in plačan igralec s svojim scenarijem na podlagi podatkov nekega realnega pacienta, odigra tako zdravstvene težave kot tudi osebnost, zgodovino in temperatment le-tega). Ostali študenti med tem v sosednji sobi gledajo živ prenos tega, kar se dogaja. Sprejem in pogovor s pacientom traja deset minut (kot je določeno z zakonom za družinske zdravnike), nato se študent vrne nazaj in skupaj s skupino in mentorjem podrobno preuči svoj odnos. Poudarek je predvsem na humanem, empatičnem odnosu do pacienta in njegovih težav, pozornost je treba posvetiti govorici telesa (vedno odprta, telo nagnjeno naprej k pacientu, zravnana telesna drža), načinu govora (med pacientovim pripovedovanjem absolutno prepovedano uporabljati termine kot so "OK, v redu, mhm" - saj dajejo občutek odobravanja/minimaliziranja njegovih težav), pravilu "Zlatih dveh minut" (pravilo da prvi dve minuti pacient sam govori in se ga ne prekinja, če se ustavi, se ga le spodbudi) itd. Ta izkušnja mi je bila do sedaj najbolj všeč in sem se največ naučil, zdi se mi, da pri nas definitivno ne dajemo nikakršnega poudarka na opozarjanje študentov na empatijo in način obnašanja pred pacientom, na vseh oddelkih, kjer sem bil tekom študija, so se vsi fokusirali le na klinični aspekt pregleda in nikoli na humanost in vzbujanje občutka zdravnikove odgovornosti, da pacienta pomiri in mu da občutek varnosti in razumevanja. Medtem ko je tukaj to alfa in omega urjenja študentov, ki jim vsako leto pripravijo take podobne delavnice, jim dodelijo pacienta s kronično boleznijo in njegovo družino za eno leto SAMO za to, da občutijo kakšna je teža in bolečina življenja človeka z boleznijo, jim predvajajo intervjujev z bolnimi ljudmi in jim razdelijo vprašalnike o tem, kaj so čutili ob tem, kako se jim je spremenil pogled na življenje z boleznijo, kaj bi vprašali pacienta itd. Ena izmed glavnih lekcij, ki sem jo odnesel od tega, je tudi pravilo ICE – »Ideas, Concerns and Expectations«, ki je sklop vprašanj ki jih mora družinski zdravnik nujno postaviti pacientu, ki ga sprejme (torej npr.: Ali imate sami kakšno idejo zakaj imate kar koli že pacient ima, Kaj vas pri tem najbolj skrbi in moti ter Kakšna so vaša pričakovanja za nas in za zdravljenje/odpravljanje te težave). Udeležil sem se predavanja, ki je bilo organizirano v obliki intervjuja z dvema pacientkama po transplantaciji ledvice, njunim kirurgom, družinskim zdravnikom ki ju je napotil, dializno sestro. To je bilo zelo zanimivo, poanta predavanja je bila vpogled v timsko delo različnih nivojev zdravstvenega sistema, bolj podrobno razumevanje kroničnih ledvičnih bolezni, transplantacije, dialize in zopet razumevanja položaja in čustev pacienta tekom bolezni, negotovosti pri čakanju na organ in samega procesa transplantacije, jemanja imunosupresivov itd. Zavrteli so nam tudi enourni film, v katerem je bila prikazana veriga transplantacije organov iz ene donorke na pet prejemnikov in njihovih boleznih, življenjih.

Udeležil sem se tudi konference s predavatelji na katedri za družinsko medicino, ki je potekala na temo približevanja učnega procesa t.i. "milenijskim študentom", oz študentom, ki so začeli študirati medicino po letu 2000, in sicer so me povabili kot predstavnika milenijskih študentov, da bi izrazil položaj in mnenje iz naše perspektive. Pred tem so nam vsem poslali podroben članek na

to temo, ki je govoril o psihološkem profilu naše generacije, naših metodah učenja in pričakovanjih med študijem, o tem kakšen bi moral biti predavatelj/mentorjev odnos do študenta, da bi mu približal svoje področje, na kakšen način bi mu predal znanje, da bi bilo zanj razumljivo in zanimivo, na splošno nasvetom, kako premostiti velik medgeneracijski razmak med mentorjem in študentom, ki pomeni tudi drugačen način mišljenja, in uporabo sodobnih multimedijskih virov kot vir znanja (npr vprašanje ali dovoliti študentu uporabljati ipad/iphone/računalnik med predavanjem kot metodo dopolnjevanja lukenj v znanju). Članek je bil odličen in se mi zdi, da poučen za obe strani, tako da če želite, vam ga lahko posredujem. Dovolili so mi podati kar dolg elaborat svojega menja in sem jim predlagal idejo implementacije Twitterja tekom predavanja (za vsa vprašanja/debate na temo, ki jih vsak posamezen študent med 450imi v roku ene ure ne more vprašati, hkrati pa ga snov pritegne mnogo bolj, ker je del aktivnega učečega procesa in ne le pasiven objekt, ki se mu govori), in so bili zelo navdušeni ter ga bodo testirali v naslednjem mesecu. Skratka, odnosi tukaj so mi zelo všeč, vzdušje je odlično in počutim se kot del teama.

Kar se tiče raziskovalnega dela sem naletel na problem. Doktorski študent, ki so mi ga dodelili, da bi z njim sodeloval, je PhD študent računalniske tehnologije, ki razmišlja o tem, da bi delal raziskavo o računalniskih programih, ki se uporabljajo v družinski medicini in na urgenci (torej programi, v katere se vnašajo podatki o sprejetem pacientu - demografski, bolezen, simptomi, napotnice k specialistu, na radiogijo, v laboratorij). Da ne bi šel prevec v detajle, ga v grobem zanima, kako uporabne in zanesljive so te informacije ki jih zdravnik vnese in na koncu ali bi bilo potrebno restrukturirati te računalniske programe, da bi bili bolj razumljivi/enostavni za uporabo. Sam sem bil kar zainteresiran za to tematiko na začetku, prebral sem tudi veliko literature iz tega področja, ki so mi jo dali, vendar imam dve tezavi:

1.)Ideja o tem, kaj točno bi rad ta PhD študent delal oz. kako bi zastavil "vprašanje", ki ga zanima, ni oblikovana in je šele v povojih. Rekli so mi, da morajo o tem še razmisliti in da bo vprašanje oblikovano šele v roku naslednjih štirinajstih dni, kar bi seveda pomenilo, da bi jaz začel delati na tem šele v naslednjem mesecu in bi moral vzeti raziskovalno nalogo s seboj domov in jo delati čez poletje. Kar mi ne bi bil problem, vendar me je strah, da se bo zadeva zavlekla še dlje kot sedaj (že tri tedne brez premika) in ne bom ničesar naredil cela dva meseca svoje izmenjave. To bi bilo ne samo zapravljanje te izjemne priložnosti izmenjave, ampak tudi ne bi na koncu imel česa predstaviti in pokazati v Ljubljani.

2.)Skrbi me, da tematika raziskovalne naloge, ki so mi jo dali, ni ravno primerna. Zato vas prosim za mnenje, če naj se angažiram in poprosim po oddelku za kakšen drug projekt. Nekaj, kar bi bilo bolj direktno povezano z družinsko medicino, ali naj poskusim speljati to idejo do konca. V vsakem primeru so mi rekli, da bo raziskovalna naloga na tem oddelku povezana z javnim zdravjem in v določeni meri z računalnisko tehnologijo.

Vidim, da sem napisal že kar izčrpen tekst, tako da bom kar zaključil za zdaj in vas, kar se tiče feed-backa poprosil le za mnenje kar se tiče raziskovalne naloge, če imate kakšna vprašanja ali komentarje in navodila, pa mi napišite in vam bom odgovoril, kar se da hitro. Prav tako me zanima, kakšno formo poročil pričakujete vnaprej, če odgovarja na ta način, ali naj se bolj poglobim v klinične podrobnosti vseh pacientov in njihovih težav, s katerimi se srečujem v klinikah z mentorji.

BASILEUS

SRBIJA – Univerza v Beogradu, Beograd (Denis Čatić) - BASILEUS

Od oktobra 2011 do začetka marca 2012 sem na izmenjavi študentov v Beogradu opravljal vaje iz predmetov Kirurgija in Interna medicina. Začel sem z vajami iz Kirurgije, ki so trajale natanko 5 tednov. V tem obdobju sem obiskal številne kirurške klinike, od travmatologije in klinike za srčno-žilna obolenja do klinike za plastično in rekonstrukcijsko kirurgijo. Vaje sem opravljal skupaj s kolegico Gajo Vidali, nato pa sem začel z vajami iz Interne medicine. 6 tednov sem delal na kliniki za gastroenterologijo in hepatologijo, kjer sem se srečeval s pacienti, ki so bili hospitalizirani zaradi zdravljenja kroničnih vnetnih črevesnih bolezni, krvavitev, malabsorpcijskih sindromov ter bolniki, ki so prišli na redne cikle kemoterapije v sklopu zdravljenja karcinoma debelega črevesa in danke. Tu sem si delo delil z mlado specializantko, s katero sva znala ostati na oddelku pozno popoldne, saj sva imela res ogromno dela. Vesel sem, da sem imel priložnost delati s starejšimi kolegi, ki so me veliko naučili. V začetku leta 2012 sem odšel v Urgentni center na oddelek kardiološke intenzivne terapije, kjer mi je bil dodeljen odličen mentor. Pri njih sem ostal do konca, in sicer zadnjih 7 tednov. Tudi tu sem delal predvsem s starejšimi kolegi, mladimi zdravniki na stažu ali specializanti, ki so mi vedno stali ob strani in mi zelo pomagali. Mentor mi je organiziral vse, kar sem si zaželel. Spremljal sem paciente na invazivno kardiološko diagnostiko, oživiljal sem tamkajšnje paciente, defibriliral sem itd.

Zelo sem vesel, da sem imel priložnost sodelovati v programu kot je BASILEUS! Zdi se mi zelo pomembno, da študenti del svojih študijskih obveznosti opravljajo v tujini. Za Beograd lahko povem le vse najboljše. Domačini so izrazito prijazni, včasih sem imel občutek, da morda že pretiravajo. Že po prvih desetih dneh sem se počutil tako domače, da bi lahko kar tam ostal. Zelo všeč mi je njihov način dela oz. vzdušje med sodelavci. Čeprav imajo veliko dela, za katerega so precej slabo plačani, so odnosi med njimi polni pozitivne energije. Do pacientov pristopajo precej topleje kot pri nas, veliko bolj sproščeni so, pa kljub temu opravijo vse obveznosti, ki bi morale biti opravljene. Srbi znajo živeti

in uživati v tem, kar imajo. Pozitivno so me presenetili njihovi mladi zdravniki, ki so kljub neplačanemu stažu in kasnejšemu volonitrnanju, zelo zagnani in marljivi. Vsi prihajajo redno na delovna mesta in ostajajo pozno na oddelkih, čeprav za opravljeno delo niso plačani. S tem, ko med seboj gojijo pozitivno energijo in se ob delu lepo pozabavajo, jih na drugi strani bremeni sam zdravstveni sistem oz. politične razmere. Žal je še vedno v veliki meri prisotna korupcija, primanjkuje jim sredstev za vzdrževanje higiene in preprečevanje širjenja bolnišničnih okužb. Zelo redko najdeš umivalnik z milom in papirnatimi brisačami, kaj šele razkužila. V Sloveniji imamo, v primerjavi s Srbijo, odlične preventivne programe (Svit, Zora, Dora), ki jih oni nimajo in jih verjetno še nekaj časa ne bodo imeli.

V čast mi je, da sem pol leta študija na medicini preživel z njihovimi starejšimi strokovnjaki in mladimi zdravniki, ki res veliko znajo. Vsem, ki razmišljajo o opravljanju študijskih obveznosti v tujini, toplo priporočam Beograd in zagotavljam, da se bodo imeli bolje, kot so pričakovali.

SRBIJA – Univerza v eogradu, Beograd (Gaja Vidali) - BASILEUS

Beograd mi je proti koncu izmenjave precej prirasel k srcu, saj je mesto, ki se ga moraš navaditi in živeti v njem nekaj časa. Na začetku mi njegov kaos in neorganiziranost nista prijala, zdaj ob koncu pa se zavedam da bom ravno to pogrešala.

Sama izmenjava je potekala tudi malce kaotično in vendar me je nekako reševalo dejstvo, da sem Slovenka, saj so Srbi nad Slovenci navdušeni in nas zelo cenijo. Dejstvo, da je prišla Slovenka študirat za celo leto v Beograd in ne "na zapad" so vzeli kot čast, zaradi česar mi je bilo najprej kar precej nerodno. Večkrat sem dobila pohvalo, da je moje znanje večje kot znanje srbskih študentov, kar so zaključevali z mislijo, da smo bili Slovenci vedno bolj pridni, zato pa smo tam, kjer smo. Sama sem po nekem obdobju druženja s srbskimi študenti ugotovila, da je kriv njihov sistem, saj šolajo veliko več študentov, kot je potrebno, tako da študenti na zaključku študija nimajo nikakršne motivacije. Nekatero specializacije so menda razprodane že nekaj let vnaprej.

Kirurgija je potekala malce kaotično, vendar sem na koncu dobila veliko znanja. Praktično sem delala toliko, kot sem si želela, torej morala sem reči in prihajati na urgentno travmatologijo zvečer. Bila sem presenečena, ko sem prvič zašila rano na prstu, saj sem iskala Lidokain za anestezijo, pa so me malo čudno gledali, nato pa mi ga le dali s komentarjem, da bom tolikokrat zabodla iglo, kot bom z infiltracijo. Lokalne anestezije v Beogradu torej ne dajejo zelo pogosto, še posebej nehumano se mi je to zdelo, ko so stari gospe delali ablacijo nohta.

Odnosi na kirurgiji so bili zelo sproščeni, kirurgi so se tikali in s sestrami po srbsko poljubljali na hodnikih, kar mi je bilo najprej všeč, ko pa sem prišla na pediatrijo, na mednarodno znan Inštitut za zaščito majko i deteta, sem se znašla v bolj znanem okolju močne hierarhije. Po nekaj dneh sem

ugotovila, da je tak odnos bolj zdrav od tistega na kirurgiji in da je resnost kadra sorazmerna kvaliteti in težavnosti specializacije. Predavanja so bila zelo kvalitetna, vaje pa sem si podobno kot na kirurgiji in kasneje na družinski medicini priredila glede na čas in največji interes. Tako sem največ časa preživela na neonatologiji in intenzivni negi, večkrat pa sem prišla tudi na dežurstvo, zaradi česar so bili tamkajšni zdravniki zelo presenečeni, saj se srbski študenti zelo redko odločajo za prostovoljno dežuranje na pediatriji. Z eno specializantko sem pod okriljem glavnega neonatologa pričela delati raziskavo in oba sta bila vedno na voljo s svojimi nasveti. Razen od sredine decembra do konca januarja! Takrat še najbolj delovni zdravniki pokažejo prioriteto neskončnim praznikom, ki vladajo v pravoslavni Srbiji. Tako, da sem tudi jaz dobila takrat nekaj prostih tednov in oddelala vaje med študijskimi počitnicami.

Najbolj zanimiv in intenziven pa je bil vsekakor čas vaj družinske medicine. Dobila sem mentorico, ki je sicer zagrizena borka katedra za družinsko medicino v Beogradu (kjer je še ni). Tam sem bila 7 tednov in cel zdravstveni dom ni mogel verjeti, da ena Slovenka dela vaje kar 7 tednov. Pri njih trajajo vaje 4 dni in še to so slabo obiskane, saj je mnenje, da "lekar opšte medicine" samo piše recepte. Moja mentorica je bila primer, da temu ni tako. Delali sva vse tako, kot je v slovenskem programu in na koncu so bili pri nas na katedri prav prijetno presenečeni in je profesor Švab omenil, da bodo zaradi moje dobre izkušnje izmenjavo v Beogradu morda še komu odobrili. Moja mentorica pa je za nameček še velikokrat prisotna na televiziji in v časopisih, ko daje razne zdravstvene nasvete. Tako morda nisem bila zelo presenečena, ko mi je pred tednom dni poslala skeniran izsek iz dnevnega časopisa Novine. V tem članku je novinarka povzela, da je Slovenka prišla v Beograd, da se uči spretnosti splošne medicine od srbskih zdravnikov.

Mislím da ta gesta največ pove o moji izkušnji z izmenjavo v Beogradu. Seznanila sem se tudi s srbsko situacijo glede pridobitve služb in se mi zdi, da bolje razumem srbske diplomante, ki prihajajo sedaj k nam.